

Mateechoa laenai

Ena Nena Cana Coaunera Ere

Cana Coaunera Calaoihi
Jesocurisito foerateracuru
(Lc 3.23-28)

1 ¹Caate Cana Coaunera Calaoihi
Jesocurisito foerateeurera Rabiri
aina Abaraaun foeratenojoinuru
foerateeurera curuaacurune.

- ² Isaca inaca neein nenaalu jetao
Abaraaun.
Jana Isaca calaohilu jetao Jacobo.
Jana Jodaa aina rai nocoalacuru
inaca neein nenaalu jetao Jacobo.
- ³ Faresi aina Sara jetaote, Tamara que
nebateein Jodaa bereecuru nelu.
Jana Faresi calaohilu jetao Esroon.
Jana Esroon calaohilu jetao Armi.
- ⁴ Jana Armi calaohilu jetao
Aminadaba.
Jana Nasoon jetaote, Aminadaba
calaoihi nelu.
Jana Salomoon jetaote, Nasoon
calaohinelu.
- ⁵ Jana Raba que nebateein Salomoon
calaohilu jetao Bosi.
Jana Roto que nebateein Bosi
calaohilu jetao Oberi.
Jana Oberi calaohilu jetao
Isaihasi.
- ⁶ Jana Isaihasi jetaote, reyneein
nenaalu Rabiri inaca nelu.

Jana Oriasi comasaineein nenaalu
que nebateein, Rabiri calaohilu
jetao Salomoon.

⁷ Jana Salomoon calaohilu jetao
Roboam.

Jana Roboam calaohilu jetao Abiasa.
Jana Abiasa calaohilu jetao Asa.

⁸ Jana Asa calaohilu jetao Josafa.

Jana Josafa calaohilu jetao Joraam.
Jana Joraam calaohilu jetao Osiasi.

⁹ Jana Osiasi calaohilu jetao Jotaam.

Jana Jotaam calaohilu jetao Acasi.
Jana Acasi calaohilu jetao Esequiha.

¹⁰ Jana Esequiha calaohilu jetao Manasee.
Jana Manasee calaohilu jetao Amoon.
Jana Josiasi jetaote, Amoon
calaohinelu.

¹¹ Jana Jeconiasi aina rai nejeraauru
inaca neein nenaalu jetao Josiasi.
Nii bana jetaote, Israelitaauru
mucuhin amanajaurelu, acaauru atane
caje roconajaain, Babilonia batane que
ichaaoru coina.

¹² Nitohaneein mucuhin amanajaau-
ruhane baiha jetaote, rai calaoihi
Salatieli sirilu Jeconiasi. Salatieli
calaohilu jetao Sorobaberi.

¹³ Jana Sorobaberi calaohilu jetao Abiod.
Jana Abiod calaohilu jetao Eliaquiin.

Jana Eliaquiin calaohilu jetao Asoro.

¹⁴ Jana Asoro calaohilu jetao Sadoco.

Jana Sadoco calaohilu jetao Aquiin.
Jana Aquiin calaohilu jetao Elioon.

- ¹⁵ Jana Elioon calaohilu jetao Eleasar.
Jana Eleasar calaohilu jetao Mataan.
Jana Mataan calaohilu jetao Jacobo.
¹⁶ Nii jana Jacobo jetaote, Curisito
Mesihasi neba Mariha lana Jose
inacanelu.

¹⁷ Nitohaneein jetaote, niha Abaraaunne
caje coaaneen lechoonca jena saain
nichoalateurelu, Abaraaun nefoerateeuru,
niha Rabirine que tiaaojoaain.

Nii Rabiri caje coaaneen jetaote,
lechoonca jena saain nefoerateeurelu,
Babilonia batane Israelitaauru mucuhin
amanajaauruhane que tiaaojoaain.

Nii mucunajaain amanajaauruhane
baiha jetaote, lechoonca jena saain
nefoerateeurelu, nejanoaa Curisitone
que tiaaojoaain.

Nejanoaa Jesocurisitone

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Naojoaainte nenea nelu Jesocurisito.
Nii bana jetaote Jose aina ita raauruhane
rai niha Marihane jana jetaote, jaiti ita
aina neeuruhane ajiniha Cana Coaunera
Suujue ichanohineein inae ausirinelu
Mariha. ¹⁹ Nii jana esinae rauhijiriin jeriha
Cana Coaunerane rijijieein cacha
caohachaaain suujua coaraniha Josene
jaun jetaote, nii chuni cacha rai canaanai
siriha Marihane belanaala jianein caje
amunaa jerelu.

²⁰ Nitohaneein inae amuhane coina
suujua cuhane coaauca Josene jana
jetaote, sinihu rai ococohin jetao:
“Jiaoriha Mariha raai ii comasainu
quene coasiinera Rabiri nefoerateneen
nenea Jose. Nii canaanai niicha siriite
Cana Coaunera Suujue ichanohineein
nenaanera. ²¹ Inae leinjiin calaohiri-
chaaain Marihara. Inae nejanoaa nii rai
canaanaine jana Jesusoneein curuaa-

teeura. Osa caje rai cachaneein
neeninuuru ichoteraanu nihane jaunte,
Jesusoneein curuaareeincha,” nae jetao
rai Cana Coaunera letono anjera.

²² Nitohaneein jetaote, rai nere bera
inoaensi *profeta* que:

- ²³ “Chariji bana
quicha aina ichoaelanaala nenea
ranunate,
inae ausirineein
leinjiin canaanai siricheein.
Inae nejanoaane janate,
Emanoel neein curuaateeurureein
cachaaauru,”

naain nere bera inoaensi que beratiha
Cana Coaunerane nainaelu.

“Emanoel,” naanete: “Cana
Coaunerate cana aina ne,” nae.

²⁴ Inae niritiin sinihocane caje nocohin
jetaote, nii rai aitoha Cana Coaunera
letono anjerane tonoraain, comasainu
que Mariha raelu Jose. ²⁵ Nejetaote,
nejanoaa nii Mariha calaohi- Jesoso
neein Josecha curuaatine reentiaain,
nirijieein ita que turuelanaala ita aina
ichaaorelu.

Enoto mitu nichajai jeloona caje turuuruha Jesoso nejanoa coaraa arasijie caje cha coitucuurerane

2 ¹ Nitohaneein jetaote, Jodea batane
que nenea Beleeun nejanoaelu
Jesoso, jelai batane curuaanaaneein
niha *rey* Erodesine bana. Nii jana
jetaote, Jerosaleeun enoto mitu nichajai
jeloona caje turuha uure itolere que
nerelaain arasijieeuru caje cha coitucuu-
rerauru cachaauru. ² Inae ecu turuhin
jetaote:

“Chu ne, nii Jorioocuru Curuaanaa
rey nejanoanaa. Ocooca rai arasijiene
coaracaanune jaunne turuhin coaraa
uhacaanu, coroaecaanune coina,”
naaure jetao turuhin, nii itolere
coitucuurera cachaauru.

³Nii nejanoaane coitucuhin jetaote, jataain nererojoeae *rey* Erodesi, satiin Jerosaleen cocoaichacuru aina jiniiquin. ⁴Nii jaun jetaote, satiin saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitonjoan rauhi que cache relaaurera, naaonjoainuri cotiharate Erodesi: “Chu nejanoareein Mesihasi,” naain acaauru caje bajaane coina. ⁵Nii jaun rene turuhin jetaote:

“Jodea batane que nenea Beleeunte nejanoareeincha. Nitohanein ecu nejanoaane cointate:

⁶ ‘Jodaa atane que nenea Beleen nese, coatiha ansijiin natiin
ii amurijiriin tabaain nenacaauru
neseuru fautaain nerihini,
ii que netiin nejanoarihani leinjiin
Curuaanaa
canu cachaauru
Israeli cocoaichacuru
coroatajaneranein
nenaane jaauru,’

naain laenaelu Cana Coanera ere bera *profeta* inoansicha,” naaure jetao Erodesi rai.

⁷Nii jaun jetaote, nii chuni rai belanaala nii arasijie caje itolere coitucuurera cotiharatiha Erodesine jaun jetao, rai turuhin beeuruhane jaun acaauru caje esinae rauhijiriin, “Naaonjoain banate ococoelu,” naain nii ococoa arasijiene coitucue. ⁸Inae nitohanein rai beeuruhane caje coitucuhin jetaote:

“Chajaain Beleeun cuhin nii canaanai coaanihucho. Chucha ne. Cha cajecha nefoeratenanein ne. Chaen inae eruhichene carai biha uuchene canuhtonai coaraa uhene corojera,” naain jetao nii itolere coitucuurera letoae Beleeun Erodesi.

⁹Niritiin acaauru letoaa *reyne* tonoraain Beleeun cuuruha nii itolere coitucuurerane jana jetaote, acaauru

ajiniha cuujue nii arasijie- enoto mitu nichajai que ococane jana acaauruhacha coarai. Inae nii niha canaanaine jaun turuhin jetaote, ecu nichoae inacue nii arasijie.

¹⁰Inae ecu inaaucua nii arasijiene coaraain jetaote, jataain rachoojoeure nii arasijie caje cha coitucuureraauru.

¹¹Nitohanein rachoojoeuruhane baiha loreri asae enohin coaracuruhane jana jetaote, neba Mariha aina niha nii canaanaine coaraain jetao, rohan nelauriaain nii canaanai coroaecuruhane baiha rai camela caje oro, enuha sacari jujui, chaen coretiin nenea jujui, naaonjoainuri rocohin que nii canaanai belaihure.

¹²Nii baiha jetaote, nii niha acaauru letoaera Erodesine jaan jeloan situhin cauha cuuruhane coataa acaauru sini anuu caje coitucuhin jetao, leeocho bero cuhane cuhin jelaiha nataneu cauha cuure.

Egipto cuhin soroha Josene

¹³Inae jelai caje amuuruha nii itolere coitucuurera *magocurune* jana jetaote, Jose siniha rai ococohin jetao:

“Inae jetao nii canaanai ariha Erodesi sohin jaohane coina. Nii ajinihane ichei aitoon, nii canaanai aina rai neba amaaan Egipto batane que cuhin sorohine coina. Chaen ichei bihanune reentiaain ecu neeura,” nae jetao rai Cana Coanera letono anjera.

¹⁴⁻¹⁵Nii jaun jetaote, sini caje nocohin nii canaanai aina rai neba amaaan jetao, janotiin soroe Egipto nichae cunaa bero cuhane cuhin Jose, oha Erodesine reentiaain ecu nihane coina.

Nitohanein jetaote:

“Egipto caje coauneinne canu Calaochi cotihareeunni,” naain beratihalu nere bera inoansi *profeta* que Cana Coaneranane nainaane coina ailu.

Canaanaihuru soaajeratiha Erodeseine

¹⁶Nitohaneein coritaa'in comarohin caauruha nii arasijie caje itolere coitucuurerane que nainaane jaun jetaote, jataain obajeein, ena nejanoanaa caje coaauneein, coroata jaanacai que tiaaojoaain, Beleeun sacuritaain nenacaauru canaanaihuru, nii Jesoso nejanoa beeuruha itolere coitucuurerane bana caje coaauneein nejanoanacaauru jitariin soaajerate Erodese.

¹⁷⁻¹⁸Nitohaneein jetaote:

“Rama nese quete
aohanrareein jataain inaderaain
chananaa tabaihuri.

Raquerite
calaohichuru coisiha aitoreein.
Nete inae esinae rauhijiriin
ooruha calaohichurune jaun,
ajetera jerelanaala aite,”

naain laenaalu *profeta* inoaensi
Jeremihasine nainaelu.

¹⁹Nejetaote, inae oha Erodeseine baiha jetao, Egipto niha Josene jana sinihu rai ococohin jetao: ²⁰“Chajaa'in nii canaanai aina rai neba amaain jelaiha Israeli batane que caunihura. Inae ooruha nii canaanai sohin jaonaa jereraaurulura,” nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

²¹Nii jaun jetaote, nii canaanai aina rai neba amaain jelaiha Israeli batane que cauha cuelu Jose. ²²Nejetaote, nii rai inaca Erodese coreeraniha niha Arquelaaone coitucueratiha sinihu que Cana Coaunerane caje coitucuhin jetao, Jodea cuhane coasiha Calileea batane que cue Jose. ²³Inae nii Calileea batane que turuhin jetaote, rauhijiriin cuhin Nasarete neseu ichaoha cuelu. “Nasarete cocoaicha neeinte curuaareein Jesoso,” naain beeuruhalu *profetacurune* nainaane coina.

**Cana Coaunera Ere beebejiha
Joan Baotisitane**

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

3 ¹Nii bana jetaote, Jodea batane que nena cache areroo ecocohin, ecu situnacaauru cachaauro cotijiaain acaauru rai Cana Coaunera Ere beebeje Joan Baotisita. ²Nitohaneein acaauru relaain jetaote:

“Inae nichuuntaa Cana Coaunera cojoanona. Aihane jaun nacoaauneein Cana Coaunera ere tonoraain, caohachaa'in inara ichao coreein neeuche,” naain jetao cachaauro rai beebejeein relanajae Joan Baotisita.

³Nii Joan que jetaote:

“Nerichaa'in cache areroo
eheehejeein cache cotihararu.
Nii ajiniha caohachaa'in inara
suujua baaso jianein,
caohachaa'in inara suujua coaraain,
caohachaa'in neeuche,
turuha Cana Curuaanaane
raotojeein raachene coina,”

naain laenaalu *profeta* inoaensi Isaihasi.

⁴Camecho ujui caje ichanohin cajione que cajionequiin jetaote, jacari caje ichanohin siitoroon que ichoraquiin, sisiincho, irichaje, naaonjoainuri que lenoneein nelu nii Joan.

⁵Nii cache areroo neein cachaauro relaa Joanne coitucuhin jetaote, satiin Jodea batane caje, Jerosaleen caje, Jorodaan batane rohan caje, naaonjoainuri cajene maajeein turuhacoaain aonaa cuure arajii cachaauro. ⁶Nitohaneein rene turuhin esinae rauhijiriin suujuelanaala osaaocuruhane beeuruhane jetaote, cojunacatenaa nucuhe Jorodaan cuhane teein acaauru baotisarejetelu Joan.

⁷Nejetaote, jataain arajiin rene turuhacoaauruha acaauru baotisaane

coina fariseeocuru aina sadoseeocurune coaraane jaun jetao:

“Cha inara rai aite turu rai nenea caseteco tabai caje nichoteechene cointate taibinae-curu- acano rijijieein nenacaauru cachaauru. ⁸Aihane jaun nii ajiniha caohachaaain inara suujua coaraain caohachaaain ichaaoche. Aihute esinae rauhijiriin nacoaauneein Cana Coaunera coitucuhin, inara ichao coreein caohachaaain nenea jerequichene coaracurumiin leeochoauru cachaauru. ⁹Jiaonrihachu chaen nejesinajeein: ‘Canacaanune Abaraaun nefoeratenichaanu,’ naain irihache. Cana Coaunerate naine caa ajeri caje niha natiin Abaraaun nefoerateeuru coaanaa ne. ¹⁰Chaen techu inaana inaeniha temulene, cojoaisi aina curuataain tero que sauhin usihanau mocohaca. Nii rijijieein inae esenetaichuru letoaa cureein nii turuha uhenenu usi tabai jana. ¹¹Canune esinae rauhijiriin nacoaauneein Cana Coaunera ere tonoraain neeichene coarateechene coujuna-cane que, acauhanau tein inara coujunacatein inara baotisareein. Acate jataain canu amurijiriin cocoinaain letononeein ne. Canune fautaain cocoinaain letononeein neeun. Nii rai safato amaeranu que niha natiin nelatejeehaaun. ¹²Charijieein teeinti aroso taojiaain, jelai tein rai fero taojiae mocohane coina taicha. Nii rijieein, jelai tein coitucuurera raain, jana nii nere tonorana jerelanaala nenacaauru jelai tein mocoha cureein, chabana jacanaa charanejeein nenea usi que,” naain jetao cachaauru rai beebeje nii Joaan.

Jesoso coujunacatiha baotisaa Joanne
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Nii jana jetaote, baotisaa Joanne coina Calileea caje cuhin, nii niha Joanne jaaun nucuhe Jorodaaun

turuha cue Jesoso. ¹⁴Nii jana jetaote, jauriaanejeein baotisanaa jerelanaala jetao:

“Chanuna ii canu baotisanaa naineei natiin, ii canu rene uhi,” naa Joanne jana jetaote:

¹⁵“Jauriaa niriimiin ena. Jauriaane-jeein satiin aitoha Cana Coauneraane jaan ichacaanete caohachae,” nae jetao Joaan rai Jesoso. Niritoha raine jaun jetaote, jerihane rijijieein baotisae Joaan. ¹⁶Nitohanein coujunacatiha acauhanau tein baotisaa Joanne jana, acau caje mituha Jesusone rijieeoritiin jetaote, neyoracaa dede bacuujuane jana, leinjiin serori rijijieein nichoae fauha uha Cana Coaunera Suujuene jana coarae Jesoso. ¹⁷Nii jana jetaote:

“Caate jataain quicha belaaain canuhacha cocoinanohin canu Calaohi nera,” naain toniha erenaa dedeeune jana aonajeeunre.

**Baaso que Jesoso sarunaa
jeriha moconajaerane**
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 ¹Nii baotisaa Joanne baiha jetaote, Cana Coaunera Suujue amano-joinnein cacha areroo cue Jesoso, ecu coujuhin coaraa moconajaerane coina.

²Nitohanein cacha areroo niha jenachoonca jiichoonnein, jenachoonca janotiinein lenone lanaalane baiha mijiitoha Jesusone jana jetaote, ³coujuhin coaraane coina rene turuha cue moconajaera.

Nitohanein rene turuhin jetaote: “Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine, caa ajeri jaberocooru rai aitoote lenonenein nerotomiincha,” naa Jesoso rai moconajaerane jana jetaote: ⁴“Nete Quiricha inoansi cuhane: ‘Coatiha lenoneecha que ichaonaa nainihe i cacha. Cana Coaunera ere tonoraain, jerihane

rijijieein ichaohanete nainere, jerichane-jeein ichaoha cachane,' naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanera," nae jetao moconajaera rai Jesoso.

⁵Niritoha raine baiha jetaote, Cana Coauneraacha que banijiaain nenea Jerosaleeun nese que nenea Teenforo ecuunni choae Jesoso inaain jetao:

⁶"Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine caalai caje nomaroteeute coaracaa. Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete:

'Rai letonocuru anjeraaurute
letoareein Cana Coaunera,
ii beraaihuruhane coina.
Acaaurute
rai biji que ii michuurureein,
nabana ajeri que necunaitaaine
coataa,'

naain laenaerate Cana Coaunera," naa rai moconajaerane jaun jetaote:

⁷"Chaen techu Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane: 'Jiaonriha ii Curuaanaa ii Coaunera coujuhin coaraaine,' naain laenanohineein ne," nae jetao moconajaera rai Jesoso.

⁸Satononejeein jetaote, jataain ecuuneein nenea ichatane ucuuno que amaaain jetao, jitariin caa chauratane que nenacaauru neseeuru coarateein, que nelateein ichaonacaaurune maajeein coarateein jetao:

⁹"Jitariin caa ena iicha coaraine ichai tereeni, neseeonriaain canu coroeaqueine," naa Jesoso rai moconajaerane jana jetaote:
¹⁰"Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete: 'Leinjiin ii Curuaanaa ii Coaunera coraajeein raacha nelateein rai nere tonoraau,' naain laenanohineein nera. Chajaain ena canu caje amuhachaaura moconajaera," naain jetao moconajaera sitae Jesoso. ¹¹Niritiin moconajaera sitaa Jesosone jaaun caje amuhane jana jetaote, rene turuhacoaain corootajanecure anjeraauru.

**Calileea cachaauru relaane
nunuhetiha Jesosone
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)**

¹²Caresero cuhane Joaan enoaauruhane coitucuriin jetaote, Calileea nichae cuclu Jesoso. ¹³Nejetaote, Nasarete ichoaelanaala, Saboloon aina Nefatalii nefoerateeuru atane que nenea nemuri auhaniha Caferenaon ichaoha cuclu.

¹⁴Nitohaneein jetaote:

¹⁵"Cucuana auhaniha Jorodaan jerau Saboloon aina Nefatalii atane-Calileea ichaonacaauru Jorioniheichurute inae jianacoon rai nichao baaso caje mituurureein.

¹⁶Jana nii ooruhane bana nitajeeneeurite, inae leeocho ichaonaa que ichaaore,"

naain laenaalu *profeta* inoaensi Isaihasine nainaelu.

¹⁷Nii caje coauneein jetaote: "Inae nichuuntaa Cana Coaunera cojoanonaa. Aihane jaun nacoaauneein Cana Coaunera coitucuhin, caohachaaain inara suujua coaraain, caohachaaain neeuche," naain jetao cachaauru rai beebejeein acaauru relae Jesoso.

**Jenai ate mucuurera cotihaca Jesosone
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)**

¹⁸Nii cachaauru relaane caje Calileea conemuri auhaniha cuujihane jaun jetaote, corootajai ita nejeraauru Simoon Fedoro neein acaauruhacha curuaatei, chaen rai nejera Aanderesi, naaonjoainuri erue jetao Jesoso, acaauru amihaneoo niha ate mucuuruhane jaun, ate mucuuruhane coina acauhanau rai rede nalaecuruhane jana. ¹⁹Nii jana acaauru coariin jetaote: "Chajaauche canu ainate nii ate mucuhichene rijijieein, canu rai

cachaauru mucuhin raeraneein neeiche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²⁰Nii rijieeoritiin jetaote, acaauru rai redeeuru ratiriin Jesoso aina cuure. ²¹Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, coroatajai ita nejeraauru Sebedeoo calaohichuru Saantiaao, Joaan, naonjoainuri coaari Jesoso, leinjiin bote cuhane neein acaauru rai redeeuru rucuheca neeuruha rai inaca ainane jana. Nitohaneein coaarinaajaan cotihanaaca Jesosone jaun jetaote, ²²nii rijieeoritiin bote cuhane acaauru inaca ratiriin caaijie cuure.

Arajii cachaauru relaa Jesosone

(Lc 6.17-19)

²³Nitohaneein cuhin jetaote, Calileea sacuritaain cuhecujueein, sinacocaauru naineein enohenojoein cachaauru relaain, Cana Coaunera cojoanonaa erenaa raotono que ereerejeein, itolere cunai caaun cunaitenacaauru, jaberoco que cunainojoiriin nenacaauru, naaonjoainurine maajeein rautaacoae Jesoso. ²⁴Nii jana jetaote, satiiin Siria batane sacuritaain inae Jesoso benaa coitucuhin jetao, araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru, jaberoco que cunanacaauru, coitucuchuhi que suujueco-nacaauru, otonacaauru, bacosacuru, naaonjoainurine maajeein rene amaauruhane jana jetao, acaauru rautaacoae Jesoso.

²⁵Nitohaneein jetaote, Calileea nenacaauru neseeuru, Decapolis, Jerosaleen, Jodea, Jorodaan batene uurihuru, naaonjoainuri cajeeeurune maajeein cuhacoaain jetao, Jesoso sacuhin rene turuhacoaure arajii cachaauru.

Ichatane ucuuno que cuhin ecu cachaauru relaa Jesosone

(Lc 6.20-23)

5 ¹Arajiin rene turuuruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin ichatane

ucuuno que iniin jetao, ecu nelauriariin lauheque Jesoso. ²Nitohaneein ecu netiin acaauru relaain jetaote:

³“Nerausiaaecuruha latiha acaauru suujuane coitucuhin nenacaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que neeuruhane jaun.

⁴Nerausiaaecuruha inaderaaeriin ichaonacaauru.

Niichurute cairichaaajoaain coarae Cana Coaunera.

⁵Nerausiaaecuruha leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala raotojoein ichaonacaauru.

Niichuru raite, acaauru que baniha-teein niicha rucujuei atane tereein Cana Coaunera.

⁶Nerausiaaecuruha corajeein esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein leeocheenein namute cacha coaraelanaala, niheichu namute cacha cairichanaa coacuhin niha leeocheane jerelanaala, naaonjoaain caohateraneein nenacaauru niicha coana jerei coaracururichaaaine jaun.

⁷Nerausiaaecuruha cairichaaajoaain leeochoaauru coaraain, chaelai lateein neeuruhane, acaauru coroatajanein naaonjoaain nenacaauru.

Nii rijijieeinte cairichaaajoaain acaauru coaraain, jeelai amuritoheriin acaauru coroatajanereein Cana Coaunera.

⁸Nerausiaaecuruha caohachaaain suujua coaraain caohachaaain ichaonacaauru.

Niichurute esinae rauhijiriin Cana Coaunera aina jiniiquiin niha cuurureein.

⁹Nerausiaaecuruha raotojoein jiniiquiin ichaaoruha cachaaurune caina coroatajanein ichaonacaauru.

Niichurute rai calaohinein teein acaauru coareein Cana Coaunera.

¹⁰Nerausiaaecuruha Cana Coauneraacha jerei ichacuruhane

coreniha mucunojoinnein, casetecano-joinnein, arinojoinnein, naaonjoaain nenacaauru, Cana Coaunera cojoanonaa que neeuruhane jaun.

¹¹Nerausiajeeinte neeiche canu cachaneein neeichene coreniha inara nocoeje chanuhin, inara sohin, joareein inara que ereein, naaonjoaan cachane.

¹²Nitohaneein techu cairichaerino-joinnein rautanohinelanaala ichaaorelu Cana Coaunera ere bera inoaensihuru *profetacuru*, inara ajiniha nenacaaurulu.

Aihana jaun raotojoein rachoojoein, chaque tonajelanaala neeuche, dedeeu raoti ichaonaa que inara coreterihani Cana Coaunerane jaun.

Lenone raotono tera aina cachaconaeranein nena
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³Charijieein teeinti setuhane coataa, tebe que iniho colaain rucuheca. Nii rijijieeinte nabana nitajeeuruha cachaaurune coataa, acaauru ichao baaso rucuheranein neeiche. Inae lenone cotebetenaa naineniha tebene, inae lenone raotono tenaa nainerihe. Nechu joaenreen atane ichoae jaonojoinnein, shaonohinein nihane coinaachate nelate. Nii rijijieein inara netonai, cacharai ichaonaa raotono coaratelanaala cachareleneeichene, inara netonai nii chaque nelatelanaala neriquicheein.

¹⁴Ichatane ucuuno que niha leinjiin nesene, nihei chuni coaraelanaala nainejei. Nii rijijieein techu satiin cachanotaracaee inara aina cuaain niicha jerei coaratihana Cana Coaunerane jaancono rijijieein neeiche.

¹⁵Nii rijijieein nihei chuni cono mocohin darohe asae tera. Bujuaihu telanaalate ucuun tihaca, satiin conohanau turuuruha loreri asae turunacaaurune coina.

¹⁶Nii rijijieein cachacononeein satiin cachaauru que caohacha ichaquichene

coarateein, acaauru que coitucueratein neeuche. Aihute esinae rauhijiriin caohacha ichaquichene coaraain Cana Coaunera coroaecuruhine cachaauru.

Cachaauru relaa Moisesane jaan-rauhi coitucueratiha Jesusone

¹⁷Coatiha inara relaain nihalu Moisesane jaan rauhi jianein neeichene coina, cauturuhin nihaaun. Nihieichu inara relaauruha *profetacurune* jaan jianequichene coina turuhaaun. Nenacaaen nejian, nii inara relaauruhane jaan coitucuhiche esinae rauhijiriin jeelai amuritoheriine coina, 'Naaonjoain quete aite,' naain inara rai biha uun. ¹⁸Esinae rauhijiriine inara rai aitoreeunni, jaiti niha dede, chauratane, naaonjoainurine que tiaaajoaain, coatiha aninoaerarinaai le erenaanejeein, satiin nii aitohane rijijieein situhane reentiaain, nii Cana Coaunera tenojoin Rauhi Inoaensi.

¹⁹Nitohanihane jaun nii rauhi inoaensi caje leinjiin leeochoaauru fautaain nelatihei rijijieein nena rauhi tonoraelanaala nena, niheichu que leeochoaauru relaelanhane, acate Cana Coaunera Cojoanonaa que jataain nelatenereein. Nete caohachaaain tonoraain, nii aitoha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, esinae rauhijiriin leeochoaauru relerate, jataain nelatineein nereein Cana Coaunera Cojoanonaa que. ²⁰Rauhijiriine inara rai aitoreeunni, Moisesa aitoonjoan rauhi que cacharelaaurera aina fariseeocuru amurijiriin, inara rai Cana Coaunera aitoonjoan tonoraain rijijieein niicha icharate ichaeneeichene, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaonaa naineriheicheein.

Namute cachaaaina obaacecane caseteco coarihanine que cacharelaa Jesusone
(Lc 12.57-59)

²¹Inarate coitucuhiche: 'Jiaoriha sonajaain jaohichene. Sonajaain

joerate caseteco coaareein,' naauruha inara foerateeurera rai ne. ²²Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha namute cacha aina obajei, nii obaecane jaan jera aina rucujueein que suujua acatelanaala nenaate, caseteconein niha cureein. Jana rai nejera que 'Cha coitucuhēei,' naain ereite, caseteaerate-rein nitohanai rucuhacuruhane coina nenacaauru- *Junta Supremacuru*. Jana, 'Chaque nelatiheei inacojoeinte neei,' naain namute cachaauru que ereite, usi tabai jana nijiaoreein.

²³Aihana jaun ii que suujua acatiha Cana Coaunerane coina chaelai amai que belaaie coina Teenforo asae nena rori- *altar* ichoaene jana, ii cotaairiin niha chamute cachane que coaauquine, ²⁴jauriaanejeein caohachaaan neein ii cotaairicha ainane coina, nii rori acatiha nii iicha amai ratiriin, aina rucuhēnihu. Inae aina caohachaaan rucuhēquine baihate laen nainreei jelaiha cuhin nii rori- *altar* ichoae nii Cana Coaunera belaaie jaan teeine.

²⁵Chunocoha inara amute cacha, cocoinanacaaihuru rai inara couluru-jeein nihane, raotojoein aina ereein rucuhēcuche, joesio rai inara colurujihane coataa. Aineeichenete folisiaa rai inara tiha joesione, caresero cuhane inara enoaurureein. ²⁶Nitohanein ichaeneeichenete nii caresero cuhane neriquicheein mituhelanaala, nii baaso ichaquichene coretequichene reentiaain. Esinae rauhijiriine aitoon inara rai.

**Comasainelanaala nena ene dadaenih
cachane coina relaa Jesusone**

²⁷Inarate: 'Jiaonriha inara sinijerane-lanaala nena ene dadaaichene,' naain inoaenlu inara relaauruhalune coitucuhiche. ²⁸Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Chunocoha

suujua cuhane ene jereein coarate, suujua cuhane nejelau ene que naosate.

²⁹Inara nota osa que inara sarunaa jerihane nii inara nota que coaraain, inaraacha jerei caje amuuche, nabana inara nota coreniha baaso ichaquichene, inara notaacha usi jana cuelanaala, satiin inara jaberoco usi jana nitajihane coataa. ³⁰Jana inara biji osa que inara sarunaa jerihane, coa nii inara biji turuaache nii inara sarueratenaa jerihane jaan que. Mucuhichene ajiniha caje amuuche. Nii inara bijiicha mocoelanaala, inara jaberocone maajeein usi tabai jana nitajihane coataa.

**Ene raain joeranihane, osa que nesaruha
cachane que, cacha relaa Jesusone
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)**

³¹Chaen techu inoaenlu: 'Chunocoha comasai joeranihane, nii comasai jaohane jaan cocoiricha teeuche raite aina comasai jaohine,' naain inara relaaurelu. ³²Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Leechoa cacha aina ichoanihane jana comasai joerate, inae osa que nesarue. Jana nii quicha jaonjoin ene raerate, jerichane-jeein osa que nesarue.

**Cana Coaunerate coaraje, naain nohaniha
cachane que, cacha relaa Jesusone**

³³Chaen techu inara inoaensihuru rai: 'Jiaonriha Cana Coaunera notaracae netiin, Cana Coaunera bajaain, rai chaelai benatequichene nihanatiin teneeichene,' naauruhane coitucuhiche. ³⁴Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha joareein inacojoein: 'Cana Coaunera coreniha,' naain ereeichene. Niheichu: 'Dede coreniha,' naain erenaa nainiheeiche, Cana Coaunera nelaurianaja niha dedene jaun. ³⁵Niheichu atane coreniha nihanatiin nainiheeiche,

nichaauraa Cana Coaunerane jaan nihane jaun. Niheichu Jerosaleen coreniha nihanatiin, Cana Coaunera nese nihane jaun. ³⁶Niheichu inara couturi coreniha chaelai ichaquichene coina erenaa nainiheiche, inara jerequichene que jichosiin, nesomaraain, naaonjoaain nenerihani inara coturijine jaun. ³⁷Chaelai que: 'Icharihanuhin,' naaichene ichacuche. Jana: 'Icharihaauni,' naaichene coa ichacache. Nelaithi cha ichaeraanu rijitiin nohaneein irihacane. Niite baaso ne.

**Soeraane, nerinanaa nainenih chunine
que cacha relaa Jesusone**
(Lc 6.29-30)

³⁸Inarate inoanlu: 'Chatohaneein inara soeraniha inara cunaitaaine, inara netonai cunaitaain nii inara soera sooche,' naauruhane coitucuhiche. ³⁹Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha chatohaneein baasoneein teraquichene neurinanaa coaaquichene. Aihane jaun inara meri faohitooanilhane, rai jera netonai icharatecuche. ⁴⁰Chunocoha cocoinanacai rai inara colurujueein inara obiri ruluhane, nii jelarona bana inaraacha jiai inara obirine maajeein teeuche. ⁴¹Inara que anajiin amaeratiha cocoinanacai, inara laurinelanaala nenaane, nii bajaane amuritoheriin amanaa nainequichene coarateeein amaauche. ⁴²Inara caje niicha latei bajaain niha cachane, rai teeuche. Jana inara rai cainaane coina chaelai bajaain niha cachane, chunaelanaa rai niicha latei teeuche.

**Cotaicha belaa in niha cachane coina
cacha relaa Jesusone**
(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³Chaen techu inoanlu: 'Inara belaaichaauru belaa in, inara cotaihurera cotaihuhe,' naauruha inara raine coitucuhiche. ⁴⁴Nena laen canu inara rai

aitoon. Inara que nejeratenacaauru belaihuhe. Inara rohecaera rai Cana Coaunera bajaauhe. ⁴⁵Nitohaneein neeichenete, dedeeu nena Cana Inaca Cana Coaunera calaohineein neriquicheein. Acate enoto coaanae, cojoanoonetojoein nechu aansainein nenacaauru rai, caohachaain nenacaauru rai, naaonjoainuri conaeranu que nihane coina. Chaen techu suujua coaraelanaala nenacaauru rai, suujua coaraain nenacaauru rai, naaonjoainuri rai elo letoae acaauru rai caohachanu que. ⁴⁶Jana acaihaniji inara belaaichaauruhacha belaaichene, chatohanai que jana inara belaaiche Cana Coaunera, inae cuu tihane bana. Coaracuche nachuhinti Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui bajaaurera netonai jataain nechu aansainein neeuruha natiin, nitohaneein ichaauruhane. ⁴⁷Jana inara belaaichaauruhacha rai raotojoein ereein, leeochoaauru aina raotojoein erelanaala, naaonjoaain neeichene, chatohaneinna jana esinae rauhijiriin inara ichao coreein neeichene coaracurure cachaauru, Cana Coaunera coitucuuruhi nihanatiinte, inara rijijieein neeure. ⁴⁸Aihana jaun caohachaain rauhijiriin neeuche, aihana Cana Coaunerane rijijieein.

**Caohacha ichaa cachane coina
cacha relaa Jesusone**

6 ¹Jiaonriha nechu rauhiaain inara coaracuruha cachaaurune coinaacha cacha notaracaa Cana Coaunera jerenohin ichaquichene. Nitohaneein neeichene coatiha chaque inara rai cainarinaain Cana Coaunera. ²Aihana jaun cha lateein nenacaauru coroatajanequichene, jiaonriha itolerenein cachaauru rai been acaauru coroatajanequichene. Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurute cacha notaracaa, nechu jataain acaauru aina caohachaain niha cachane coina, Sinacoca

asaae, bero cuhane, naaonjoaain cacha belaihure. Jiaonriha acaauru rijijieein ichaquichene. Acaaurute nechu jataain aihure, acaauruhacha esenetaain, caohachaaain acaauru coaraa cachane coina. Nete inae caohachaaain acaauru coaracuruha cachaaurune que inae cainanohine acaauru rai.

³Aihana jaun inara, cairichaihuru coroata-janiha cha teeichene, jiaonriha jataain inaraacha belai rai niha natiin beeichene.

⁴Nitohaneein esinae chuni que coaratelanaala teeichene coaraanete, inara rai cainareein cana Inaca Cana Coaunera.

**Cana Coaunera bajanaa que
cacha relaa Jesosone
(Lc 11.2-4)**

⁵Cana Coaunera bajaachene, coa bajaauruha Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurune rijijieein bajaache. Acaaurute sinacoca asaae, joareein bero cuhane, naaonjoaainu neechuru Cana Coaunera bajaare, nechu jataain caohacha ichaa nocoetiin aihuruhane coaracuruha cachaaurune coina. Nete nii coaracuruha cachaaurune coina aihuruha-neechea que, inae cainanohine acaauru rai.

⁶Nete laen ii Cana Coaunera bajanaa jereine, caohacha jelai netiin coaraeniha chunine jana, bujuaihu ucuha cuhane netiin ii Inaca Cana Coaunera bajaaine caohachae. Nitohaneein chuni que necoharaeratelanaala netiin bajaachene coaraanete, inara rai inaraacha bajai terein ii Inaca Cana Coaunera.

⁷Cana Coaunera bajaachene, coa acaauru rai ecaantocuru bajaae bajaecuruha araai saain Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein joaenreen ereerejeein bajaache. ⁸Aihana jaun jiaonriha acaauru rijijieein neeiche inarane.

Cana Coaunerate, caje bajaachene ajiniha inara suujua cuhane inaraacha latei latequichene coitucue.

⁹Aihane jaun Cana Coaunera bajaachene:

‘Satiin canacaanu Inacaneein dedeeu nena Ofa,
Ilineein neeine coitucuurumiin satiin cachaauru.

¹⁰Turuhine Ii Cojoanonaa.
Caa chauratane que iicha jerei ichacurumiin,
dedeeu ichacuruhane rijijieein.

¹¹Cojoanoonetoejein canacaanu rai lenone ocoteeu.

¹²Baaso ichacaaunne,
canacaanu que ii suujua acateeu,
canacaanu rai baaso icharaauru que,
canacaanu suujua acatichaanune rijijieein.

¹³Jiaonriha osa que nesaruhin nihacaanune nainatejeein neeine.
Canacaanu caje moconajaera sitaa.
Inae,’

naain Cana Coaunera bajaache.

¹⁴Inara rai baaso icharaauru que, inara suujua acatein, acaauru aina caohachaaain neeichenete, Cana Coaunera netonai inara que suujua acatena nainereein. ¹⁵Jana inara rai baaso ichaain neeuruha leeochoaurune jana, acaauru que inara suujua acateneeichene, Cana Coaunera netonai inara osa que suujua acatenereein.

**Suri noitelanaala netiin
Cana Coaunera bajaauruha
cachaaurune que, cacha relaa Jesosone**

¹⁶Inara suri couu netiin Cana Coaunera bajaachene, jiaonriha aihuruha Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurune rijijieein, nechu inara suri couu neeichene coaracuruha cachaaurune coina coa cunaitenaa meri tocohaneein inara meri tihache. Inae nitohaneein ichacuruhane coaraain acaauru belaichuruha cachaaurunete, nii acaauru belaichuruhanechea que inae cainanohi ne acaauru rai. ¹⁷Jana

inara, inara suri couu netiin Cana Coaunera bajaachene, inara meri culejeein neruujueein raotojoein bajaache, ¹⁸inara suri couu netiin Cana Coaunera bajaachene que nainacuruha cachaurune coataa. Nii banate laen leinjiin Cana Coauneraacha inara belacheein, inara suri couu netiin bajaachene coreniha.

Dedeeu raoti ichaonaanaja
(Lc 12.33-34)

¹⁹Coa caa chauratane que raotii nenea coacuhin, coriquihona neein itolere rucuhele sirina coacuhin nihache, inara rai cojoanojoiin nitajeein, basijiaaurueein asijiautooru, naaonjoanrichaaine jaun.

²⁰Caa chauratane que caohachain nenea coacuhin mainajeein amihanein coriqui taoojiaachene jianein, nii aaichene rijijjeein mainajeein Cana Coaunera rai itolere caohachanu ichana que amihaneechete dedeeu inara rai cainanohinemii. Nii dedeeu laen asijiatooru nihanatiin turuhin inara basijiauna nainerinaain. Niheichu cojoano, ecu enohin aasaena nainerinaain.

²¹Nitohanihane jaun jauriaanejeein caohatiin coaacuche, inara ichao rai inaraacha ichanenu que. Inara ichao rai jataain nelateinein niha coriquine esenetaachene acaacha ichacuche. Jana inara ichao rai nelateinein niha Cana Coauneraacha icharatenohine esenetaachene acaacha ichacuche.

Cacha jaberoco conaeranein niha cacha suujuane
(Lc 11.34-36)

²²Inara notate inara suujua que itolere inaraacha coarai coitucueratera ne. Aihana jaun inara nota que inaraacha coarai coitucuhin, ichaquichene caohatiha inara suujuane tonoraai ichaneeeichenete jianacoon neriquicheein. ²³Jana inara nota que

baasonihane coaraquichene saijjeein, inara suujua nii baaso ichaquichene jerihane rijitojoein baaso ichaquichene, nocohenaanau nijiaonreein inara suujue.

Coriquiicha que coacuhin Cana Coaunera jerenohi ichana jereniha cachane
(Lc 16.13)

²⁴Nihei chuni coroatajai curuaana letononeein nenea nainei. Leinjiin belaiin acaacha ere tonoraain, nii leeocho que jaolequiin nere tonoraenerehane jaun. Nii rijijjeeinte Cana Coaunera sacunaa nainene cacha, coriquiicha que coacuhin nihane.

Jerihane rijijjeein ichaonacaauru cachaauru ichao beraiha Cana Coaunerane
(Lc 12.22-31)

²⁵Nitohanihane jaunne inara rai aitoon. Coa lenoneein acau cohin ichaohichene jaanu, inara cajione, naaonjoain que nererojoecaaeriin nihache. Tana lenone amurijiriin nelatiha inara ichaone jana, cajione amurijiriin nelatiha inara jaberoco coitucuhin neeichene. ²⁶Coaracuche nachuhinti temule jaain niicha quiineuri taojiaain rucuhacuruhane jaanu coloheri siriin naaonjoaain neeururiha tajaacuru. Nete laen cana Inaca Cana Coaunera, lenonein ichaaoruhane coina acaauruhacha quiine tein ne. Inarate nii tajaacuru amurijiriin jataain nelatein neeiche. ²⁷Inaonjoan sanein niha natiin itolereenein suujua cuhane coaauca cachane niha natiin, nichao cariaaain ichaonaa nainihe. ²⁸Chanuna inara cajione que nererojoecaaeriin neeiche. Coaracuche nachuhinti ajenacuru niicha jiaenine que nichanaa ichaain, amihanein, naaonjoaane que airijiin

omarohin, jataain caohatonanaain ujuaneen naaonjoaain neeuruhane.

²⁹Jana rey Salomoon, coatiha nii aihuruha ajenacurune rijijieein niheilu, caohati cajione que necoreteein nihalune saijieein. ³⁰Tana mocohin nitajera i niha ajaenane saijieein, caohachaaain omarohin nihane jaanu tein niha Cana Coaunerane coitucuhichene. Chanuna jana chaen, nii amuritoheriin inara cajioneterichaaain Cana Coaunerane esenetaeneeichete, cha esenetana jeriheichuru cachaauru.

³¹Nitohanihane jaun nainiheeiche: 'Chaaque lenoneeinna acau cohin, necoreteein, naaonjoaain nerichaache,' naain que nererojoecaain nena nainiheeiche. ³²Cana Coaunera coitucuhichurute, niicha que nererojoecaain niicha sacunaa jere. Nete laen Cana Coaunera inaraacha latei latequichene coitucue. ³³Aihana jaun Cana Coaunera Cojoanonaacha que coacuhin, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, niicha jereeicha ichaechajeein neeichenete, satiin caa inara rai aitocaaaunne jaan tereein Cana Coaunera. ³⁴Jiaonriha eresi inaraacha ichaneni que coacuhin nererojoecaichene. Le janonaa bana naineein, canaacha ichaneni que coaaucaachenete caohachae.

**Jiaonriha leeochoaauru ichao
coulurujueeichene
(Lc 6.37-38, 41-42)**

7 ¹⁻²Coa leeochoaauru ichao coaraain coulurujueein nihache. Nabana nii leeochoaauru coulurujueeichene rijijieein, inara coulurujiha Cana Coaunerane coataa. Nii leeochoaauru coaraain neeichene rijijieeinte inara netonai coaareein Cana Coaunera. ³Chanuna aansijiin laaojori ichaain baaso ichacuruha leeochoaurune coaraain,

acaauru que ereein neeiche, inara, acaauru amurijiriin jataain baaso ichaain ichaohichene saijieein. ⁴Inasiina jataain amurijiriin leinjiin enuha jaberoco que funojoi niha ii notane saijieein, 'Jereeune ii nota que nena utoone rocoe,' naain erenaa nainereei inejera rai. ⁵Cha coitucuha nocoetohine saijieein cha coitucuhi. Jauriaanejeein nii ii nota fuera enuha jaberoco rocchin jaaote, caohatiin coaraain nii inejera nota que nena utoone coaraain rocchi.

⁶Coa remaaecuru rijijieein nenacaauru rai, inara que banijiaain Cana Coaunera tenojoin tihache. Nabana inara coinetein inara cunaitauruhane coataa. Niheichu coosi rijijieein nenacaauru rai, inara rai nelatein nena nii Cana Coauneraacha tei tenaa nainiheeiche, que jaolequiin chaque nelatihei rijijieein coaracuruhane jaun.

**Cha latein bajaera raite
terein Cana Coaunera**

⁷Cana Coaunera caje cha latein bajaachenete, inara rai inaraacha latei terein. Cha latein ariin bajaera raite, cha tein ne Cana Coaunera. ⁸Nii rijijieein techu latein rene cuha cachane, rae Cana Coaunera. ⁹Coaracuche nachuhinti inara caje lenone bajaa inara calaohine, rai ajeri telanaala lenone caohacha teeichene. ¹⁰Ainihane inara caje ate bajaane, rai acano telanaala rai iniho caohacha teeichene. Nii amuritoheriinte, cha latein caje bajaa cachane rai caohacha tein ne Cana Coaunera. ¹¹Coaracuche nachuhinti inara netonai baasoneein inara suujua coaraain ichaahichene saijieein, cha bajaain niha inara calaohichurune, cha caohacha tein naaonjoaain neeichene. Nii amuritoheriinte cha caohacha tein nereein inara

rai Cana Coaunera, caje cha lateein bajaanichene.

¹²Nitohanihane jaun inara aina caohachaaain neeuruha leeochoaurune jeriquichene rijijieein, leeochoauru aina caohachaaain neeuche. Nitohaneein ichoai coinat aite nii rauhi aina *profetacuru* inoaensihuru laenanojoi. Aitoha nii rauhine rijijieein ichaoha cachane coina.

Ichaonaa coero aina cacha itajera coero
(Lc 13.24)

¹³Nii jaratoelanaala nenea coero aina acuujuu siricha jelon enooche. Nii cacha ichao itajeranu que nenea bacuujuu aina rai coerote, jaraaotohane jaun cuhane cuhin arajiin nitajeeure cachaauru. ¹⁴Jana ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nenea rene cacha turuaera bacuujuu aina rai coerote, aansijin jaratohelanaala. Nii jaunte caaintatoha ecu turuha cachane jaun, coroatajajeeincha turuujue cacha.

Ninaa caje enuha baaso coitucuhacane
(Lc 6.43-44)

¹⁵Caohachaaain necohalajiin neeuche, nii Cana Coaunera coitucuha nocoetiinchuru erenacaauru casajeeuru que. Acaaurute turuureein nii Cana Coaunera coitucuurera tocorijianeinchuru inara rene. Nete acaauru suujua cuhane, inara ichao itajeranu baaso uhaain inara rene turuureein.

¹⁶Inarate nainequiche coitucunajaaiche acaauru ichao cajene. Coatiha inoeri que inaana nainihei ojoa, niheichu meseri que inaana nainihei acusa. Nii rijijieeinte cacha baaso caje ocoona nainene ichaonaa caohacha. ¹⁷Nii rijijieein techu satiin temule caohacha, caohacha que inacae. Jana enuha baasote, jerichanejeiin baaso que inacae. ¹⁸Satiin temule caohacha baaso

que inaana nainihei. Jerichanejeeincha caohacha que inaana nainihei enuha baaso. ¹⁹Satiin enuha baasooru- baaso que inaanacaaaurute, inae sauhin moconojoiniha currein. ²⁰Nii rijijieein techu acaauru ichao caje cacha caohachaneein, cacha baasoneein, naaonjoaain ichaauruhane coitucuriquicheein.

Coatiha satiin cachaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaaururinaain.
(Lc 13.25-27)

²¹Coatiha satiin canu rai: 'Canu Curuaanaa,' naain erenacaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhin ichaonaa nainecururinaain. Canu Inaca Cana Coaunera jerenohin icharate laen, nainereein rai Cojoanonaa que ichaoha ne. ²²Inae nii cojoanonaa que turuhane banate, arajiin cachaauru nesoone caaun: 'Curuaanaa, Curuaanaa, canacaa-nune ii coitucuuruha cachaaaurune coina, ii que ereerejetocaaanu, ii curuaa corenihane moconajaera letonocuru sitaain, arajii cojoelanaacojoai ichacaa-nulu,' ²³naauruha canu raine janane: 'Coatiha inara coitucuhaaun, naain cacaje amuuche baaso ichajeein ichaonacaauru,' naain acaauru sitareeunni.

Canu ere aonaain caintoonjoan icharate, chabana nitajenereein
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴Nitohanihane jaun canu ere aonaain caintoonjoan icharate, leinjiin cacha jataain nainaan niicha ichai coitucuhi nenea, enuha suujui caohacha que banesijiateein, ucuacaain temuhin neloheritihane jana, ²⁵uha elone jaun tabaacoaa nucuhecuro aina uha cujuana tabaine jana, nii loreri inasine, enuha caohacha suujui que banesijiateein ucuacaain temuhin ichaa nii icharane

jaun. Nii rijjicha canu ere aonaain caitoonjoa ichara cacha. ²⁶Jana canu ere aohanra nii caintoonjoa ichaela-naala baaso ichajeein ichaonaate, leinjiin cacha aaso erenaa tonoraai, enuha suujui baaso que banesijiateein, araracaaeriin temuhin neloheritihane jana, ²⁷uha elone jaun tabaacoaa nucuhecuro aina uha cujuana tabaine jaun comohin neratanein nitaje nii loreri. Nii rijjicha canu ere aonaane saijieein caitoonjoan tonoraain ichaela-naala nena cacha,” naain jetao cachaauru rai ereereje Jesoso.

²⁸Niritiin acaauru rai beebejiha Jesosone jana jetaote, jataain cojoelatoore satiin cachaauru, ²⁹Moisesa aitoonjoan rauhi que acaauru relaaurera amurijiriin, esinae rauhijiriin suujua caje coitucuhin aitohane jaun.

**Cosibi caaun cunaitenaa
cacha rautaa Jesosone
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)**

8 ¹Inae nii cachaauru relaane nainaan, ichatane ucuunno caje fauha uha Jesosone jana jetaote, arajiin sacuure cachaauru. ²Nii jana jetaote, turuha uhe leinjiin cacha cosibi caaun cunaitenaa. Aca jetaote, Jesoso rene turuhin nacatiha neseonriaain jetao:

“Ti jereeine canu rautaa caa canu cosibi cajera Curuaanaa,” naane jana jetao:

³“Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naain biji que dadaa Jesosone rijjeeoritiin, nii rai cosibi caje nerautaa somaraain ne nii cacha. Nitohanai cunai siricha cacha rohan nichuuntaain dadanaa nainenih chunine que airijiin, rohan nichuuntaain dadae Jesoso. ⁴Nitohanein rautaa jetaote:

“Aonaau. Jiaonriha chuni rai catohanein ii rautaa nihanune beenera.

Raujiaaincha nii Moisesa aitoonjoan rijjijiein, Cana Coaunera belaiha saseredote rai iicha teeni amaain cunihunte caje inae nerautaa coaracurumiin cachaaurura. Chaen techu inae nii ii cunai caje nerautaa somaraain leeochoaauru rohan turunaa naineine coaracurureein satiin cachaauru,” nae rai Jesoso.

**Romanocuru rai soondarooru
curuaanaa letono rautaa Jesosone
(Lc 7.1-10)**

⁵Inae Caferenaaon turuha Jesosone jana jetaote, rene turuhin jetao:

⁶“Curuaanaa, canu letononein nenaate cunaitein ne canu loreri asae, itolerenein jiuohin cunaacoa rai jaberocone jaun,” naain Jesoso rai biha leinjiin Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jaun jetao:

⁷“Inae rautaa urichaaunni,” naa rai Jesosone jaun jetao:

⁸“Curuaanaa, coatiha chaque ichai nelatejeehaun canu loreri asae turuha uhine coina. Rajiaaincha nii cunai sitaa canu letono caje, aihute nerautamiin. ⁹Nitohaneine canu letoain neeuurua canu curuaanaacurune acaauru ere tonoraain neen. Nii rijjijiein techu, neeure canuhacha letoani soondarooru. Leinjiin letoaanunete quere tonoraain cue. Jana leeocho cotihacaunnete uhe. Chaelai ichaa canu letonone coina letoaanune techu ichae quere tonoraain,” naa Jesoso rai Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jana, ¹⁰cojoelatiin jetaote: “Esinae rauhijiriin coatiha nihei chuni Israeli cocoacha, caa cacha rijjijiein jataain quesenetaera coarahaun chabana.

¹¹Esinae rauhijiriinte enoto mitu nichajai, enoto so nichajai, naaonjoainuri cajeeuru arajiin uhin, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri aina raotojoein turuhin lenonecurureein, inae Cana Coaunera cojoanonaa que turuhane bana. ¹²Jana

Isaraelitaauru tabaaaurute, rai cachanu que ranajaain nihalu Cana Coaunerane saijieein, inae Cana Coaunera cojoanonaa que turuhane bana, nocohenaanau jaoleneein chanaa curureein nesoone caaun,” nae jetao aina cunacaauru cachaauru rai Jesoso.

¹³Niritohane baiha jetaote:

“Chajaain chenenajaun caunihute, nii esenetaain jereeine rijijieein nerautamiin ii letono,” nae Jesoso. Nii rijieeoritiin jetaote, inae neratae nii soondarooru curuaanaa letono cunaitenaa.

Fedoro tano rautaa Jesusone

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴Nii baiha jetaote, Fedoro loreri asae turuha cuha Jesusone jana jetao, ecu sininaja ichoae ajaa caaun cunaitteen niha Fedoro tanone jana eruuruha cue.

¹⁵Inae ecu turuhin nii cunaitenaa biji mucuha Jesusone rijieeoritiin jetao, inae caje amuha nii ajaane jaun, nerautain nimichuhin acaauru rai lenone chalue.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesusone

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶Inae nocohejihane jana, arajii suujua cuhane coitucuhichuru siriin caaun cunaitenacaauru uhaain turuuruha cachaaurune jana jetao, nereecha que nii cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhichuru sitaain, satiin cunaitenacaaurune maajeein rautaacoae Jesoso.

¹⁷Nitohaneeinte ichae Jesoso,

“Acate turureein

cana caje cana osa aina

can cunainunru itajihane coina,”

naain besihalu Cana Coaunera ere bera inoaensi Isaihasine nainaane coina.

Jesoso aina cunaa jereraauru

(Lc 9.57-62)

¹⁸Nii jana arajii curuhacaain neeuruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nemuri jerau amauruha aina

nerelanacaaurune coina acaauru rai aite Jesoso. ¹⁹Nii jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao: “Curuaanaa, ii ainane unaa jereeun, chunijiun cuhine jaaun niha natiin,” naa Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaerane jana jetaote:

²⁰“Arolarihurute sininajaanu siriin naaonjoaaunre. Jerichanejeein techu sininajaanu siriin naaonjoaaunre tajaacuru. Nena laen canu Cana Coaunera Calaoihi cacha caje nejanoanaa nichaaunne, nene canu rai chunijiun nesurucuaaunne jaanura,” nae jetao rai Jesoso. ²¹Nii jana jetaote, aina nerelanaa netonai jetao: “Curuaanaa, inae oha canu inacane janane conautichaaune baiha ii aina ureeuni,” naa raine jaun jetao:

²²“Niriimiin. Canu sacuhachaaute ecu nejesinajeein Cana Coaunera coitucuhi nesinanejeein ichaaoruhine ooruhane reentiaain,” nae jetao rai Jesoso.

Cujuana aina fichafichanaa

suruaa Jesusone

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin bote cuhane fauhin jelai caje amue Jesoso. ²⁴Nii jana inae bote cuhane cuujueeuruhane jana, uha cujuana tabai aina fichafichanaane jaun jetaote, enohe bote cuhane acau. Nii jana jetaote, tonajelanaala bote cuhane sinii siniicha Jesusone jana ²⁵nocooain jetao:

“Curuaanaa, inae nalunaa jerichaache. Chajaain caa acau caje cana ichotera-teeu,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote:

²⁶“Chanuna jataain nesooneeiche.

Jataainachura ansijieeinjin cha esenetaeneechete,” naain nimichuhin cujuana aina fichafichanaa suruaa Jesusone jaun jetao, inae neniha

fichafichanaane jaun raotojoein cuujueure. ²⁷Nii jana cojoelatiin jetaote:

“Chatohanaineeinna ne caa cacha, cujuana aina cucuana cuhane niha natiin nere tonorain nesuruhane coina,” naaure jetao ecu nejesinajeein aina nerelanacaauru.

**Cadara batane que coroatajai
suujua cuhane coitucuhu
sirichaauru rautaa Jesosone**
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸Inae nemuri jerau aina nerelana-caauru aina jiniiquin Cadara batane que turuha Jesosone jana jetaote, atanebana jelai caje cuhin jetao, coineteure coroatajai cachaauru, suujua cuhane coitucuhu sirichaauru. Acaauru jetaote, enaacha cacha cunaitaane jaun, nene chuni nii neeurna naja bero cuhane amui. ²⁹Acaauru jetaote:

“Caa canacaanu rene turuhin canacaanu rohecaaa Cana Coanera Calaohi Jesoso. Nechu jataain canacaanu rohecaain, canacaanu cairichaaaine coinete, jaiti cojoanonaa que turuenihane jana turuhicha,” naaure jetao ehequii. ³⁰Nii jana ecu rohan arajiin lenoniha neeuruha coosichurune jaun jetaote:

³¹“Caa cachaauru suujua caje canacaanu sitanaa jereeine, nii coosichuru suujua cuhane canacaanu letoaaaura,” naauruha Jesoso rai, nii cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhichurune jaun jetaote:

³²“Taa coosichuru suujua cuhane cunichuchera,” naain jetao nii coitucuhichurune letoae Jesoso. Nii jaun jetaote, nii cachaauru suujua caje mituhin, coosichuru suujuaniha enooruha nii coitucuhichurune rijieeoritiin jetao, satiin ramarau

nemarotihacoaain nereonohin ohacooaure nii coosichuru.

³³Nitohanihane coaraain jetaote, jelai caje sorohin jetao, neseu turuhin nii coosichuru suujua niha enooruha coitucuhichurune jana, ooruha coosichurune beeure nii coosichuru beraihurera cachaauru. ³⁴Nii jaun jetaote, satiin nii nese caje cuhin, nii niha Jesosone jaaun rene turuhin coaraain jetao, rai aitocure chajaain jelai caje amuhane coina.

Jiurona cacha rautaa Jesosone
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 ¹Nii baiha jetaote, aina nerelana-caauru aina jiniiquin bote cuhane fauhin cuhin nemuri jerau ichaohalune jaaun Caferenaaon turuha cue Jesoso. ²Inae ecu turuuruhanne jana jetaote, nela cuhane leinjiin jiurona cacha turuaa cuuruha Jesoso rene cachaaurune jana, jataain rautaane esenetaain aihuruha nii cachaaurune coaraane jaun, nii cunaitenaa rai jetao:

“Nelararajiaaura cacalabi. Inae ii osa caje ichoteratenohi neeicha,” nae jetao rai Jesoso.

³Nii aonaain jetaote:

“Chanuna caritiin Cana Coanera baijiaraanu rijitiin ere caa cacha,” naain jetao suujua cuhane coarajeeure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru tabaauru. ⁴Nejetaote niritiin baasoneein suujua cuhane coaauruhane coitucuhane jaun jetao:

“Chanuna baasoneein itolere bana inara suujua coaraquiche. ⁵Chaa quena caaintare: ‘Inae ii osa caje ichoteratenohineein,’ naenihacane: ‘Chajaain nimichuhin chela seriin amuun,’ naacane. ⁶Coarajeeuche nachuhintine, canu Cana Coanera Calaohi- cacha caje nejanoanaa nichaaunne cocoinaain letohanojoinichaaun osa caje cacha

ichoteratichaaunne coina, caa chauratane quene coarate inara que,” naa acaauru raine baiha jetaote, nii jiurona cacha rai jetao:

“Chajaain nimichuhin chela seriin chenenajaun cauninura,” nae nii jiurona rai Jesoso. ⁷Nii rijieeoritiin nimichuhin jetao, rai nenajaun cauha cue nii jiurona cacha. ⁸Nii coaraain jetaote, rai suujua rauhi inaaoritelanaala que casiin Cana Coaunera coroaecure. Nitohanai ichana nainiha cachane jaanu teein niha Cana Coaunerane coaraain.

Mateo cotihaca Jesosone

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Nii jiurona cunaitenaa rautaane jaan jelai caje uhin canu- Mateo nichaaunne, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaanune jaan rori ichoae lauhecohanune jana canu coaraainte:

“Chajaau canu aina,” naain canu cotihaca Jesosone jaun, nii rijieeoritiin nimichuhin Jesoso aina cuun.

¹⁰Nitohaneen cuhine canu loreri asae turuhin, satiin aina nerelanacaauru aina curuaaecaain Jesoso coroaateen. Nii janate ecu canacaanu rene turuhin nelaoriaain lenonecure jataain arajiin Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui bajaaureraauru canu leeochoaauru, chaen leeochoaauru cachaauru- nechu aansaineein ichaonacaauru, osaaonacaauru, naaonjoainuri.

¹¹Nii coaraainte Jesoso aina nerelanacaauru rai:

“Chanuna caa *impoestonu* que coriqui bajaaureraauru aina, caa osaaonacaauru aina lenone caa inara relaera,” naauruha fariseeocurune ¹²aonaainte:

“Coatiha coichaera latecuruhi raurohin nenacaauru. Leiniin cunaite-nacaauruhachate coichaera latecure. Nii rijijieein canu latecuruhi caohachaaain

ichaoha nocoetonacaauru. ¹³Chajaain nii Quiricha Inoaensi cuhane: ‘Coatiha chaelai sohin mocohin que canu belaaichene jerinaaun. Raujiaaincha jiniiquiin cairichaaajoaain ita coaraain ita belaaain neeichenena jereeun,’ naain laenanohi nihane jaan que nerelanihuche. Aihane jaun, coatiha nii caohachaaain ichaoha nocoetonacaauru cotihaca uhaaun, osaaocuruhane coitucuhin nichao coreein caohachaaain ichaonaa jereraaurune cotihaca uun,” nae fariseeocuru rai Jesoso.

Suri couu neein cosinacaain Cana

Coaunera bajaauruhane

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Nii janate Jesoso rohan nichuuntaain:

“Chanuna fariseeocuru aina canacaanuhacha canacaanu suri couu netiin cosinacaain Cana Coaunera bajaacaanune jana, ii aina nerelanacaauru aihurene,” naauruha Joaon Baotisita aina amuhemuhenacaaurune jana jetaote:

¹⁵“Chasiina suri couu netiin cosinacaain inaderaaurure ene ranaa jerera beseta que cotihanohichuru, jaiti acaauru aina niha nii ene ranaa jerera cacha natiin. Nete inae nii jianacoon teein cacha ranaa jerera nichaaunne mucuhin amaaauruhane banate laen, suri couu cosinacaain niha cuurureein- nii beseta que cotihanohichuru.

¹⁶Coaracuche nachuhinti, nihei chuni obiri enachasine soaain, cajione siri que counera. Nitohaneen nii obiri enachasine soaihanete, nii obiri enachasine asaaere nii cajione siri. Chaen caohachaaain nedanaa nainerihei nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane. ¹⁷Nii rijijieein chu nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneen

cuhane teraa ichonainete naasaaere nii coaerai. Nitohanihane jaunte, caohachae coaerai nejesinaneein niha coaeraine. Chaen ichonai, ichonai nejesinajeein nihane caohachae,” nae acaauru rai Jesuso.

**Jesoso cajione dadaera ene
aina Jairo cacunu**
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Niritiin acaauru rai ereereeca Jesusone janate, rene turuhin nacatiha neseenoriaain:

“Jataain enate nijioaen canu cacunu. Nete canu jiniichaain uhin dadaaine nacoaauneein ichanareein,” naain Jesoso cotihaca leinjiin Jorioocuru curuaanaane jaun, ¹⁹nii rijieeoritiin nimichuhin aina nerelanacaauru que corihaneraain caaijie cue Jesuso. ²⁰Nii janate lechoonca coroata jaanacaain, rai jaberoco caje ichana jaohajeein niha leinjiin enene jaun, Jesoso rohan nichuuntaain caaijie cutiin cajione auha mucuuri: ²¹“Caa rai cajione auha mucuhanuneecha caaunne nerautareeunni,” naain esenetaane jaun. ²²Nete rai cajione auha mucuhane jana naurite-riin nii ene coaariin:

“Nelararajiaaura ene, jataain nerautaaaine esenetaain aaine jaunte inae nerautaaicha,” naa rai Jesusone rijieeoritiin, inae nerautae nii ene ichana jaohane caje.

²³Nii ene rautaane caje cuhin, nii Jorioocuru curuaanaa loreri asaae turuha Jesusone janate, inae atane rucuhacuruhane rai neein cojioriinchuru coinaderaauruha cachaaaurune jana turuhin:

²⁴“Satiin caalai caje mituuche. Coatiha ohane jaun aihei caa ranuna, sinihane jaunte aicha,” naa acaauru rai Jesusone jana coenacure ecu neein coarajeerera cachaauru. ²⁵Nete

coenacuruhane saijieein, jitariin nii loreri caje mitanajaane baiha, nii ranuna rene enohin biji que mucuhin michuha Jesusone jana nimichue nii ene. ²⁶Nii coaraainte ita rai beeuruha cachaaaurune jaun, satiin jelai batane sacuritaain coitucunojoi ne nii o caje ranuna ichatiha Jesusone.

Coroatajai maosa rautaa Jesusone

²⁷Nii ranuna ichatihane baiha caje amuha Jesusone janate caaijie cuhin:

“Jataain cairichaaajoaain canacaanu coaraaura Rabiri nefoerate,” naain eheehequuin sacuure coroatajai maosacuru. ²⁸Nii janate inae loreri asaae turuhin, ecu enoha Jesusone jana rohan nichuuntaauruha nii coroatajai maosacurune jaunte:

“Caa maosa neeichene caje inara nota teein nihanune esenetaaichena,” naain acaauru caje bajaa Jesusone janate:

“Aihacaanura Curuaanaa,” naauruhane jaun, ²⁹biji que acaauru nota dadaain:

“Nii esenetaaichene rijijieein conohine inara notara,” naa acaauru rai Jesusone rijieeoritiin, ³⁰inae conoe acaauru nota. Nii jaunte:

“Coa leeochoaauru rai caa inara nota teein nihanune bihache,” naain acaauru suujuatiha Jesusone saijieein, ³¹jelai caje amuuru rijieeoritiin beeuruhane jaun, inae satiin jelai batane sacutaain acaauru nota teein niha Jesusone coitucuuere.

Erenaachara cacha rautaa Jesusone

³²Inae jelai caje amuuruha nii coroatajai maosacuru niicha rautaaaurine janate, erenaachara cacha, coitucuchuhi que suujuequuin nenea turuaa uure Jesuso rene.

³³Nii janate nii coitucuchuhi sitaa Jesusone rijieeoritiin, inae irihane nunuhete nii erenaachara cacha. Nii coaraainte:

“Coatiha chabana catohanai coarahaa-cache Israeli lauri nichaachene janata,” naaure cojoelatiin cachaauru.

³⁴Nete:

“Jeelai coitucuhuhichuru curuaa-naate, caa catohaneein coitucuhuichuru sitaain niha caa cachane jaanu teein nera,” naaure ecu neein coarajeein fariseeocuru.

**Cairichaaajoaain cachaauru
coaraa Jesusone**

³⁵Nitohaneeinte neseeu cuhecujueein nenaanajaauru nainein amuhemujueein, netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruhane jaan coloheri sinacocacuru nainein cuhecujueein, Cana Coaunera Cojoanonaa erenaa raotono que cachaauru relaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajeein rautae Jesuso. ³⁶Nii jana cachaauru coaraa Jesusone janate, nii chaque nelatihei rijijeein beraicha colane nena carenero rijijeein amuhemuhecuruhane jaun cairichaaajoaain acaauru coarae. ³⁷Nii jaunte:

“Jataainte esinae arajiin neeure cachaauru, Cana Coaunera coitucunaa jereraauru. Nete nene acaauru relaera-nura. ³⁸Aihane jaun Cana Coaunera bajaauchete neeine acaauru raain acaauru relaeranu,” nae aina nerelana-caauru rai Jesuso.

**Aina nerelanaa nichaanune caje,
lechoonca coroatajai nichaanune janijiin
cocoainaa Jesuso afosotoneeine
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)**

10 ¹Nii jaunte lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune cotijiaain janijiin, canacaanu cocoainaan canacaanu letoae Jesuso, cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhuhichuru sitaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajeein

rautaacaanune caina. ²Nii lechoonca coroatajai afosotoorunu que niicha cocoainai nichaanunete, jauriaanejeein Simoon Fedoroneein acaauruhacha curuaatei, rai nejera Aanderesi, Saantiaao aina rai nejera Joaan Sebedeo calaohineein nenacaauru, ³Ferifi, Bartolomee, Tomasi, chaen canu Mateeo nichaaunne Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaera nichaaunlune, Arafeeo calaohi Saantiaao, Tadeo, ⁴chaen jauriaanejeein Romanocuru que nejeratenacaauru aina nenaalu Simoon Seloteneein niicha curuaateeu, chaen nii baiha Jesuso coulurujueranu Jodasi Isacariote, naaonjoainichaanu.

**Cana Coaunera Cojoanonaa que
cachaauru relaauruhane caina aina
nerelanacaauru letoaa Jesusone**

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Nitohaneein nii lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune letoaaente canacaanu suujuate: “Coa nii Cana Coaunera coitucuelanaala ichaonacaauru atane que cuhache. Niheichu Samaria cocoaichacuru rene niha natiin coa turuhache. ⁶Ucuaae cuelanaala, Cana Coaunera cachaneein nitajera nenacaauru Israeli cocoaichacuru rene cunichuche. ⁷Chajaain ucuaae cuhin, inae nichuutaa Cana Coaunera Cojoano-naane benichuche acaauru rai. ⁸Chaen cunaitenacaauru rautaa, onacaauru nihanatiin ichatein, cosibi caaun cunaitenacaaurune maajeein rautaa, cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhuhichurune maajeein sitaauche. Inarate core colane nitohanai ichana nainequichene jaanu raain neeiche. Aihana jaun nitohanai ichaain neeichene, coa core bajaache.

⁹⁻¹⁰Coa inara coriqui, inara atora, inara cajione necoreeteichene jaanu,

inara safato, inara biji achune, naaonjoainuri amaain cuhache. Niha rauhi, amihanenacaauru coroaateeru-ruha cachaaaurune coina. ¹¹Leinjiin neseu, nenaanajaun, naaonjoainu turuhichene, chunocoha caohachaaain inara raera cacha ariin, rai loreri asaae neeuche jelai caje amuhichene reentiaain. ¹²Inae nii loreri asaae turuhichene neein, loreri asaae nenacaauru rai ereein turuuche. ¹³Nii jana raoti ichaonaa que ichaonaa jerecuruhanete, raotojoein inara raaurureein nii loreri asaae nenacaauru cachaauru. ¹⁴Jana caohachaaain inara raelanaala inara aohana jerecurenihane, nii loreri caje, chaen nii nese caje, naaonjoaain caje inara amuneein inara tijia que nenea utoone rihariaain ratiriin amuuche. ¹⁵Esinae rauhijiriin acaaurute cana janonaa besaute que inae tihane bana, Sodoma, Comora, naaonjoainuri batane que ichaonacaauru amurijiriin caseteco coaracurureein.

Mucunojoinecuruhane coina arichacuruhane

¹⁶Aonacuche, canune inara letoaaun janolari mululune jana situha cuha irine rijijieein cuhichene coina. Aihana jaun cacha cunaitaane coina nainaa acanone rijijieein cunichuche. Chatohaneein teraane nihanatiin nerinanaa nainenihaserorine rijijieein. ¹⁷Aihane jaun caohachaaain nainaaain necohalajiin cunichuche. Cocoainanacaaihuru rai inara teeuruhane janate, sinacoca asaae inara amaain inara bisiin, ¹⁸coberenadorocuru rene inara amaain, reychururaine maajeein inara amaaurureein canu coreniha. Nii janate canuneein nihanune coitucuerateriquicheein acaauru que, chaen nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru quene maajeein. ¹⁹Inae cocoainanacaihuri biji inara

teeuruhane, coa acaauru tonoraain ereeichene jaanu que tonajianche. Inae ereeichene coina neeichene janate, Cana Coaunera Suujue, inara rai ereeichene jaanu tereein. ²⁰Aihane jaun coatihainara ecu ereriheeicheein. Cana Inaca Cana Coaunera Suujuete inara coreniha ecu erereein.

²¹Nitohanerichaaaine jaunte, rai nejeraauruhacha, nejeraauru tereein ateinanohineeuruhane coina. Nii jana rai inacaauruhachate, rai calaohichuru tereein cocoainanacai rai. Nii jana acaauru calaohichuruhachate, inacaauru que nejerateein inacaauru teeurureein ateinanohineeuruhane coina. ²²Satiin cachaauru caa chauratane sacuritaain canu coitucuelanaala nenacaurute, canu coreniha inara que nererojoecaa cuurureein. Nete nii esenetaane jianelanaala, atiin satono que tiaain jerichanejeein sacuera nichotereein. ²³Leinjiin neseu turuhichene jana, inara rohecaain inara mucunaa jerecuruhane, leeocho neseu cuhin sorooche. Esinaene aitoon. Jaiti Israeli nefoerateeuru sacuritaain turuheneeichene janane, canu inara ichohaichaniha ecu turureeunni canu acaihaniji Cacha Calahineein nejanoanaa nichaaunne.

²⁴Niheichu rai relaera amurijiriin nenea nainihe iaina nerelanaa. Niheichu rai fatoroon amurijiriin nenea nainihe iai cachaneein nenea. ²⁵Relanojineein nenacaauru, acaauru relaera rijijieein neeuruhine. Jana letononeein nenacaauru acaauru curuaanaa rijijieein neeuruhine. Canu inara Curuaanaa neein inara relaera nihanune que moconajaera Beelseboob niha canu beeuruha natiin, tonacururiha jana inara que.

Coasinacainein niha ohacachene baiha cana itajeraneein nenaane (Lc 12.2-7)

²⁶Aihane jaun, coa cachaauru coasichache. Coitucueraelanaala, asinojineein

chaachaa in niha chunine niha natiinte, coitucunojoiniha cureein. ²⁷Jana caa coitucueraelanaala nena nii chuni aonaenihane jana, caa caitoonjoan coitucuerateeuche satiin cachaauru urichoo netiin.

²⁸Coa inara atinana naineraauru que casihache, inara atinaauruhane baiha chabana satonoelanaala neeni janonaa que neeni, inara suujue itajenaa nainecurenihane jaun. Nete laen nainequiche chabana satonoelanaala nena usi jana inara jaberoco aina inara suujue itajeranu neen nena-Can Coaunera que casiin neeichene.

²⁹Tana nii chaque nelatejeecane que airijiin leinjiin moneda que coriha coroatajai tajaelineane coitucuhichene. Nete jereniha cana Inaca Cana Coaunerane nii leinjiinjiin nitajenaa nainecurene. ³⁰Nii amurijiriin inarate, inara couturijine maajeein leinjiana leinjianaan janiinojoineein ne. ³¹Aihane jaun coa casiin ichaohache. Inarate jataain tajaelineacuru amurijiriin nelateen neeiche.

**Cachaauru que Jesocurisito
coitucuerateeurera
(Lc 12.8-9)**

³²Chunocoha cachaauru que canuneein nihanune coitucueraneein, canu cachaneein nihane coitucueratera ne, acaentonai coitucueratereeeunni dedeeu nena Ofa Cana Coaunera acatiha neen.

³³Nena laen canuneein nihanune coitucueraneein canu cachaneein nihane saijjeein, canu coitucuerate lanaala nena que acaentonai coitucuenereeeunni Ofa Cana Coaunera acatiha neen.

**Ita caje cache lerueraneein niha Jesusone
(Lc 12.51-53; 14.26-27)**

³⁴Coatiha raoti ichaonaanaja turuaa uhaaunlu caa chauratane que, ita que nererojoecaain ichaoha cachane jaane turuaa uunlu. ³⁵Nitohanihane jaunte, rai inaca que nejeratiha rai calaohine jana rai neba que nejeratereein rai cacunu. Jana rai

nebaene quete nejeratereein rai nacana.

³⁶Nitohaneeinte nech naraaicha que nejeratenaaneein neeureein cachaauru.

³⁷Rai inaca, neba, calaohi, cacunu, naaonjoainuri belaihan amurijiriin cacoelainihane, nii chuni canu cachaneein nena nainihe. ³⁸Itolere necairichanaa abaantaain coroso que nerichaaunnine rijijeein necairichanaa abaantaenihane, canu cachaneein nena nainihe. ³⁹Nete laen canu, rai nichao ichoteratena nainichaaunne coitucuhin canuhacha cohajeein nena, nichao ichoteratereein canu coreniha. Jana canu esenetaelanaala, canu colane nichao ichoteratena jererate rai nichao itajereein.

**Cainanohinerichaa in namute
cache rai cha tera
(Mr 9.41)**

⁴⁰Chunocoha inara raerate canu raa aicheein. Jana caohachaa in canu raerate canu letoera raa aicheein. ⁴¹Can Coaunera letononiha leinjiin *profetane* coreniha caohachaa in raan nenaate, *profeta* rai cainanohiniha rai namiha-neeone rijijeein nii raane coreniha rai cainanohiniha cureein. Chunocoha leinjiin cache caohachaa in nena raan neite, jerichanejeein nii cache caohachaa in nena rai cainanohinihane rijijeein, nii raane coreniha rai cainanohiniha cureein. ⁴²Chunocoha caa ena canu sacunaa nunuhetejeeureraauru rai, nech jataain canu sacueranihane coreniha le eraurujeein conacai tein nei raite, esinae rauhijiriin cainanohiniha cureein,” nae aina nerelanaanichaanune rai Jesuso.

**Jesoso rene turuuruha
Joan Baotisita letonocurune
(Lc 7.18-35)**

11 ¹Nii lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune relaane baihan, jelai batane que nenacaauru

neseeuu naineein cuhacaanu, Cana Coaunera beratenojoin erenaa beebejeein cachaauru relaa amuhemuheca Jesusone caina. ²Nii janate caresero cuhane netiin benaa caje itolere ichaa Curisitone coitucuhin aina amuhemuhenaacaauru letoae Joaan: ³“Iina esinae rauhijiriin, nii turuha uheneni Curisito niha. Aca neneeine beeuene turuha leeochoane cohacaanu,” naain rene turuhin bajaauruhane caina. Nii jaunte letoanajaane rijitjoejin aitocuruha rene turuhinne jaun:

⁴“Chajaain caa inaraacha coarai, inaraacha aonai benichuche Joaan raicha. ⁵“Inae maosa neeuruhane caje conoa maosacuru notara. Bacosacuru niha natiinte, inae nichaaurain amuurera. Cosibi caaun cunaitena-caauru niha natiinte, inae somaraain neeure cosibi cajera. Urichosaaecuru niha natiinte, inae enene erenaa aonacurera. Onacaauru niha natiinte, inae o caje ichanacurera. Jana cairichainejeein nenacaauru raite, Cana Coaunera beratenojoin erenaa beebejeein, nosa caje nichoteeururichaaeine beebeje. ⁶Nerausiaaejeeinte neeure rai suujua corelanaala acanihanee esenetaain acaacha cohajeein nenacaauru,’ naain benichuche Joaan raicha,” naain Joaan letonocuru letoae Jesoso. ⁷Inae jelaiha cauha cuuruha Joaan letonocurune janate:

“Chatohanai coaraa cuhichelu cacha areroo cuhin. Leinjiin jiarana nujua cujuana ichanohineein nerurujuaana coaraa cuhichelu. ⁸Ainihane leinjiin cacha, cajione caohacha que necoreeteein neina coaraa cuhichelu. Inarate raotojoejin coitucuhiche, cajione caohacha que necoreeteein nenacaauru, *reychuru* loreri asaae neeuruhane. ⁹Chatohanai coaraa cuhichelu. Leinjiin Cana Coaunera ere bera *profetana*

coaraa cuhichelu. Aiha laesinaae, nii choae tacaain jataain leinjiin *profeta* amurijiriin nenaate esinae rauhijiriin coaraa cuhichelu. Acate Joaan ne. ¹⁰Nii Joaan quete:

‘Canune ii ajiniha
cachaauru rai ereerecane caina
canu ere bera letoareeunni
turuhine jaanu rucuharanu que,’

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹¹Esinae rauhijirine aitoon, satiin cachaauru caje nihei chuni cacha Joaan amurijirii jataain nelateein nei, Moisesa que Cana Coauneraacha teratenojoi Cojoanonaa bana. Nete laen, ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa, Joaan fautaain nelatihei rijijjeein nena, jataain nii Joaan amurijiriin nelateineein ne.

¹²Turuhalu Joanne caje coauneeinte, enanetjoejin ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa turuara nichaaunne que nejerateein itajenaa coaacure Cana Coaunera coitucuhichuru curuaanaacuru. ¹³Satiin *profetacuru* aina Cana Coaunera aitoonjoaunru rauhite, nii turuha uheni Cana Coaunera Cojoanonaa coitucuerateein neeurelu, turuha Joanne que tiaaajoaain. ¹⁴Inarate esinae rauhijiriin nacoaaneein turuha urichaaain Irihasine que aitocuruhalune coitucuhiche. Acate nii Joaan neein turuhelu. ¹⁵Caa aitocoaunne aonacurumiin urichonacaauru. ¹⁶⁻¹⁷Caa cachaauru, enene cojoanonaa que nenacaauru ichao bihanune jaannu coitucuhaaun. Aihuruha canaanaihuu nenaanaja cataaun nocoatijiaan, rai corihacuru rai eheehequuin:

‘Raansaichene caina auno totihacaanu. Nete canacaanu auno rautaelanaala raansanaa jereneeiche. Inara cotijiaain, berane jaain inaderaa-caanune jana, canacaanu aina

inaderaheeeiche,' naauruhane rijiichu-ruha.

¹⁸Nii rijijieein techu, turuha Joaan joenreen lenone que lenonelanaala, bino conaa inaelanaala, naaonjoaaine jana, moconajaera suujue sirihā beeiche. ¹⁹Nii baiha turuhanu canu, cacha calaohineein nejanoanaani-chaaunne jana, bino cohin, joenreein lenone que lenoneein, naaonjoaineeinne jana, 'Achoritiin, ajetoriaanein, baasoneein ichaonacaauru osaaonacaauru belaichanein, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaurera belaicha niha' canu beeiche. Nete jataain itolere que nainaain, chaachaain niha Cana Coaunerane caje coaraain, coitucunojoi ne niicha ichai," nae Jesoso cachaauru rai.

Caseteco coaracururichaain erenaa tonoraauruhi cachaaurune

(Lc 10.13-15)

²⁰Cojoelanaacojoai ichaalu Jesosone saijieein nichao coreein nacoaauneein Cana Coaunera coitucuureniha nii nese que ichaonacaauru cachaaurune jaunte: ²¹"Jataainte cairichaaajoaiche nohane, Corasiin cocoaichacuru. Cairichaa-joaiche nohane Betesaaida cocoaichacuru. Inara que cojoelanaacojoai ichaain coaratihanulune tocohaneein, Tiro, Sidoon, naaonjoain cocoaichacuru rai cojoelanaacojoai ichaain coaratihanulune jana nihanete, inae inoaelu nejeein inae nichao corein, nacoaaunein Cana Coaunera coitucueranein neeuruhane coarateeurure niicha jerenohin ichaain. ²²Nete inae coitucuhichuru coulurujueein casetecae-ratihane jaan Cojoanonaa que turuhane bana, Tiro, Sidoon, naaonjoainunri cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara. ²³Jana

inara, Caferenaaon cocoaicha neeichene, inacojoein caohachaaain niha nocoetiin raotiin nena coaaquiche. Nete ohichene bana nocohena tabai jana nitajiha curiquicheein. Nii inara que cojoelanaacojoai coaratihanulune tocohaneein, Sodoma cocoaichacuru que coaratihanune jana nihanete, enanetojoein neeurure jelai cocoaichacuru. ²⁴Nete inae coitucuhichuru coulurujueein casetecaane caina turuha Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhane bana, Sodoma batane cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara," nae cachaauru rai Jesoso.

Canu esenetaerate raotojoein ichaoreein.

(Lc 10.21-22)

²⁵Niritohane baihate: "Itolere chauratane, dede, naaonjoaain Coauneranein neeine coroaajihanu jataaincha, Ofa, itolere coitucutoha nocoetonacaauru que iicha asii coitucuerateei cairichajeein nenacaauru quene jaauru.

²⁶Aihara Ofa, nitohanein jereein jaunte ichaacha," naane baihate:

²⁷"Canu Inaca Ofate satiin raineein nena tein ne carai. Nihei chuni Cana Coaunera Calaohi cachanein nejanoanaa nichaaunne coitucuera. Leinjiin Ofa Cana Coauneraachate cacoitucue. Niheichu chuni, Ofa Cana Coaunera coitucuera. Canu-Calaohineeeichane coitucuun. Canu-Calaohi nichaaune coitucueratenaa jerichaaunne jaauru que, coitucueratihanune banaachate, Canu Inaca Ofa Cana Coaunera coitucuururein cachaauru. ²⁸Nii inara baasoneein ichaonacaauru, inara nererojoeaeriin ichaonacaauru, inara osaaonacaauru, naaonjoaineeichene canu esenetaain canu sacuuchena raotojoein ichaonaa-naja te inara rai. ²⁹Caa inara rai

caitoonjoa esenetaain, Canu que nerelaain aihanune rijijieein ichaaoche. Coatiha chabana inara aina baasoneein nerinaaunni. Nii bana coatiha nitajerinaain inara suujue. ³⁰Coatiha caaintaai, caa inara rai caitoonjoa tonoraa cachane,” nae.

Nebetacanaa cojoanonaa bana tirico inaa molooruha Jesoso aina nerelanacaaurune

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 ¹Nii amuhemuhecaunne jaun, nebetacanaa cojoanonaa bana tirico coocana jana situha cuhacaanu Jesoso aina jiniiquiin aina nerelanaa nichaanune. Nii janane mijiitohacaa-nune jaun, situnacanejeein nii tirico moloonejeein rai nucuhe quihacaanu.

²Nii coaraainte:

“Nii ii aina nerelanacaauru coaraau. Cooaaeraa nebetacanaa cojoanonaa bana nitohanai ichara natiinte, inae tirico taihure,” naauruha Jesoso rai fariseeocurune jaunte:

³⁻⁴“Tana lesajei que mijiitooruhane jaun, corihacuru aina jiniiquiin Cana Coaunera loreri Teenforo asaae enohin, Cana Coaunera que banijiaain nenea faan, saseredotecuruhacha nii faan quinaa nainihane saijieein, corihacuru aina faan quiha curuaanaa Rabirine jaan reretaain coitucuhichene. ⁵Tana Moisesa aitoonjoa cuhane nebetacanaa cojoanonaa bana carenero narejeen sohin Teenforo asaae mocooruha saseredotecurune niha natiin, osa que nesaruhin naaonjoaarenihane jaan reretaain coitucuhichene. ⁶Aihane jaun Teenforo amurijiriin jataain nelateein cau nihanune coitucuhin neeuche.

⁷Coatiha: ‘Naaonjoain quete aite caa Quiricha cuhane,’ naain coitucuhicheeiche. Nii Cana Coaunera Quiricha cuhane: ‘Nii inihocuru mocohichene jianeein inara amute cache belaaain, naaonjoain

neeichenena jereun,’ naain ne, laenanohineein. Nitohanai coitucuhin neeichenenoote, chatohanai baaso ichaain neniha inara amute cachane jana colurujueein naaonjoaain neriquiche. ⁸Nitohanihane jaunna, canu- cache calaohineein nejanoanaa nichaaunne, nebetacanaa cojoanonaa amurijiriin cocoainaain letononeein neeun,” naain fariseeocuru tonorae Jesoso.

Leinjiin jiurona bijii cache rautaa Jesosone

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹Inae jelai caje amuhinte, ecu nenea sinacoca asaae enoha cuha Jesosone jana, ¹⁰ecu najiniha ne leinjiin jiurona bijii cache. Nii jana Jesoso colurujueeuruhane jaanu lera ariirichuruhane jaunte:

“Nainihanacha cooaeraane saijieein, cunaitenaa rautaaca nebetacanaa cojoanonaa banane,” naain Jesoso caje bajaauruha fariseeocurune janate:

¹¹“Tana chunocoha inara, leinjiin carenero siriquichene jana nebetacanaa cojoanonaa bana acau mitunajaan ucuha jachu cuhane naluha inara raine coaraa curiquiche jelai caje rocchichene coinane. ¹²Tana leinjiin carenero amurijiriin nelatiha leinjiin cachane coitucuhichene. Aihane jaun, cha caaunna cunaitenaa rai caohacha ichaa rautaeneri-chaaca nebetacanaa janonaa bana,” naain fariseeocuru tonoraane bailhate:

¹³“Ti bijii raujiaura,” naa nii jiurona bijii leinjiin cache rai Jesosone janate, bijii sijitaane rijieeoritiin, inae nerautae nii bijii jera rijijieein nii cache bijii. ¹⁴Nete jelai caje mituhin nejesinajeein ita suujua tacaure fariseeocuru Jesoso sohin jaaoruhane coina.

Jaiti neniha Jesosone jana, tururichaaaine biha Isaihasine

¹⁵Nitohaneein inae sohin jaonaa jerecuruhane coitucuuriin jelai caje

amuha Jesusone janate, sacuuruha
 arajiin cachaaurune jaun, jitaain
 cunaitenacaauru rautaaain, ¹⁶aonajeeu-
 ruha cachaaurune urichoo, nii rautanaa-
 cane que ereeuruhane caohate Jesoso.
¹⁷Nitohaneeinte bihalu Cana Coaunera
 ere bera inoaensi Isaihasine nainaane
 coina:

¹⁸“Caate,
 janiijin belaaain cocoaainaan
 Canu Suujue que suujuequin
 canu letononeein nena ne,
 ‘Inae nerinaain baasoneein
 cachaauru cairichaaaurera,’
 naain,
 satiin chauratane que
 lauri lauri nenacaauru cachaauru rai
 beebejihane coina.
¹⁹Coatiha
 cachaauru que nejerateein,
 cachaauru cotaain,
 bero cuhane niha natiin
 tonijiaain ereein cachaauru relaain,
 naaonjoaane aohanrarinaain.
²⁰Coatiha
 nelatelanaala nenacaauru,
 cairicheineein nenacaauru,
 naaonjoainuri cairichaeranu que
 airinaain.
 Niheichu
 aasaeriin esenetaeraauru que
 jaolecorinaain,
 lauri lauri nenacaauru cachaauru
 ichao rucuhacane jaan que
 turuhane reen tiaaajoaain.
²¹Satiin lauri lauri nenacaauru
 cachaaurute
 acaacha que jaecooreerein,”
 naain belu Isaihasi.

**Moconajaera letononeein niicha ichana
 nainei ichaa Jesoso beeuruhane**
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²²Nii janate, suujua cuhane coitucu-
 chuhi siricha leinjiin cacha erenaachara

maosa amaauruha Jesoso rene jana,
 irihane jaanu teein, rai nota cono te.

²³Nii coaraain cojoelatiinte: “Tana caa
 cacha Rabiri ichoala nihane,” naain ecu
 nejesinajeein satiin ita caje
 bajaacoaaure.

²⁴Nii aonajeeinte: “Moconajaera
 curuaanaa Beelseboote, caa cacha rai
 catohanai ichana nainihane jaan teein
 ne,” naaure fariseeocuru.

²⁵Niritiin coaauruhane coitucuha
 Jesoso raotojoeine jaunte: “Satiin caa
 chauratane que ichaonacaauru cachaauru,
 ita que nejerateein neeuruhanete jiniiquiin
 nitajenaa nainecurure. Niheichu leinjiin
 nese que ichaonacaauru ita que nejerateein
 neeuruhane, jiniiquiin raotojoein ichaonaa
 nainecururihei. ²⁶Nii rijijieein techu,
 moconajaera netonai rai letonocuru que
 nejerateein nihane, nii rai letonohacha
 sitaain nihane, nii chaque nelateein nena
 nainerihei. ²⁷Nii aitocohichene
 tocohaneein moconajaera suujue aina
 cuaain moconajaera sitaanu nechujianra,
 jeelai moconajaeraacha itajiha aicheeunna.
 Nete nii aitocohichene tocohanene,
 nitohanihane, cha jana inara letonocuru
 letohare nitohanai ichana naineein
 neeuruhane jaanu siriin neeuruhane coina.
 Nitohanihane jaunte, nechujataain inara
 raajenihane jataain baasoneein aitocohi-
 chene coarateeiche. ²⁸Caa cacha suujua
 cuhane nenacaauru moconajaeracuru
 sitaanu Cana Coaunera Suujue aina
 cuaainnete, inae inara aina niha Cana
 Coaunera Cojoanonaane coujunacanein
 ichaaun.

²⁹Leinjiin cacha jataain laraajiin nena
 loreri asae enohin nihei nii chuni caje niicha
 sirii ruluhara. Biji ichojoaainchate naine
 nitohanein caje niicha sirii ruluhane.

³⁰Chateeinti canuhacha ichai ichaene.
 Niite canu que nejeratenaaneein ne. Nii
 rijijieein techu canuhacha ichai
 itajeraneein ne canu esenetana jerihei.

³¹Nitohanihane jaunne inara rai aitoon, satiin osaonacaauru cachaauru quete suujua acatereein Cana Coaunera. Nete laen tonaain baasoneein Cana Coaunera Suujue que erei que suujua acatenereein. ³²Canu- Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne que nihanatiin tonaain baasoneein erei quete suujua acatereein. Nete laen rai Suujue que tonaain baasoneein erei nihane, caa ena nenaajonanaa, caa baiha neeninu janonaa, naaonjoain que nihanatiin neein suujua acatenereein Cana Coaunera.

**Ninaa caje temule caohacha
coitucuhacane
(Lc 6.43-45)**

³³Tana temule jaain neeichene, caohacha que inaacane caje temule caohacha coitucuhin neeichene. ³⁴Nitohaneein necha ansaineein neeichene jaunte, inara suujua caje mitunaa nainene caohacha. Inara suujua cuhane baasoneein inaraacha coacuite, inara ujuae caje mitue. ³⁵Jana caohachaaain suujua coaara cachate, caohacha nejesina que ereein ne, suujua cuhane niha caohachane jaun. Jana baasoneein suujua coaara cachate baaso que ereein ne, suujua cuhane niha baasone jaun. ³⁶Canune inara rai beeun, inae caseteco coaracururichaaain satiin caa chauratane que nenacaauru cachaaaurune bana, tonaain baasoneein ereeichene nihanatiinte coitucunojineerein. ³⁷Nitohaneeinte, inara ujuaae caje baaso ichaain neeichene ujuaihoneein neneeichene, caohacha ichaain neeichene coitucunojiniha cureein,” nae acaauru rai Jesoso.

**Cojoelanaacojoai bajaauruha necha
aansai cachaaaurune**

³⁸Nii jaunte:
“Cacha relaera, canacaanu rai cojoelanaacojoai ichaain coarateeinene

jerichaanura,” naauruha Moisesa aitonjoan que cacha relaaaurera aina fariseecuru tabaaaurune janate:

³⁹“Caa necha ansaineein suujua coitucuelanaala ichaonacaauru cachaaaurute, acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaaunne jerecure. Nena inae acaauru que cojoelanaacojoai coaratihalu *profeta* Jonasine jaun, inae nenacaaeneein acaauru que coaratenaa jereneeun. ⁴⁰Nii nichata jiichoo nichata janotiineein, ate tabai suri cuhane nihalu Jonasine rijijieine, canu- Cacha Calaohini-chaaunne nichata jiichoo nichata janotiinejeeincha atane cuhane nereeeunni. ⁴¹Aihana jaun, coitucunojiniha caohacha ichaeraauru aina baaso ichaeraauru ichao que tihane banate, nacoaauneein nimichucurureein Ninibe cocoaichacuru, acaauru coulurujueeuruhane coina, acaauru rai beratenojoin beebejiha Jonasine aonaain nacoaauneein Cana Coaunera que coacuhin neeuruhane jaun. Jana ena cau inara aina neinichaaunnena Jonasi amurijiriin nena nichaaunne saijieeinte caitoonjoa esenetana jereneeiche. ⁴²Jerichanejeein techu nacoaauneein nimichureein enoto mitu nichajai coarajeein cana raotono nichajai que nenaalu ene curuaanaaneein nena netonai inae caseteco coaracururichaaain caa ena nenacaauru cachaaaurune bana acaauru coulurujihane coina, niicha coitucuhi beebejiha cachaauru rai Salomoonne jana, coriaji atane caje uhin aonaa uhalune jaun. Cau caa ena inara aina neinichaaunnena Salomoon amurijiriin nena neeun. Nete nii saijieein canu esenetana jereneeiche.

**Nacoaauneein cacha suujueniha
jelaiha enoha coitucuhine
(Lc 11.24-26)**

⁴³Cacha suujua caje mituha leinjiin coitucuhinete, cajihaaneein amuhemujeein nihane jaanu ariirijie. Nii jana eruhenihanete: ⁴⁴“Taolu mituhanulune jaaunne jelaiha cauha cureeun,” naain

coacue. Niritiin jelaiha turuhin nii cacha coaraane jana, aiha leinjiin loreri conera colane caohatiin lojoinojoinnein nena rijijeein eruhanete, ⁴⁵nacoaau-neen jelaiha cuhin, caainsineen amurijiriin baasoneen nenacaauru aina ita taojiaain, jiniiquiin nii cacha suujua cuhane jeelaiha enoruhane, jataain jeelai amuritoheriin baasoneen ichoae nii cacha. Nitohaneinte, ichaoha cuureein caa necha ansaineen ichaonacaauru cachaauru netonai,” nae acaauru rai Jesoso.

**Jesoso rene turuuruha
neba aina nejeraaurune**
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶Niritiin jaiti cachaauru aina ereereca Jesusone janate, rene turuhin aina erenaa jerecure neba aina nejeraauru. Loreri asae enohelanaala airiniha neeuruhane janate:

⁴⁷“Taute airiniha turuhin neeure ii neba aina ii nejeraauru, ii ainate erenaa jerecure,” naain Jesoso rai beeure.

⁴⁸⁻⁵⁰Nete, nii rai biha unaa rai:

“Caaurute canu neba aina canu nejeraaurune. Chunocoha caletoaera Ofa ere tonoraain niicha jerenohin icharate, canu nejera, canu bai, canu neba, naaonjoainuri ne,” nae aina nerelanaa nichaunune cojeluhin Jesoso.

**Temule jaera que cuaain
cachaauru rai iriha Jesusone**
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 ¹Nii bananeeinte, nii loreri nihacaunune jaan caje cuhin, nemuri auhaniha turuhin ecu nelauriaain lauheque Jesoso. ²Nii jana, arajiin rene turuhacoaauruha cachaaunune jaunte, leinjiin bote cuhane fauhin lauheque, carene ichoae neeuruha cachaaunune tonohana. ³⁻⁴Nii bote cuhane netiinte, araai laurii nereretanaa

rijijiei *parabola* que cuaain cachaauru rai ereerejeein:

“Leinjiin temule jaera temule jaa cunajaun ucuhe riiaacane janate tabaauru bero cuhane naluha nii niicha rijajaine jaun, turuhin coaraain quihure tajaecuru. ⁵Jana le turijieein niicha rijajate, neniha mululuhin atanene jaan jeloon ajeri ichoae nalunacaauru carajaelanaala omaroe. ⁶Nete inae omarohane jana mituhin ajajaa enotone jaun ohe, mululuhin neniha atanene jaaun, ucuacaain neniha rai cojoaisine jaun. ⁷Le turijieein niicha rijajai ucuhe, ajena jana naluhane jaun, amurijiriin omaroha ajaenane jaun atinae. ⁸Jana atane caohacha que le turijieein niicha rijajate, le ucuhecure caje le temuracuru lefashaananaain inacae. Jana tabaaurute saotachoonca ucuhennein, nichatachoonca ucuhennein, naaonjoaain inaacure. ⁹Caa caitoonjoan aonacurumiin irichonacaauru,” naain cachaauru rai ereereje Jesoso.

**Jesoso caje parabola que cachaauru
rai ereereecane bajaacaanu aina
nerelanaa nichaunune**
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Nii jaunne, Jesoso rohan nichuuntaain nii araai laurii nereretanaa rijijiei *parabola* que cachaauru rai ereereecane jaan bajaacaanu caje aina nerelanaanichaunune. ¹¹Nii jaunte: “Cana Coaunerate rai cachaneen neeichene jaun, coitucueraelanaala nena Cojoanonaa coitucuerate inara que. Nete laen rai cachanelanaala nenacaauru que coitucueratenaa jerene. ¹²Nitohanihane jaunte, naitoonjoa tonoraain niicha jerei ichajeein nenacaauru rai, jataain jeelai amuritoheriin itolere coitucuhin neeuruhane jaanu tereen Cana

Coaunera. Jana naitoonjoa tonoraela-naala niicha jerei ichaelanaala nenacaauru cajete, jitariin acaihaniji acaauruhacha coitucujujei rulureein.

¹³Nitohanihane jaunne araai laurii nereretanaa rijijiei que cuaain acaauru rai ereeun. Coaracuruhane niha natiin coitucuurenihane jaun. Niheichu aonacuruhane niha natiin aonaain coitucuurenihane jaun.

¹⁴Nitohaneuruhane cointate: Aonacuruhane niha natiin:

‘Naaonjoain quete aite,’
naain coitucuururihaain.
Niheichu
nii coaana jerecuruhane niha natiin
coaracururinaain.

¹⁵Inae jataain nauhaca
caa cachaaauru suujuane jaunte,
cha aonacuruhane nihanatiin,
‘Naaonjoai quete aite,’
naain coitucunaa nainecurene.
‘Niheichu
cha coaracuruhane niha natiin
coitucunaa nainecuruhi.

Nabana
canuhacha ichai coaraain,
aonaain coitucuhin
canu rene uuruhane,
acaauru rautaanune coataa,’
naain bihalu Cana Coaunera ere
bera inoainsi Isaihasine jaa
nainaelu,”

naain aina nerelanaa nichaanune rai bihane baihate:

¹⁶“Nete laen inara nerausiajeein niha curiquicheein, aonaain, coaraain, coitucuhin, naaonjoainchene jaun.

¹⁷Arajii *profetacuru*, chaen caohachaaain suujua coaraauru cachaaauru, naaonjoainurine maajeeinte niqui, caa inaraacha coarai coana jerecurelu. Nete coana nainecurenelu. Inaraacha aonaine maajeein aohana jerecuruhane saijjeein aonacuruhilu.

**Temule jaera *parabola* que
irihane biha Jesusone
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)**

¹⁸Aonacuchene caa temule jaera que cuaain araai laurii *parabola* que irihanune be inara raite coitucuhiche. ¹⁹Cana Coaunera Cojoanona que erenaa aonacuruhane saijjeein coitucuhichurute, nii bero cuhane nalunaa temule ucuhe rijijjeein neeure, acaauru suujua cuhane Cana Coaunera beratenojoi erenaa jereein aonacuruhane niha natiin, turuha acaauru suujua cuhane baasone jianeraauru ne. ²⁰Jana nii ajeri ichoea nalunacaauru temule ucuhecurete, Cana Coaunera ere aonaain esenetaain corojeein jereein raauruhane jana, ²¹inae cairichaaerinjoineein mucunojoinecuruhane cointa arinojineein neeuruhane, canu esenetaain neeuruhane jianeraauru rijijie. ²²Jana nii ajaena jana temunojoin temule ucuhecurete, Cana Coaunera ere aonacuruhane saijjeein, nech jataain caa atane que netiin necoriquijiaain, raotiin nena coacuhin, niicha que suujua cuaain necoritanacaauru rijijie. Niite, inae nii erenaa esenetaauruhane jianeein, leeochoauru relaauruhane jianeein neeure. ²³Nii atane caohacha que temunojoin temule ucuhecurete, Cana Coaunera ere aonaain leeochoauru relaain, naaonjoaain nenacaauru rijijie. Acaaurute, nii le ucuhecurete caje lefasha ucuheneein, saotachoonca ucuheneein, nichata choonca ucuheneein, naaonjoaain le tijiriichuru caje teeurera rijijichure,” naain aina nerelana-caauru rai beebeje Jesuso.

**Tirico temuurera rai ajaena baaso
temuha acaauru que nejeratenaane**

²⁴Niritiinte, nacoaauneein leeochoa nereretanaa que cuaain acaauru rai ereerejeein:

“Cana Coaunera Cojoanonaate,
leinjiin cache, rai nocoana jana

cachaauru que tirico temueratihane jana, ²⁵temuhin satiin sinihuruhane tonohana, nii tirico niicha temuuri jana turuhin ajaena baaso temuha leinjiin cacha acaauru que nejeratenaane rijijie. ²⁶Nii jana inae omarohin, inae inaaca nii tiricone jana inanacae nii ajaena baaso netonai. ²⁷Nitohanihane jana coaraainte: ‘Curuaanaa, chasiinna temule caohacha ucuhe nejesina temuerateeilune saijieein, jana mituhe ajaena baaso,’ naauruha nii ocoana erora rene turuhin nii amihanenacaaurune janate: ²⁸‘Chunocoha canu que nejeratenaate, nii ajaena baaso temucaih,’ naa acaauru rai nii ocoana erorane janate: ‘Ta, nii ajaena baaso rocohin jaohacaanune jereeine,’ naain bajaauruha nii amihanenacaaurune jana: ²⁹‘Niriimiin, nii ajaena baaso rocohalaainte tiricone maajeein rocoriquiche. ³⁰Nirijieein ecu neein jiniiquiin omarocurumiin, tainaca que tihane reentiaain. Inae tainaca que tihane banane jelai teein nii ajaena baaso raain, jelai teein tirico raain rucuhacaune jaa cuhane rucujueein, nii ajaena baaso jelai teein mocoherate-reeunni,’ nae nii ocoana erora,” naain cachaauru rai beebeje Jesoso.

Mosatasa ucuhe rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que erenaa parabola
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹Niritiinte nacoaauneein:
“Cana Coaunera Cojoanonaate leinjiin cacha, rai nocoana jana mosatasa ucuhe temuhera rijijie. ³²Esinae rauhijiriinte, jataain leeochoauru temule ucuhecuru amurijiriin aansijian rai nucuhen saijieein, inae omarohane leeochoauru ocoana jana nenacaauru temulecuru amurijiriin fohecane, rai nunecuru que tajejanu ichacure tajaecuru,” naain nereretanaa que cuaain beebeje cachaauru rai Jesoso.

Faan jorerera rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que erenaa parabola
(Lc 13.20-21)

³³Niritiinte: “Cana Coaunera Cojoanonaate nichata sajeein coujunaca que arina coujunacateriin rai jorerera que jasiiteein tabaain nii coliha jorereein caje arajiin faan jaa leinjiin enene rijijie. Nii neleeriha tabaain colihane caina nena jorerera rijijieein, cacha ichao sacuritaain nefaane caina nena ne Cana Coaunera Cojoanona,” naain beebeje Jesoso.

Nereretanaa rijijiei parabola que ereerejihane biha Jesosone
(Mr 4.33-34)

³⁴Nitohaneeinte, nereretanaa rijijiei *parabola* nejesina que cachaauru relae Jesoso. Chabana nii *parabola* colane irihe cachaauru rai.

³⁵Nitohaneeinte:
“Cana rai chauratane coaanaa Cana Coaunerane caje coauneinte, satiin asinojoeinein nena que erereein, nereretanaa rijijiei *parabola* cuaaincha,” naain beeuruhalu Cana Coaunera ere bera inoansihuru *profetacurune* nainaane caina nitohanein ichae Jesoso.

Tirico temuurera rai ajaena baaso temuera que irihane biha Jesosone

³⁶Nitohanein inae cachaauru rai irihane nainaainte, acaauru rai nocoein jelai caje cuhin nii neeuruhane jaan loreri asaae enoha Jesosone jana, rohan nichuuntaain nii tirico coocana jana ajaena baaso temuhera que cachaauru rai iriha Jesosone bajaacaanu caje aina nerelanaa nichaanune. ³⁷Nii jaunte: “Nii temule ucuhe caohacha temuherate canu- Cacha

Calaohineein nejanoanaanichaaunne rijijie.
³⁸Jana nii ocoana que caitoonjoate, cana rai chauratane ne. Jana nii temule ucuhe caohachate, Cana Coaunera esenetaain aina ijiin rai Cojoanonaa que neenihuru ne. Jana nii ajaena baasote, moconajaera letononeein nenacaauru ne. ³⁹Jana nii ajaena baaso temuherate, acaauru que nejeratenaa moconajaera ne. Jana nii taojiaera que aitocaaunnete, inae ecu tihane bana sarichain cana cojoanonaane que aite. Jana nii taain rucuheraaurute anjeraaurune. ⁴⁰Charijieein teeinti, ajaena baaso taojiaain mocohaca, nii rijijieeinte inae saa cana janonaane bana moconojoi-niha cuurureein osa que leeochoaauru saruhin nenacaauru moconajaera aina. ⁴¹Nii banane canu- Cacha Calaohineein nejanoanaanichaaunne canu rai anjeraauru letoareeunni, nii cana cojoanonaa que nenacaauru baaso ichaain, osa que leeochoaauru saruhin, naaonjoaain nenacaauru raain ⁴²usi charijibana jacanaacharanejeein nena jana jaonajaauruhane, ecu neein auhaauhaquuin chanaaurureein. ⁴³Inae nitohanihane banate, esinae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohin ichaain tonoraain nenacaauru, aiha enotone tocohaneein jiquihaquuin conohin niha cuurureein, canu Inaca Cana Coaunera Cojoanonaa que neein. Caa aitocaaunne aonacurumiin irichonacaauru.

Oro rijijieein nena coreti tesoro rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁴Charijieein teeinti, leinjiin oro rijijieein nena coreti tesoro eruha leinjiin cachane, nii eruhane jaan tein conauteein ratiriin, rachoojoein jitariin niicha sirii rucuhele que necorete nii cacha, nii niicha eruhi conautihane jaan atane coretihane coina. Nii rijijieeinte, itolere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine Cana Coaunera Cojoanonaa.

Oro rijijieein nena perla coreti rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁵⁻⁴⁶Charijieein teeinti, leinjiin recatoon, perla coretiin nena ariirijieein amuhin, inae nii perla coretiin nena eruhane, jataain nii corei eruhane coitucuhin rachoojoein cuhin, rai rucuhele que jitariin necoreteein, nii niicha eruhi perla coreti nii recatoon. Nii rijijieeinte, itolere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine Cana Coaunera Cojoanonaa.

Rede que ate mucuhera rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁷⁻⁴⁸Charijieein teeinti, nemuri cuhane rede jaaoruha ate mucuurerane jana, itolere ate mucuha nii niicha jaori redene, inae memoha ate caaunne jana carene ichoe inaan ate caohachaauru janijiiin omari cuhane tein, nii baasooru foranacaauru jaaore nii ate mucuurerane, nii rijiiicha Cana Coaunera Cojoanonaa. ⁴⁹⁻⁵⁰Nitohaneein techu, inae cana janonaa satono que turuhane bana, caohachaaain ichaonacaauru janijiiin raain, baasoneein ichaonacaauru jaaorureein usi chariji bana jacaelanaala nena jana anjeraauru. Nii banate chanaa cuurureein auhaauhaquuin,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Canacaanu relaane jaan aonaain coitucuhacaanune bajaa Jesosone

⁵¹Niritiinte: “Caa inara rai caitoonjoan aonaaina coitucuhiche,” naain canacaanu caje bajaa Jesosone janane: “Enjeen, aihacaanura Curuaana,” naacaanu. ⁵²Nii jaunte: “Coaracuche nachuhinti leinjiin Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaera- cacha relaanete, ‘Naaonjoaan caa Ena Turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa Caohacha’ naain beein, ‘Naaonjoaan nii rauhi inoaei’ naain nii ena canuhacha bei

Cana Coaunera Cojoanonaa aina rauhi inoaes que aitiin caohatiin cachaauru rai bein cachaauru relae,” nae Jesoso.

Rai nataneu Nasarete turuha Jesosone
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³⁻⁵⁴Inae nii nereretanaa rijijiei *parabola* biha cachaauru raine nainaaite, jelai caje canacaanu aina amuhin rai nataneu turuhin, ecu nenea sinacoca asaae enohin, ecu nenacaauru cachaauru relaane nunuhete Jesoso. Nii janate cojoelatiin: “Chuna jataain cojoelanaacojoai ichaane coinane maajeein nerelaete toritiin itolere coitucuhin ere. ⁵⁵Tana enuha caje itolere ichana inaera cacha calaohi nihane, jana rai neba niha Marihane. Nii jana rai nejeraauru niha Saantiaao, Jose, Simoon, Jodasi, naaonjoainurine. ⁵⁶Jana rai baihuru netonai cau cana aina ichaaoruhane. Chaa cajena jataain nainaaain itolere coitucuhin aite,” naaure ecu neein aonajeeurera cachaauru.

⁵⁷Niritocuruhane jaunte inae Jesoso esenetaain nere tonorana jerecurene cachaauru. Nii jaunte acaauru rai: “Chunijiun cuhane jaunrute niqui leinjiin *profeta* que suujua acateein coitucuure laurinelanaala nenacaauru cachaauru. Nete laen esenetaaurene laurinein nenacaauru naraaichuru. Niheichu nii loreri ichaohane jaun nenacaauru niha natiin,” nae cachaauru rai Jesoso. ⁵⁸Nii jaunte ecu arajiin cojoelanaa-cojoai ichaenelu, esenetaaurenihane ecu nenacaauru cachaaurune jaun.

Oha Joaan Baotisitane

14 ¹Nii banate, Calileea batane curuaanaanein niha Erodeseine jaun, nii amuhemuheca Jesosone coitucuriin: ²“Acate, Joaan Baotisitane. Inae o caje ichanacaihara. Acanihane jaunte, nii cojoelanaacojoai ichana

nainera,” naain jetao ereereje Jesoso que rai letonocuru rai.

³⁻⁴Rai nocoala Ferifi comasai Erodiasi siriha comasaine que Erodeseine jana jetaote: “Jiaonriha chocoala comasai sirii ii comasaine quera,” naa Joanne coreniha jetao, caresero cuhane Joaan enoaeratelu *cadena* que ichoaratein Erodesei.

⁵Nitohanein caresero cuhane enoaain jetaote, Joaan sohin jaonaa jerihane niha natiin, ichana nainenelu Erodesei, satiin cachaauru Cana Coaunera letononiha Joanne esenetaauruhane jaun, cachaauru coasiha. ⁶Nejetaote, nejanoaane bajaanaa bitoaane coina beseta ichaa Erodeseine jana jetao, nii beseta bitoaa turunacaauru acatiha raansae nii Erodiasi cacunu. Nii acaauru acatiha raansaa nii ranunane coaraain jetaote, jataain rautatiin coaraane jaun, ⁷niicha jerei bajaa caje nii ranunane, Cana Coaunera notaracaae rai tihane coina aite Erodesei. ⁸Nii jaun jetaote, rai neba suujuatenojinein Erodesei rai: “Canu rai aihane, leinjiin ojoaichu cuhane Joaan Baotisita coturi uhaau caraicha,” naa nii ranunane jaun ⁹inaderae *rey* Erodesei. Nejetaote, satiin niicha cotihacuri acatiha tein Cana Coaunera notaracaae, niicha jerei bajaa caje nii ranunane rai tihane coina aitothane jaun, ¹⁰caresero cuhane niha Joanne jana coturi moloheratein raerate. ¹¹Nii jaun jetaote, leinjiin ojoaichu cuhane Joaan coturi amaain teeuruha nii ranuna raine jaun, neba rai te nii ranuna.

¹²Inae nitohanein teratiha Erodeseine coitucuhinte, Joaan jaberoco raain conautein ratiriin, biha uure Jesoso rai Joaan sacuureraauru.

Saoqui oaraancai cacha
coroaatiha Jesosone

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³Nii jaunte, rai beeuruhane caje coitucuhin, nii nihane jaan jelai caje canacaanu aina amuhin, canacaanuhacha

aina leinjiin bote cuhane fauhin, neniha cachane jaan cue Jesoso. Nete nii bote cuhane fauhin amuhacaanu Jesoso ainane coitucuuriin, neseeuru cajeeuru uhacoaain sacuure atanechoae uhi cachaauru. ¹⁴Inae niicha coinetihu turuhin, bote caje fauhin, iniha cuha Jesusone janate, najiniha cunaitenacaauru uhaain arajiin neeuruha cachaaaurune jaun, cairichaaajoaain acaauru coaraane jaun, niicha uhaauri cunaitenacaauru rautae Jesoso. ¹⁵Nii jana, inae nocohena jerihane jaunte, Jesoso rohan nichuuntaain: “Chajaaain caa cachaauru rai necoeute, nenajaun cauha cuuruhinete, ucuhae rai lenone coretecurumiin. Coatiha caa jana ichaohi cache,” naacaanune jana: ¹⁶“Chajaaain inara acaauru coroaateuche. Coatiha caohacharihei ena caauruhane,” naa canacaanu rai Jesusone jaun: ¹⁷“Nihei canacaanu rai lenone. Saoquijjeein faan, itaque jerajejeein ate, naajeeinchate neeje,” naacaanune janate: ¹⁸“Cajiha carai uhauuche,” naain ¹⁹omane choae nelauriaauruha cachaaaurune caina aitiin, biji cuhane nii ate aina faan mucuhin teberiaain: “Narihara Cana Coaunera,” naain Cana Coaunera bajaain cataun nii faan teruhin aina nerelanaa nichaanune rai te Jesoso, chaluhaacaanune caina. ²⁰Nii jana satiin cachaauru naineein chaluhaacaanune janate, que lenoneein obeecuruhane jana, jaiti cautihane jaun, rai caute que lechoonca coroata omarii, omari memoaure. ²¹Canaanaihunru aina enecuru janijilanaala, quichaauruhacha janijiinte, saoqui oaraancai cachaauru nii lenonecure.

Acau ichoae amuha Jesusone
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²²Nii baihate, ecu nedaain cachaauru rai necoihane tonohanau, bote cuhane fauhin ichoachaniha nemuri jera jaaohacaanune caina aina nerelanaa nichaanune letoae

Jesoso. ²³Inae cachaauru rai necoihane baihate, jelai caje amuhin, acaachanejeein ichatane ucuuno que cue, ecu Cana Coaunera bajaane caina. ²⁴Inae nocohejihane janate, cuu acaachanejeein niha Jesoso nii ichatane ucuunone jana, inae coriaeneein cue nii bote, atane auha caje. Nii jana, mijiaaaineein uha cujuana aina fichafichanaane jaunte, amusine nii bote. ²⁵Nii jana inae janonaa jerihane janate, nii ichatane ucuuno nihane caje uhin, canacaanu caajije uhe Jesoso acau ichoae rurujueein. ²⁶Nii jana acau ichoae rurujueein uhane coaraainne, coasiha cojioriin: “Nechu aansai coitucuchuhite aicha,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune. ²⁷Nii jaunte: “Coo nesoone-toache. Canune aihunra,” naain canacaanu rai iriha Jesusone jaunte: ²⁸“Ti aaine, jereeune ii rene tiaain uhe acau ichoatera Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone jaunte: ²⁹“Chajaaujian,” naa Jesusone jaun, bote caje fauhin acau ichoae cuhin ruruje Jesoso rene cuhin Fedoro. ³⁰Nete jataain mijiaaaineein uha cujuana aina fichafichanaane coaraain, nesoonetohane jaun, asaau naluha cue Fedoro. Inae naluhane jaunte, nesoone caau auhaquuin: “Curuaanaa, canu comaleeu,” naa Fedorone jaunte, ³¹biji que mucuhin: “Chanuna jataain cha esenetaeneei. Chanuna necoatohi,” nae Jesoso, Fedoro rai. ³²Inae bote cuhane faauruhane rijieeoritiin, nesuruha nii fichafichanaa aina cujuanane janane, ³³Jesoso acatiha neseconraain: “Iite esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohineeincha,” naacaanu satiin nii bote cuhane cuinichaanune.

Jenesaree batane que turuhin,
ecu nenacaauru cunaitenacaauru
rautaa Jesusone
(Mr 6.53-56)

³⁴Inae nii nemuri jerau turuhinne, Jenesaree batane que turuhacaanu.

³⁵Nii Jenesaree bataneu turuhacaanune janate, Jesoso coitucuure ecu ichaonacaauru cachaauru. Nii jaunte, jelai batane sacuritiin ecu turuha Jesusone coitucuhin, rene cunaitenacaauru uhaacoaain ³⁶turuhin, caje acaauru rautana nainihane bajaauure, jeriha Jesusone rai cajione auha mucuuruhane caina. Nii rai cajione auha mucuurera cunaitenacaaurute satiin nerautaaure.

**Baasoneein cache ichao tera
que iriha Jesusone
(Mr 7.1-23)**

15 ¹Nii janate, Jerosaleen caje turuha uure Jesoso coaraa, Moisesa aitoonjoan rauhi que cache relaaaureraauru aina fariseeocuru tabaauru. Acaaurute, Jesoso rohan nichuuntaain:

²“Chanuna aihuruhalu canacaanu inoaesihurune rijijieein neeurene caa ii aina nerelanacaauru. Chanuna jeriha canacaanu ichaone rijijieein lenonecuruhane ajiniha, jauriaanejeein biji culeecurene,” naain Jesoso caje bajaauruhane janate:

³“Chanunajian inara netonai Cana Coaunera aitoonjoa tonoraelanaala, inara ichaohacha sacuhiche. ⁴Nitohaneeichene jaunte: ‘Ii inaca, ii neba, naaonjoainuri ere tonoraain caohachaaain ichaaoche. Necha ansai, naain baasoneein rai inaca, rai neba, naaonjoaain que ereein neite ateananohiniha cureein,’ naa Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane natiin tonoraelanaala ichaohiche. ⁵⁻⁶Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhanete niqui ne rauhi, satiin cache, rai fojiaraauru rai cha teein nihane caina. Nete inara: ‘Coatiha inara rai cha tenaa nainihaaun, satiin quiiha sirii inae Cana Coaunera que banijiaaneein nihane jaun,’ naain erei cache, inaca,

neba, naaonjoain rai chaelai tenaa nainenihane que aitocoiche. Nitohaneeinte, Cana Coaunera aitoonjoan que jaolecohin tonoraaneeiche, nechujataain inara ichaohacha sacuhichene caina. ⁷Esinae rauhijiriinte, necha ansaanein neeichene que aitiin, inara que laenaelu Cana Coaunera Ere bera *profeta* inoaensi Isaihasi:

⁸‘Caa cachaaurute,
rai nereecha que
canu corojeein neeure.

Jana
acaauru suujua cuhane aihuruhi.
Cacajete
coriaae ne acaauru suujua.

⁹Nii jaun,
nii chaque nelatejeehai,
netaojiaain canu
coroaacuruhane
nechu jataain acaauru relaauruha
cachaaurune
que nejesinajeein ita relajeein
neeuruhane jaun,’

naelu inara que Cana Coaunera Ere bera inoaensi Isaihasi,” nae acaauru rai Jesoso. ¹⁰Niritohane baiate, nii ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain:

“Caohachaaain caa inara rai aitocooaunne aonacuchete coitucuhiche.

¹¹Coatiha baasoneein cache ichao aasaehai joareen lenone canaacha quii. Baasoneein suujua cuhane niicha coacui, nujae caje mitunaate laen, baasoneein cache ichao aasaje,” naainte acaauru rai beebeje Jesoso. ¹²Nii janate rohan nichuuntaain: “Nii aithone aonajeein jataain ii que nererojoeaauruha fariseeocurune aonaaina,” naain caje bajaacaanu aina nerelaa nichaanune janate: ¹³“Niicha temunojoinelanaala nenea ajaenate, cojoaisi aina curuataain rocohin jaoreein Cana Inaca Cana Coaunera. ¹⁴Aihane jaun, coa acaauru rerohecaachete nainaauru-

miin. Maosa rijijieein neeuruhane rijijieein nenacaauru relaeranein neeuruhane jaunte aitocure. Chaen techu leeocho maosa amanaa jeriha leeocho maosane, jiniiquin atane jachu cuhane naluhin nitajeeururihane rijiiichuruhane jaun aitocure,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. ¹⁵Nii janate Jesoso rai: “Canacaanu rai, nii aitoihine jaan beeune coitucuhacaanu,” naa Fedorone janate: ¹⁶“Inara niha natiin inachura coitucueneeichete. ¹⁷Tana satiiin cacha ujuae cuhane enonaa, cacha suri cuhane cuhin, nii baiha cacha jaberoco caje mituhane coitucuhichene. ¹⁸Jana cacha ujuae caje mitunaate, cacha suujua caje mituhe. Niite laen baasoneein cacha ichao aasaerane. ¹⁹⁻²⁰Nitohanihane jaunte, cacha suujua caje mituha itolere baasone jaun, sonajaain jaohin, sinijera-nelanaala nena ene aina ichaohin, asijiauhin, casejenetiin, ita cotaain, naaonjoaan cachanete laen, baasoneein cacha ichao asaaerane. Jana nitohaniha cana ichaone tonoraanelanaala cana biji culejelanaala lenonichaane, coatiha baasoneein cana ichao aasaehai,” nae Jesoso.

**Leinjiin ene Jorionelanaala
nena Jesoso esenetaane
(Mr 7.24-30)**

²¹Jelai caje amuhin Tiro, Sidoon, naaonjoainuri batane nichae cuha Jesosone jaun aina cuhin, ²²inae ecu turuhacaanune janate, eheehequiin: “Curuaanaa Rabiri neferate, cairichaaajoaain canu coaraau. Moconajaera siriha canu cacunune jaunne aitoonchera,” nae canacaanu caaijie uhin leinjiin Canaan bene, natane caje uhin ecu ichaonaa. ²³Nii jana inauhe-neechea aonajian Jesosone jaunne: “Chajaain caa ene rai aitoote amuhine.

Nete cana caaijie ujuueein eheeheque,” naacaanu rohan nichuuntaain aina nerelanaa nichaanune. ²⁴Nii jaunte: “Cana Coaunerate rai cachanein nenacaauru Israeli cocoaichacuru nitajeeuruhane rai nenacaauru reneechea caletoaelu,” nae Jesoso. ²⁵Nete, nacatiha neseenraain: “Canu coroataja-neeuchera Curuaanaa,” naa rai nii enene janate: ²⁶“Coatiha caohacharihei Cana Coaunera cachanein nenacaauru que banijiaain nena ruluhin remaae rijijieein neinequichene rai tihanuchenera,” naa Jesusone janate: ²⁷“Aihachechuhisi niquicha Curuaanaa. Nete remaae rijijieein canacaanu coaraaichene niha natiin, atiin canu coroataja-neeuchera Curuaanaa,” naa Jesoso tonorae nii ene. ²⁸Nii jaunte: “Quesenetaaine corenihate, inae ii jerenohi rijijieein nerautareein nii ii cacunuchera,” naa Jesusone rijieeoritiin, inae nerautae nii rai cacunu.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesusone

²⁹Jelai caje amuhinte, Calileea conemuri auhaniha turuhin, ichtatane ucuunno que iniin, ecu nelauriaain lauheque Jesoso. ³⁰Nii janate, rene netaojiaaure arajii cachaauru, bacosa-curu, maosacuru, biji que jiurona-caauru, erenaacharaauru, leeochoauru arajii cunaitenacaaurune maajeein uhaacoaain, Jesoso acatiha tenajaauruhane acaauru rautaane coina. ³¹Nitohanein rautanaacane janate, inae nerautaaain, nichaauraaain, amuure bacosacuru, maosaneeuruhane caje conoe maosacuru nota, inae nerautaaure biji que jiuronacaauru, erenaacharaauru niha natiin inae ereeure, naaonjoaauruhane coaraainte, jataain cojoelatiin, Cana Coaunera Israeli Coaunera coroaecure nii ecu neein coarajeeurera cachaauru.

**Jena oaraancai cachaauru rai
lenone faa Jesosone
(Mr 8.1-10)**

³²Nii janate, aina nerelanaa nichaanune cotijiaain canacaanu rai: “Inae jataain cairichaojoaain caa cachaauru coaracaanu. Inae nichata janoha cau canu aina neeuruhane. Nii jana nihei acaauru lenone. Naininaaun coroatanajaelanaala acaauru letoaanu acaauru nenajaunne. Mijiintena caaun aterocuruha bero cuhanene coataa,” naa canacaanu rai Jesosone jaunne: ³³“Chuna caa araaine cache rai lenone erurichache, neniha cachane jaau nihacache natiin,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ³⁴“Inatajajeein nihun faan siriquiche,” naa canacaanu rai Jesosone jaunne: “Caainsinejeein faan, corotajajeein ate, naajeeichate neeje,” naacaanune janate, ³⁵atane ichoe nelauriaauruha cachaaaurune coina aitiin ³⁶rai biji cuhane faan aina ate mucuhin, Cana Coaunera bajaane baiha, cataaun taturiin aina nerelanaa nichaanune rai te, cachaauru rai chaluhaacaanune coina. ³⁷Nii jaunne, satiin cachaauru rai chaluhaacaanune jana, inae nainaain lenonecuruhane saijjeein cautihane jaun, rai caute que caainsine omari memoaure. ³⁸Canaa-nainuru, enecuru, uha elone jaun tabaacoaa nucuhecuru aina uha cujuana tabaine janijilanaala quichaauruhacha janijiinte jena oaraancaure nii lenonenacaauru cachaauru. ³⁹Nii lenonecuruha cachaaaurune baihate, cachaauru rai necoein, leinjiin bote cuhane fauhin, Maadala batane que cue Jesoso.

**Cojoelanaacojoai icharatecuruha
sadosseeocuru aina fariseeocurune
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)**

16 ¹Nii janate, Jesoso coaraa uure fariseeocuru aina sadosseeocuru. Nitohaneinte inae rene turuhin coulurujueeuruhane jaanu leranu ariha, acaauru rai cojoelanaacojoai ichaane

coina aitocure. Chaen esinae rauhijiriin, Cana Coaunera letono nihane coitucuu-ruhane coinane maajeein.

²Nete acaauru rai: “Charijieein teeinti, sonaina cafarane nocohaca dedene: ‘Caohatorichaaain janonaa,’ naain ereeiche. ³Jana, janone cafarane nocohaca dede nijichoriaaajoaaine: ‘Urichaain elo,’ naain ereeiche. Nitohanein dede caje itolere coitucuhin naaonjoaainchene natiin, chanuna jana: ‘Naaonjoaane coinata caa aicha,’ naain caa enene cojoanonaa coitucunaa naineneeiche. ⁴Caa cachaauru nechuaansainein suujua coitucuelanaala nenacaaurute, cojoelanaacojoai ichacaanune coina canu rai aitocure. Nene inae acaauru que coaratesihalu Jonasine jaun inae nenacaeneein acaauru que cojoelanaacojoai coaratenaa jereneen,” naane baiha acaauru ratiriin, jelai caje amuhe Jesoso.

**Faan jorerera- lebadora rijiicha
fariseeocuru ichaone
(Mr 8.14-21)**

⁵Inae Calileea conemuri jerau cuhacaanune jaun faan baiteein ratirihacaanu aina nerelanaa nichaanune jaunte: ⁶“Aonacuche. Faan jorerera rijiicha fariseeocuru aina, sadosseeocuru ichaone que necohala-jihuche,” naa canacaanu rai Jesosone jaunne: ⁷“Chanuna caa aite. Faan uhaenihacachene jaunna caa aitohate,” naacaanu ita raine aonajeinte: ⁸“Chanuna faan uhaeneinchene que aitocoiche. Jataain asaeriinchate quesenetaaiche. ⁹Tachu jaiti nainaquiche taolu saouquijiei faan chaluheratihanu, saouqui oaraancai cache raine jana, inata omariin rai caute taojiaaichelu. ¹⁰Niheichu taolu, caainsinejei faan chalueratihanulu jena

oaraancai cacha raine coaaueeiche, inata omariin jana rai caute taojiaai-chelu. ¹¹Chanuna faan que inara rai aitenihanune que nainaeneeiche. Faan jorerera rijicha fariseeocuru aina sadoseeocuru ichaone que necohala-jihuche,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. ¹²Nii jaunne, faan jorerera que aitelanaala, cacha relaauruha fariseeocuru aina sadoseeocurune que aitooha canacaanu rai Jesosone que nainacaanu.

Mesihasi niha Jesusone biha Fedorone

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³Inae Filipo Sesareea batane que turuhinte, aina nerelanaa nichaanune rai: “Tonacuruha cachaauro, Cana Coaunera Calaoheenein cacha caje nejanoanaa nichaaunne que,” naa Jesusone janate: ¹⁴“Tabaaaurute, Joaan Baotisita niha, ii beeure. Jana tabaaaurute, Irihasi niha, ii beeure. Jana leeochoaurute, Jeremihasi niha ii beeure. Jana tabaaaurute, chunocoha Cana Coaunera ere bera *profetane* caiha, naaure,” naain tonoraacaanune janate: ¹⁵“Tonaquiche jana inara. Cha nichaaun jana Canu inara rai,” naain canacaanu caje bajaa Jesusone janate: ¹⁶“Iite esinae rauhijiriin ichaohin nenea Cana Coaunera Calaohi Mesihaseenei,” nae rai Simoon Fedoro. ¹⁷Nii jaunte: “Raoto-joeinte rausiaaenojineein neei, Jonasi calaohi Simoon. Chuni cacha ichai benihane janate, Canu Inaca Cana Coaunera ii que canu coitucuerate. ¹⁸Jana iite Fedoro neei. Canune ichai aitoon. Iite canuhacha tei ajeri rijijieein, canu coitucuruha canu cachaneein neenihurune coina icharaneein neriquiin. Nii ii que canuhacha icharatei amuritona nainerinaain chuni, onaaniha natiin itajenaa nainerinaain. ¹⁹Ii raine, Cana Coaunera Cojoanonaa

que nenea naineeine coina, ichai chabi tereunni. Caa chauratane que netiin, iicha ichaite, Cana Coaunera Cojoanonaa que nereein. Jana caa chauratane que netiin, jaolecohine jaante, Cana Coaunera Cojoanonaa que tihane bana jaolenereein,” naa Simoon Fedoro raine baihate: ²⁰“Jiaonriha chuni rai: ‘Acate Mesihaseine,’ naain beeichene,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Orichaaine biha Jesusone

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹Inae mainajiriin cairichaaaururi-chaain Jorioocuru bichauhenaauro, saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauro, naaonjoainurine catainaane jaunte, Jerosaleeun curichaaainne beebeje aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. Sohin jaaoruhane nichata janone cuhane ichanarihanine que aitothane jaunte, ²²jelai Jesoso teteriin: “Jiaonriha nitohaneein chetecuruhane jeriha Cana Coaunerane Curuaanaa. Nitohaneein chetena nainecuruhi jerihane,” naain caohatiha Fedorone janate, nauriteriin Fedoro coaraain: ²³“Naain cacaje amuura moconajaera. Nechu canu cairichaeranu quete aitohicha. Cana Coaunera jerenohin aina, cha coitucunaa nainiheei ii. Cachaaurohacha jerenohinchate coitucuujeiei,” naane baihate: ²⁴“Chunocoha canu esenetaain, canu aina nerelanaa jerihane, rainuhacha que niicha coacuhi jianein, itolere necairichanaa abaataain canu sacuhine. ²⁵Jana canu colane rai nichao ichoteratena jererate, rai nichao itajereein. Jana, canu coreniha necairichanaate, rai nichao ichoteratereein. ²⁶Coatiha chaque nelatihei, itolere niicha jerei, niicha

coacui sirihane nihanatiin, nichao itajilha cachane. Inaaonjoaain coretihane niha natiin, nii nichao ichoteratena nainiheí cacha. ²⁷Inae Cojoanonaa que turuhane banane turuha ureeunni esinae rauhijiriin canu- Cana Coaunera Calaoheinein cacha caje nejanoanaa nichaaunne, canu Inaca Cana Coaunera necaohacha que necaohachaaín, rai letonocuru anjeraauru aina jiniiquiin. Nitohanihane banane, le cachaauruhacha ichai cainareeunni acaauruhacha ichai rijinanaain. ²⁸Cau caa ena nenacaauru tabaaurute oorene-reein, itolere curuaanaa neein nihanune coina turuhanu cacha caje nejanoanaa nichaaunne Cojoanonaa coaraane reentiaaajoaain,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Nejelauneein necoriha Jesoso jaberocone

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 ¹Nitohanein atinaaururi-chaainne bihane baiha, saota janonejeeinte, Fedoro, Saantiaao, Saantiaao ocoala Joaan, naaonjoainuri amaain jelai acaauruhacha aina jataain ucuuneein nenea ichatane ucuuno que cue Jesoso. ²Inae ecu turuhin jetaote, acaauru acatiha netiin, necoriha Jesoso jaberocone jana, rai nomeri netonai enoto tocohanein jiquihacohane jana, rai cajione netonai cono tocohanein jiquihaque. ³Nitohanein necoriha nomeri aina rai cajionene jana jetaote, Jesoso rene ecocohin aina ereeuruha Moisesa aina Irihasine jana coarajeure. ⁴Nii jaun jetaote Jesoso rai:

“Curuaanaa, caohatocha cau nihachene. Ii jereeinene nichatajaain loanari jareeunni, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain,” nae jetao rai Fedoro. ⁵Niritiin ereereeca Fedorone jana jetaote, luhecotariin jiquihaquín acaauru conaacotaa dede

sacarine jana jetao: “Caate jataain belaaín janijíin quíicha cocoaínai Canu Calaohi ne. Rai nere tonoraain neeuche,” naain jetao toni nii dede sacari jana erena. ⁶Niritiin toniha erenaane aonaain jetaote, atane ichoae comoore jataain coasina caaun, nii nichatajaain aina cunacaauru aina nerelanacaauru. ⁷Nii jana jetaote, acaauru rene nichuuntaain mucunajaain jetao:

“Nimichucuche. Coa casihache,” naa Jesoso acaauru raine jana, ⁸coaracuruhane jana jetao, inae neniha chuni ainane jana, jelai acaachanejeein ecu ne Jesoso. ⁹Inae nii ichatane ucuuno caje jeelaiha fauha cuuruna jaun jetaote: “Jiaonriha chuni rai caa inaraacha coarai beeichene, Cana Coaunera Calaohi cachanein nejanoanaa nichaaunne ohanune caje ichanacaunne reentiaain,” naa aina nerelanacaauru rai Jesosone jana jetaote:

¹⁰“Chanuna jana chaen: ‘Irihasite jaurihanejeein turuha ureein,’ naaure Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru,” naain jetao Jesoso caje bajaauru aina nerelanacaauru.

¹¹Nii jaun jetaote: “Esinae rauhijiriin Irihasite ichoaichaniha turuha ureein. Acate itolere rucuhereín. ¹²Nena canu inara rai aitoon. Nii Irihasite inae ichoaichaniha turuhelu. Nete, acanihane coitucuelanaala que nocoatijiaain, mainajertiin cairichaaurelu. Nii rijijieeinne acaauru bijiu necairichaa cureeunni Cana Coaunera Calaohi cachanein nejanoanaa nichaaunne,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote, ¹³Joaan Baotísita que, acaauru rai aitocha Jesosone que nainacure aina nerelanacaauru.

Suujuu cuhane coitucuchuhi siricha canaanai rautaa Jesosone

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴Inae nii cachaaauru aina nihacaunne jaan turuuruhanane janate, Jesoso

rohan nichuuntaain, nacatiha neseeon-raain: ¹⁵“Curuaanaa, cairichaaajoaain canu calaohi coaraau. Araain saainte mijiaaíneein mucuha rai cunaine, usihanauniha natiin comohin, acauhanau niha natiin naluhe. ¹⁶Íi aina nerelanacaauru raine níqui teeun, nete rautasihurene,” nae rai leinjiin cacha. ¹⁷Nii janate: “Cha esenetaain, caohachaaín suujua coaranacharaauru cachaauru. Cha carajaneéina inara aína neéin inara relaaín, inara abaantareeun. Cajiha canu rene nii canaanai uhaauche,” naain ¹⁸nii canaanai caje coitucuchuhi sitaa Jesúsone rijíeeoritiinte inae nerautae. ¹⁹Nii baihane, jelai Jesúsone teteriín: “Chanuna jana canacaanu coitucuchuhi sitanaa nainesinihacaanu,” naain Jesúsone caje bajaacaanu aína nerelanaa nichaanune janate:

²⁰“Jataain aasaaeriín esenetaaichene jaunte, rautana nainesineeíche. Esinae rauhijiriín mosatasa ucuhe tabaainejeei-nijín esenetaaichene jana nihanete, caa íchatane ucuunno rai: ‘Caalai caje amuhin, tajiha cunihun,’ naaichene amure jelai caje. Nihei chanerihei inara rai cha, rauhijiriín esenetaaichene. ²¹Nete laen, catohanei moconajaera letono, cana suri couu neéin Cana Coaunera bajaae bajajeéin sitanacai ne,” nae aína nerelanaa nichaanune rai Jesúsone.

**Caa quete orichaaínne be
coroata saain Jesúsone.
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)**

²²Inae nii canaanai caje coitucuchuhi sitaane baiha, jiniiquiín Calíleea batane que amuhemuhecaauune janate, aína nerelanaa nichaanune rai: “Cana Coaunera Calaoíhi cachaneeín nejanoanaa nichaaunnete necha aansaíneeín nenacaauru cachaauru

bijihu canu tiha cuurureeín, ²³casohin cajaanuruhane coina. Nena, nichata janone cuhane íchanareeunni,” naain aína nerelanaa nichaanune rai biha Jesúsone jaunne, jataaín inaderaacaanu.

“Coriqui tihana Teenforo rai nii inara relaera,” naain caje bajaauruhane

²⁴Niícha relainichaanune aína jiniiquiín Caferenaaoín turuha Jesúsone janate, Fedoro coaraa uure, Teenforo asaae cacha caje coriqui bajaaureraauru. Inae Fedoro rene turuhinte: “Coriqui tihana Teenforo rai nii inara relaera,” naain caje bajaauruhane janate: ²⁵“Ejeen, coriqui tiha,” naain acaauru tonorae Fedoro.

Nii janate inae loreri asaae enoha cuhacaanu jana, Fedoro rai: “Tonaai íite Simoon. Charijihuru caje coriqui bajaauure caa chauratane que nenacaauru cachaauru curuaanaacuru. Rai lauri cajena. Ainihane, laurine lanaala nenacaauru cajena,” naain bajaa Fedoro caje Jesúsone janate:

²⁶“Laurine lanaala nenacaauru cajete bajaauure,” naa Fedorone jaunte: “Nitohaneeín, acaauru lauri coretena nainenihane chujian, cana netonai coretena nainerihaaca. ²⁷Nete nabana chunocoha acaauru caje nenaai baijiaera tocohanihacane coataa, caohachae coretichaane. Chajaain taa nemuri cuhane ate cojunihu. Chaen jauriaanejeeín dadaera ate raain, rai nujuaaen cuhane coaraaínete, cuhane nereéin coata caje coriqui. Acaachate nainejereeín que canu rai aína ii rai *impoesto* coretichaane. Chaen amaaín coretenihun,” nae Fedoro rai Jesúsone.

**Charijicha jataaín nelateíneeín ne Cana
Coaunera Cojoanonaa que.
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)**

18 ¹Nii rijíeeoritiínne, Jesúsone rohan nichuuntaacoaain: “Charijicha jataaín nelateíneeín ne Cana

Coaunera Cojoanonaa que,” naain caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune. ²Nii jaunte, leinjiin canaanai cotijiaain, canacaanu cataaun teein: ³“Esinæ rauhijiriine aitoon. Inara ichao coreein, aiha caa canaanaine rijijieein nenaar naineneeichene, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que nenaar naineriheei-cheein. ⁴Cana Coaunera Cojoanonaa que melateineein neite, leeochoaauru amurijiriin nenaar coacuelanaala, aiha caa canaanaine rijijieein rai nichao coreein ne. ⁵Chunocoha, canu coreniha leinjiin canaanai raerate canu raa aicheein,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Jataainte alalacarae osa que nesarucuaane

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶“Chunocoha, caa ena Canu esenetae-raauru canaanaihunru saruheraniha osa quene, nuluno que ajeri jaberoco tijichaain, cucuana ucuaano jelon joeraanete caohachae. ⁷Jataainte cairichaaajoaure caa chauratane que nenacaauru cachaaauru, enaicha osa que sarunojineein neeuruhane jaun. Itolere banate nitohaniha cureein. Nete acaauru amuritoheriin jataain cairichaaojareein nii osa que acaauru saruhera cacha. ⁸Nii jaunte caohachae, ii biji, ii tijia, naaonjoain osa que ii saruhin nihane, molohin jaohine. Nenacaneein tejian caohachare, ii biji, ii tijia, naaonjoain mauhecaain ichaonaa esine que neeine. Nabana, ii biji, ii tijia, naaonjoain, ii saruhane coreniha, satiin ijiabereeo chabana jacanaacharanejeein nenaar usi jana nijiaohine coataa. ⁹Jana, ii nota, osa que ii saruhane, rocohin jaao. Nenacaneein tejian caohachare, leinjiin ii nota aina ichaonaa esine que neeine. Nabana jerane ii nota aina jiniiquiin chabana jacanaachara usi jana nijiaohine coataa.

Carenero nitaje que cuaain relanajaane
(Lc 15.3-7)

¹⁰Jiaonriha, chunocoha caa canaanaihunru que jaolecohichene. Dedeeu neein itolere bana acaauru beraihuruha Ofa Cana Coaunera rohan neein rai letonocuru anjeraaurune jaunne inara rai aitoon. ¹¹Canu- Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaannena, nitajerai nenacaauru ichoterateraanu que turuhin neeun.

¹²Aonacuche. Tana leinjiin cacha, lefashaain niha rai carenerone jana, nitajiha leinjiinne, ichatane ucuunno que nii iscoon choonca iscoonni ratiriin, ¹³nii nitajenaa ariin eruhane, nii iscoon choonca iscoonneein nitajelanaala nenacaauru coroaecane amurijiriin, esinae rauhijiriin niicha eruhi coroaerihane. ¹⁴Nii rijijieeinte, nii leinjiinejein nitajeeuruha caa canaanaihunrune jerene dedeeu nenaar cana inaca Cana Coaunera.

Chatohaneein nainecure ita que suujua acateturuha Jesocurisito coitucuurerane.
(Lc 17.3)

¹⁵Chunocoha leinjiin inara caje Jesocurisito coitucuera, baaso ichaain niha chunocoha raine, jelai teein cotijiaain baaso ichaain niha raine coitucuerateein rai raotojoein ereeine, nii rai irihane jana rai nere tonoraain coitucuhin nihanete, inae jataain raotojoein neriquicheein jiniiquiin. ¹⁶Jana ii ere tonoraenihane, leinjiin corotajaainniji cotijiaain, acaauru aina jiniiquiin rai ereeuche, ii corotajanena nainecuruha nii leeochoaauru netonaine caina. ¹⁷Jana, acaauru ere nihanatiin tonoraenihane, netaojiaain Cana Coaunera coroaeraauru rai beein, acaauru rai teeute rai ereeuruhine. Nii

netaojiaain Cana Coaunera coroaeraauru ere tonoraenihane, Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru-neen tein, Roma curuaanaa rai cacha cobaraain coriqui bajaaurera rijijieein coaracuche.

¹⁸Caa chauratane que netiin, inara ichanohite, jerichanejeein dedeeu icharareein. Jana, caa chauratane que netiin jaolecohichene jaante, dede caje jaonjoinereein. ¹⁹Caa quene inara rai aitoreeunni. Caa chauratane que netiin, ita que jerajejeein neen ita suujua rijijieein coacuhin Cana Coaunera bajaain, cha bajanaa jeriquichenete, inara rai inaraacha bajai tereen canu inaca Cana Coaunera. ²⁰Chunijiun neeichene jaaunru, Canu coreniha, coroatajaain, nichatajaain, naaonjoaain netaojiaain neeichenena canu netonai, ecu inara aina nereeeunni,” naa Jesusone janate:

²¹“Curuaanaa, inata saain canejera que casuujua acatichaaunne caohachae, baaso ichaain niha caraine, caainsi saneeina,” naa Fedorone janate: ²²“‘Coatiha, caainsi saneein,’ nahaau. ‘Caainsichoonca saneein caainsinei quene aitoon, ii suujua acateeine coina,’ ” nae Fedoro rai Jesoso.

Rai fatoroon cachaauru rebe aninoana jereniha acaauru beraichaneein nenaane

²³“Nitohanihane jaunne, naaonjoaa Cana Coaunera Cojoanonaane que inara rai aitoreeunni. Aonacuche. Rebe rucuhena jeriha leinjiin curuaanaa *reyne* rijijiei nereretanaa quene inara relareeunni. ²⁴Inae rebe rucuhena nunuhetihane janate, jataain arajiin que rebeeona rai cacha turuaa uure rene. ²⁵Nete, neniha cha coretihane jaanne jaun, jitariin bereecuru, rai sinijera, rai rucuhaleeuru, naaonjoainuri aina curuaecaain, letononeein neeuruhane

coina acaauru que necoretihane coina aite nii *rey*. Jitaaain rai rebe coretihane-rein tiaaajoaain satiin jiniiquiin amihaneeuruhane coina. ²⁶Nii jaunte, nii *rey* acatiha neseeonraain: ‘Curuaanaa, atiin caque ii suujua acateein, canu cohacorihune ii rai jitariin corete,’ naa rai nii cachane jana, ²⁷cairichaaajoaain coaraane jaun, nii rai rebe aninoaaain que suujua acateein nirijieein jianerate. ²⁸Nete inae jianiha nii rebeeonajaane jana, caje cuhin rai corihanera que coroatajajeein rebeeona aina ita eruhin, nii rebeeoca quene coreniha mucuhin rai raro tororohin: ‘Caque rebeequine jaan coreteeu,’ naa raine janate, ²⁹nacatiha neseeonraain: ‘Canu que ii suujua acateein, canu cohacune ii rai jitariin corete,’ naa rai nii leeochoane saijieein, ³⁰tonoraelanaala caresero cuhane enoaerate, cuu niha rebe jitaain coretihane reentiaane coina. ³¹Nitohaneein, caresero cuhane nii acaauru leeochoa tihane coaraainte, jataain rautaaurenihane jaun, nii acaauru curuaanaa *rey* rai biha cuure leeochoaauru. ³²Nii jaunte, que suujua acateein jianihane baiha nihane jaun, cotiharateein: ‘Nechu aansaneein ichaonaa cacha. Nii rebe coreniha rebeequine janane, ii que casuujua acateein, carichaaajoaine jaun ii jianeunlu carai aito hine jaun. ³³Chanuna jana, nii cairichaaajoaain ii coaraain casuujua acatichaaunne rijijieein, nii ii leeochoa que, ii suujua acateneei,’ naain, ³⁴inae jataain obaecane jaun, caresero cuhane enoaerate nii *rey*, jitaain rebe coretihane reentiaain,” naain nii nereretanaa que canacaanu relaane baihate: ³⁵“Nitohaneeinte inara casetecareein canu inaca Cana Coaunera, inara suujua aina cutaain inara amute cacha que inara suujua

acateein belaineeichene,” naainte aina nerelanaa nichaanune rai beebeje Jesoso.

Sinijera joaera quete cacha relae Jesoso.

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

19¹Niritiin acaauru rai irihane baihate, aina nerelanaa nichaanune aina Calileea caje amuhin, Jodea batane que turuhin, nucuhe Jorodaan jera que cue Jesoso. ²Nii janate, arajiin sacuure cachaaauru. Ecute arajiin cunaitenacaauru rautae. ³Nii janate, nechuchairichaaauruhane jaan lera ariha, Jesoso rohan nichuuntaain: “Tonaai. Caohachaana joaereen coreniha rai comasai jaoha cachane,” naauruha Jesoso rai fariseeocuru tabaaurune janate: ⁴“Tana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane laenanohineein nenea ereretaain aonaquichene. Jaurihanejeein itolere coaunaane nunuheneeinte, quicha, ene, naaonjoaain coaunaelu Cana Coaunera. ⁵Nitohaneein acaauru coaunaaint: ‘Rai fojiaraauru caje amuhinte comasai raain, leinjiin cachaneein nenea rijijieein ichaaorureein,’ naalune coitucuhichene. ⁶Nitohanihane jaunte, lesajeein necoansajiaa cachane, leinjiin ita jaberoco que jaberoconaa rijijieein neeure, rai comasai aina. Niheichu ita caje, Cana Coaunera tenojoihunru batunaa nainiheijoaereen cacha,” naain acaauru tonoraa Jesosone janate: ⁷“Chanuna jana chaen, comasai jaonaa jerera nihane, rai ita jaaoruhane jaan cocoiricha teein, comasai joaera coina aitelu Moisesa tenojoi rauhi,” naauruhane janate: ⁸“Niritiinte aitelu Moisesa, nechuchane nerea nore tonorana jereneeichene jaun. Coatiha niqui jauriaanejeein nitohaneein niheilu. ⁹Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha, chuni quicha aina ichoaniha rai comasaine

jana, jaohin leeocho ene raanete, nii ene niicha rai coreniha inae osa que nesarue nii quicha,” naa Jesoso fariseeocuru raine janate: ¹⁰“Nitohanihane jaun chujian, caohacharihei necoasajiaa cachane,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ¹¹“Coatiha nitohanai coitucunaa nainesihuruhi satii cachaaauru. Acaihanijin coitucuuruhane coina, coitucueratiha Cana Coaunerane jaan curuhachate, nii coitucuujuueeureein. ¹²Niha araai lauriin nitohaneein necoansajianaa nainelanaala niha cachane jaanu. Tabaaurute, inae nejanoae nitohaneein necoansajiaure-nihane coina. Jana tabaaurute acaauru cule rocooruha acaauru amute cachaaaurune jaun necoansajianaa nainecurene. Jana leeochoaurute raotojoein Cana Coauneraacha tei amihanenaa que amihaneeuruhane coina necoansajianaa jerene. Nitohaneein ichaonaa jereraauru, nitohaneein ichaaoruhine,” naain ereereje canacaanu rai Jesoso.

Canaanainunru rausiaaeca Jesosone

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Nii janate, canaanainunru uhaaure Jesoso rene cachaaauru, acaauru rai Cana Coaunera bajaain, biji que acaauru mucuhin acaauru rausiaaecane coinane janane, acaauru que tacaain caohatihacaanu aina nerelanaa nichaanune. ¹⁴Nii jaunte: “Caa Canu rene turuuruha canaanainunrune caohatihache. Cana Coaunera Cojoanonaate aihuruha caa canaanainunrune rijijieein nenacaauru rainein ne,” naainte, ¹⁵bijique nii canaanainunru mucuhin rausiaae najaane baiha, jelai caje amuhe Jesoso.

Jesoso ainate ere leinjiin

enamanaa coriquihona.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-17)

¹⁶Nii janate, Jesoso rene turuhin: “Cacharelaera, chariji caohacha ichareein, chariji

bana nitajenaachara ichaonaa que ichaohanune caina,” naa leinjiin enamanaa Jesoso raine janate: ¹⁷“Chariji caohachana Canu caje bajaai. Caohachate ne leinjiincha. Nitajenaachara ichaonaa caohacha que ichaonaa jereeine, aitohalu Cana Coaunera rai Rauhine jaan tonoraain ichaao,” naa rai Jesosone janate: ¹⁸“Chariji Rauhina,” naain baajaane janate: “Coa sonajaain jaoha. Jiaonrihachu, ii comasaine lanaala nena ene dadaain, asijiauhin, leeochoaauru cairichaa casaje que ereein, naonjoaain neeine. ¹⁹Chaen ii fojiaraauru ere tonoraain, ijiabereeo belaaie rijijieein, chamute cacha belaaain ichaao,” naa Jesosone janate: ²⁰“Jitariinne, nii chaitoonjoa tonoraain. Chana nenacaain carai lanare,” naa Jesoso rai nii enamanaane janate: ²¹“Esinae rauhijiriin, chaque lanaelanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteen, cairichaaihuru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereeine iicha latei dedeeu. Nii baiha canu sacuu,” ²²naa rai Jesosone aonaainte, jataain inaderaain cauha cue nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun. ²³Nii jaunte, aina nerelanaa nichaannune rai: “Esinae rauhijiriinte caaintate, Cana Coaunera Cojoanona que enoha leinjiin coriquihonane. ²⁴Nacoauneeine aitoreeunni. Charijieein teeinti leinjiin toro seeonjoan amuritoojaain nena camecho, oco jachu cuhane situnaa nainene. Nii amurijiriin enonaa nainihe leinjiin coriquihona Cana Coaunera Cojoanona que,” nae aina nerelanaa nichaannune rai Jesoso. ²⁵Niritoha Jesosone jaunne, jelai amuritoheriin canacaanu suujua elonaane jaun: “Nitohanihane, chariji jana enohin nichotenaa nainereein,” naacaanu ita raine janate, ²⁶canacaanu coariin: “Nihei chuni raajenihane enohin nichotenaa nainihe. Nete laen Cana Coaunera jerihane

joaenreein cacha enohin nichotenaa naine,” naa canacaanu rai Jesosone janate: ²⁷“Canacaannune, ii sacuhacaannune caina jitariin canacaannuhacha sirii ratirihacaannulu. Cha jana rarichaanuhin canacaanu nii coreniha,” naa Fedorone jaunte: ²⁸“Esinae rauhijiriinte, inae Cana Coaunera cojoanona que turuhane bana canu, Cana Coaunera Calaoi cachaneein nejanoanaa nichaannune itolere cocoainanacaaihuri amurijiriin cocoainanohi nichaannune jaan rori- *trono* ichoae nelauriaannune banate, inara netonai lechoonca coroatajai cocoainanacai nequichene rori- *trono* ichoae nelauriariquicheein, nii lechoonca coroata lauriin nenacaauru Israeli cocoachacuru ichanaa coaraain, ‘Acaauru acaaurute caohacha ichae. Jana acaauru acaaurute baaso ichae,’ naain beein coitucuhin rucuhequichene caina. ²⁹Chaen techu, canuhacha icharatee ichacuruhane caina, rai bereecuru, naraaichuru, comasai, fojiaraauru, rai natane, naaonjoain ratirichate, lefasha sanein jelai amurijiriin eruurureein. Chaen techu, chabana nitajenaachara nejeein nena ichaonaa que ichaoreein. ³⁰Chaen techu, caa ena leeochoaauru amurijiriin nelaetoha nocoetonacaauru, caa ena chaque nelatihei rijijieein nenacaauru fautaain chaque nelatelanaala nedaaurureein. Jana ena caa leeochoaauru fautaain nelatihei rijijieein nenacaaurute, jataain nelateineein neeurureein,” naain Fedoro tonorae Jesoso.

Leinjiin ocoana erora- cacha amiharatera rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relaa Jesosone

20 ¹⁻²Niritoha canacaanu raine baihate nocoana que cacha amiharatiha leinjiin ocoana erorane rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relae.

Niritiinte: “Leinjiin cacha janohetiin nimichuhin, nocoana jana amihaneeru-ruha cachaaaurune coina ariin, inae cachaauru eruhin, rai nocoana jana le jiichooneineein acaauru amihaneeo coretihane coina rucujueein, nii cachaauru letoae nii amihanenaa erora. ³Inae acaauru letoane baiha, enoto chujutaaelajeein nacoauneein mituhin cuhin leeochoaauru cachaauru arihane janate, najiniha neeure nenaanaja cataaun nelanaaejeein cachaauru. ⁴Nii jaunte, nii nelanaaejeeunruhane coaraane jaun: ‘chajaain inara netonai amihanenihuche canu ocoana jana. Inara amihaneeon rijijieeine inara coretereeunni,’ naa nii amihanenaa erorane jaun cuure nii cachaauru. ⁵Nii baihate coaiteen, enoto chujutaaain mituhin cachaauru ariin, nii baiha sonaiha mituhin cachaauru ari nii amihanenaa erora. ⁶Inae nuna macohi ichoae teejiha enotone jana, mituhin nacoauneein cachaauru arihane jana, nenaanaja cataaun neeuruha rai namihaneeo colane nelanaaejeein cachaaaurune jaun, erunajaain: ‘Chanuna sonafaajeein amihanelanaala neeiche,’ naain acaauru caje bajaa nii amihanenaa erorane jana: ⁷Neniha canacaanu rai amihanenaa terane jaunna, amihanenihacaanu,’ naauruhane jaunte: ‘Chajaain aihane inara netonai canu ocoana jana amihanenihuche,’ naain letoanajae nii amihanenaa erora.

⁸Inae nocohena jerihane janate, rai cachaauru beraicha rai: ‘Chajaain, nii cachaauru cotijiaain, acaauru satononiha turuhin amihanenacaauru que nunuheteen coretenaacu, nii jauriaanejeein nunuheteraauru que satonoteein,’ naa nii amihanenaa erorane janate, ⁹inae ichoaichaniha cuuruha nii satononiha nuna macohi

ichoae teejiha enotone jana nunuhe-teen amihanenacaaurune jana, le cachaauru corete jerichanejeein le jiichooneein, nii coretera. ¹⁰Nii janate, inae nii ichoaichaniha turuhin amihane-nacaauru coretihane jaan que turuhane jaun: ‘Nii satononiha turuhin amihane-nacaauru amurijiriin jecha, rai namiha-neeo core raaurureein,’ naaure. Nete, nii satononiha turunacaauru rijijieein, jerichanejeein le jiichoo coreneen raauure acaauru netonai. ¹¹Nii jaunte, rai namihaneeo core raauruhane ucuaae-toha nejesinajeein nii amihanenaa erora rai: ¹²‘Caa canacaanu satononiha turunacaaurute, basiinjiincha amihaneeuruhane saijieein, canacaanu coreteeine jeoneein acaauru coreteei, mainajeein amihaneein, enoto ajaanone maajeein abaantacaanune saijieein,’ naaure. ¹³Niritocuruha nii amihanenaa erora raine jaunte, leinjiin rai: ‘Coatihana baasoneein ii coretichaauante quiicha belaa. Tana canu aina, le janohineein ii coretichaauanne coina rucuhequine coitucuhine. ¹⁴Aihana jaun, noco a ii amihaneeo core. Chajaain amuu. Canune, nii inara satononiha turuhin amihanenacaauru rai, jerichane-jeein inara coretichaauanne jeoneein coreteeun, ¹⁵carai niha rauhi cacoriqui aina quiicha jerei ichacaauanne jaanune jaun. Raunajetocooaanne jaunna baasoneein canu coaraaite,’ naain nii cacha tonorae nii amihanenaa erora.

¹⁶Nii rijijieeinte, caa enene ichoaichaniha nenacaauru satononiha neeuree-reen. Jana satononiha nenacaaurute, nunuheneein neeureeun,” nae Jesoso.

Orichaainne biha nacoauneein Jesosone
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷Inae bero cuhane Jerosaleen nichaa cuujihacaanune janate, nii lechoonca coroatajaain aina nerelanaa

nichaanune cotijiaain, jelai canacaanu teteriin: ¹⁸⁻¹⁹“Inae enate laen Jerosaleeun cuhacache. Ecute, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne mucuhin, saseredote curuaanaacuru, chaen Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri rai canu tiha cuurureein. Chaen techu nejelau atane caje unacaauru cachaauru rai caetecurureein, caque nocoatijiaain, canu faojaain coroso que canu teein canu ateinaauruhane coina. Nena nichata janojoin cuhane ichanareeunni,” naain aina nerelanaa nichaanune rai beebeje Jesoso.

Saantiaao aina Joaan nebaacha bajai
(Mr 10.35-45)

²⁰Nii janate, Jesoso rene turuha uhe Sebedeeo comasai, rai calaohichuru Joaan, Saantiaao, naaonjoainuri aina. Turuhinte, nii calaohichuru rai atiin chaelai ichaa Jesosone coina nacatiha neseonriaane jana: ²¹“Chate jerequicheta,” naain caje bajaa Jesosone janate: “Inae ii Cojoanonaa que turuhane bana, atiin ii raotono nichajai que nelauriaa leiijinne jana, ii jaabiji nichajai que nelauriamiinche caa leeochara,” naa Jesoso raine janate: ²²“Cha bajaachene, coatiha coitucuhin bajaheiche. Necairichanaa abaantari-chaaunnine rijijieinna necairichanaa abaantana nainequiche,” naain acaauru caje bajaa Jesosone janate: “Abaantana nainichaanu,” naain tonoraauruhane jaun:

²³“Nii necairichanaa abaantana nainequiche niqui. Nete laen, canu raotono nichajai que, canu jaabiji nichajai que, naaonjoaain nelauriana naineneeiche, nitohanai rai tihanune coina nenihanune jaun. Banihateein

ichaaalu Ofane jaancuruhacha raite, tenojoin niha cureein,” nae acaauru rai Jesoso.

²⁴Nii Jesoso caje bajaa Sebedeeo calaohichuru nebane aonaainne, nii coroatajai ita nejeraauru que nejeratiha-caanu nii lechooncaain aina nerelanaa nichaanune.

Nii jaunte, ²⁵canacaanu cotijiaain canacaanu rai: “Inarate rai cachaauru cairichaaeriin, acaauru amurijiriin niha nocohetiin neeuruha Cana Coaunera coitucuhichuru curuaanaacurune coitucuhiche. ²⁶⁻²⁷Nete laen, inara nitohaneein nena naineneeiche. Aihana jaun, chunocoha inara jana leeochoauru amurijiriin nena coaacane, leeochoauru coroatajane-miin. Jana, chunocoha leeochoauru amurijiriin nena coaacane, rai letononeein neeine.

²⁸Nitohaneein nihanune coinane cau turuhin neeun canu- Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne. Coatiha carai quicha latei teein niha cachane coina cau turuhaaun. Canune, cachaauru rai nelatichaaunne coina letononeein neeun. Canune, osa caje nichotiha arajii cachaaurune coina ohin cacoichana que coretiha cureeunni,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Coroatajai maosa rautaa Jesosone
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹Inae Jerico caje amuhacaunune janate, Jesoso caaije uure arajii cachaauru. ³⁰Nii janate, bero cuhane babaecooruha coroatajai maosacurune jaun, acaauru rohan situha cuha Jesosone aonaain: “Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nena, tana cairichaaajoaain canacaanu coaraaine,” naauruha ehequine janate, ³¹aitocuruhane caohateuruha cachaau-

rune jana, que rutaain tonijiaain ehehequuin: “Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nenea, cairichaa-joaain canacaanu coaraau,” naauru janate ecu inacuhin acaauru cotijiaain: ³²“Chatohanai inara rai ichacaunne jeriquiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone janate: ³³“Conoha canacaanu notanena jerichaanura Curuaanaa,” naauru jana, ³⁴cairichaa-joaain acaauru coaraane jaun, biji que acaauru nota dadaa Jesusone rijieeoritiin inae conoha acaauru notane jaun, Jesoso caaijie uure, nii coroatajai maosacuru.

Jerosaleen turuha Jesusone

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

21 ¹Inae Jerosaleen catainajeein leinjii nese Betafajee ichatane ucuunno- Oliboneein acaauruhacha curuaatei rohan turuhacaanune janate, aina nerelanaa nicaanune caje coroatajai letoae Jesoso. ²“Chajaain taa niita canaacha coarajei neseu cunichuche. Ecute, cositenojineein leinjiin bene, leinjiin curuaanaa narejeen, naaonjoaain borocuru eruriquicheein. Chaen inae erunajaai-chene, carai cajiha acaauru cosichuru rututaain uhanajaauche. ³Inae uhanajaaichene jana, chunocoo inara caje bajaane: ‘Latenaaca curuaanaane jaunna amanajaacaanu. Enate jelaiha acaauru cainaratereein,’ naain uhanajaauche,” naain letoanajae Jesoso.

⁴⁻⁵Nitohanihalu:

“Sioon cocoaichacuru, joanreen rijijieein nenea inara *Rey* coaracuche.

Acate, inara rene turuha uhe leinjiin boro laojoiri ichoae. Cabario ichoae amuuruha leeochoaauru curuaanaacurune saijieeinte, leinjiin boro

anajiin tabai ruhacaera narejeen laojoiri ichoae uhe,” naain beein laenaalu *profeta* inoainsene nainaane coina ailu.

⁶Niritiin acaauru letoaa Jesusone jaun cuuruha nii coroatajai aina nerelanaa nicaanune caje cunacaaurune janate, nii beein letoanajaane rijijieein, ⁷rai narejeen aina boro eruhin, nichoae cajione maritaain amanajaain, Jesoso rai tenajaauruha aina nerelanacaaurune jana, nichoae lautoroaain cue Jesoso.

⁸Nii janate, najiniha neeure arajiin cachaauru. Acaauru tabaaaurute, bero cuhane acaauru cajione maririjia-coaaure. Jana tabaaaurute, ajaena raain, najiniha meriaacooaure. ⁹Jana, ichoachaniha cunacaaurute, acaauru caaijie cunacaauru aina coroajeein ehehequuin:

“*Rey* Rabiri ichoala coroaacuruhine.

Raotojoein turuhine acaneein nenea rijijieein Cana Curuaanaa- Cana Coaunera letono.

Dedeeune maajeein Cana Curuaanaa coroaacuruhine,” naaure Jesoso que.

¹⁰Nii Jerosaleen turuha Jesusone coaraainte, satiin nii nese sacutaain que suujua rohehecaain cajihaaneei amuhemujeein: “Cha cajena unaa ne caa cacha,” naain ita caje bajaain: ¹¹“Caate, Cana Coaunera ere bera *profeta* Jesoso ne, taolu Calileea nenea Nasarete cocoaicha,” naaure cachaauru.

Teenforo asajai caje cachaauru sitaa Jesusone

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹²Nii jana inae Teenforo asaae enoha cuhane jana, najiniha neeuruha necoretenacaauru aina acaauru caje coreteraaurune jaunte, jelai caje sitanajae Jesoso. Coriqui coreeuruha cachaauru raina jaan rori lachohitiin, ecu

serori que necoretiha nenacaauru rorine maajeein lachohitiin:

¹³“Cana Coaunera Quiricha cuhanete: ‘Canu lorerite, acaihaniji Canu bajaabajaacuruhane jaan coloherineein nereein,’ naain ne laenanohineein. Nete, inara leinjiin asijiaunanaja coloherineein teeiche,” naain acaauru cotai Jesoso.

¹⁴Nii Teenforo asae, rohan turuha-coaauruha maosacuru, bacosacuru, naaonjoainurine janate, acaauru rautae Jesoso. ¹⁵Nii cojoelanaacojoai ichaain acaauru notaaca Jesusone jana ecu neein coarajeeuruha saseredote curuaa-naacuru aina Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainurine janate: “Coroaenojoinemiin rey Rabiri ichoala,” naain cojiorichuruha canaanainunru Teenforo asaene aonaain obajeeinte:

¹⁶“Toon ii rai eereuruhane aonaaina,” naain bajaasure.

Nii jaunte: “Aihanu. Aonacaun. Tana: ‘Canaanainunru, sisinacaaurune maajeein ii coroaecuruhane coinete, caohacha ichaai,’ naain laenanohineein nenea reretaichene,” naain acaauru tonorae Jesoso. ¹⁷Niritoha acaauru raine baihate, ecu acaauru ratiriin, nii nese caje amuhin, Betaniau cue Jesoso, ecu sinihane coina.

**Inacaenihane coina iquera
cojiotaa Jesusone
(Mr 11.12-14, 20-26)**

¹⁸Inae janone jelaiha neseeu cuhane jana mijiitohane jaunte, ¹⁹bero auhaniha niha leinjiin *iquerane* jaun nichuuntaain coarae Jesoso, inaacane lihane coina niqui. Nete inacaenihane jaun:

“Inae chabana coaiteen inaariheeni,” naa Jesusone rijieeoritiin ohe nii *iquera*.

²⁰Nii coaraainte: “Chasiinna luhecota-riin ohe,” naauruha cojoelatiin aina nerelanaa nichaanune tabaaurune janate:

²¹“Esinæ rauhijiriin esenetaain, icharichaaain Cana Coaunerane esenetaain neeichene, caa ena *iquera* ichacaaunne amurijiriinte naineri-quiche. Caa ichatane rai: ‘Caalai caje amuhin, cucuana cuhane cunihun,’ naaichene, nii aitocoichene rijieeoritiin cucuana cuhane cure nii ichatane. ²²Nii rijijieein techu, Cana Coaunera caje cha bajaaiiche, terichaaanne esenetaainne, inara rai inaraacha bajai tereein Cana Coaunera,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

**Cocoaainai letono niha Jesusone
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)**

²³Nii baiha Teenforo asae enohin cachaauru relaa niha Jesusone janate, rene turuhin: “Chatohanai Cocoaainacai neeinna neei ii, catohanai ichaaine coina. Chana cocoaainanacai neein ii cocoainae,” naain Jesoso caje bajaauru saseredote curuaanaacuru aina Joriocuru bichauhenaaurune janate:

²⁴⁻²⁵“Canuhetonaina inara caje bajanaa jereeun. Cha Joaan letoaelu cacha cojunacatihane coina. Cana Coaunerana letoaal, ainihane cachaauru letononeeinna aihalu. Canu rai beeichenena, canuhetonai inara rai canu cocoainaera bereeunni,” naain acaauru tonoraa Jesusone janate:

“‘Cana Coaunerate letoaelu,’ naacache-nete: ‘Chanuna jana esenetaeneechelu,’ nareein cana rai. ²⁶Niheichu ‘Cachaaaurute letoaelu,’ nanaa nainihaacache acaauru coasiha. Satiin cachaauru, Cana Coaunera, Joaan letoaalune esenetaauruhalune jaun,” naaure nejesinajeein ita rai. Niritiin ita rohecaainte:

²⁷“Coitucuhaacaanu,” naauruha
Jesoso raina jaunte acaentonai:

“Aihana jaun chujian canuhetonai,
inara rai canu cocoainaera benaa
nainihaaun,” naain acaauru tonorae
Jesoso.

**Coroatajai calaohichuru letoaa
leinjiin cachane rijijiei que
acaauru relaa Jesusone**

²⁸Nii baihate acaauru rai:

“Tonaquiche jana inara caa erenaa
que. Leinjiin cachate coroatajaain
neeuuha rai calaohichurune jana,
leinjiin rai: ‘Canu calaohi, enene canu
ocoana jana amihanenihu,’ naa rai
inacane jana: ²⁹‘Coatiha curinaaunni’
naain cunaa jerenihane baiha cue nii
leinjiin rai calaohi. ³⁰Nii baiha coaiteen,
nii rai calaohi coroataja letoaane janate:
‘Saan ahi. Inae curichaaunnicha ofa,’
naane saijieein cuene. ³¹Chariji inara
rai, rai inaca ere tonoraain niicha
icharatei ichae,” naain canacaanu caje
bajaa Jesusone janate:

“Nii ichoaichaniha rai inaca letoano-
jointe, inacaacha icharatei ichaain inaca
ere tonorae,” naauru janate:

“Nii rijijieein techu, inara aineeichene
jana, Cana Coaunera Cojoanonaa que
niha cuurureein Roma curuaanaa rai
cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera
aina ene cojoaelorohecuru. ³²Caoha-
chaain rai nichao coreein neeuuha
cachaaurune coina, relanajaa uhalu
Joanne jana, inara esenetaeneiche-
lune jana, Roma curuaanaa rai
cachaauru cobaraain coriqui bajaau-
raauru aina, nii ene cojoaelorohecuru
esenetaauruhane jaunte, Cana
Coaunera Cojoanonaa que neeurureein.
Jana inara, coaraquichene saijieein
esenetaain inara ichao coreneeichene
jaun, coatiha Cana Coaunera
Cojoanonaa que neriheeicheein,” nae

saseredotecuru aina Jorioocuru
bichauhenaauru rai Jesoso.

**Nechu aansaineein ichaonacaauru
amihanenacaauru que cachaauru
relaa Jesusone**

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³“Caa leeocho erenaa aonacuche.
Leinjiin cachate oba coocana sirihane
jaun, bino ichaane jaanu ichaain
corihatein, nii baiha ucuuneein rori jae
nichoae netiin amihanenacaauru
beraihane coina. Inae satiin besautiaane
baihate, rai leruhin teeuruhane coina
que amihanenaa inaaaureraauru
cachaauru rai teein ratiriin amue. ³⁴Inae
tainacaane janate, leruhin rai niicha
teeuruhene teeuruha raine coina
letonocuru letoaa nii ocoana erorane
jana, cuhin bajaauruha nii letonocurune
jana, ³⁵tabaauru letonocuru faojoaain,
tabaauru atinaain, ajeri que tabaauru
bodoosiin, naaonjoainchuru sonajaaure.
³⁶Nii jaunte, nitohanein rai letonocuru
letoaane jana, sonajaauruhane jaun,
coaiteen jelai amuritoheriin, enacoau-
neein letonocuru letoaane jana, jericha-
nejeein sonajaaunre nii amihanena-
caauru.

³⁷Nii letonocuru letoaane naineein
sonajatocuruhane jaunte, satononiha rai
calaohi letoae: ‘Canu calaohi nihane
jaunte laen que suujua acatecurureein,’
naain niqui letoae. ³⁸⁻³⁹Nete inae cuha
nii rai calaohine jana coaraain ecu ita
rai: ‘Caate laen, nerora calaohi nihane
jaun, jitariin cana caje caa rai inaca
raineein nenaar raa cureein satiin aina
nedaane coina. Coanete sohin
jaohacache. Nii banate, satiin cana
raineein nedareein nii rainein neenu,’
naain nii rijia caje mitaain sohin jaaore
nii amihanenacaauru.

⁴⁰Aihana jaun, inae turuhane bana,
cha ichareein acaauru aina, nii

amihanenaa erora,” naain bajaa acaauru caje Jesosone janate:

⁴¹“Nii nechua aansaineein ichaona-caauru cachaauru sohinte jaoreein, cairichaaajoaain acaauru coaraelanaala. Sohin jaonajaainte, leeochoauru rai nii amihanenaa tiha cureein, inae ecu tihane bana rai leruhin niicha taojiaauri teeuruhane coina,” naauru janate:

⁴²“Tana, Cana Coaunera Quiricha cuhane: ‘Nii ajeri, loreri ichacurhane jaanu que nena jaolecooruhane jaan que temurateeinte loreri jaaure nii loreri icharaauru. Niine cojoelatohacaanu, nitohanein ichaa Cana Coaunerane jaun,’

naain laenanohinein nihane reretaain aonaquichene.

⁴³Nitohanihane jaunna inara rai aitoon, rai Cojoanonaa que neeichene coina tihane saijiein nii inara rai niicha teilu ruluhin, janijiin niicha ranjojoinunru Cojoanonaa que terichaa Cana Coaunerane jaun.

⁴⁴Jana canu nii ajeri nichaaunne ichoae comoite raajenihane chaltoroaain nedareein. Jana, canu nii ajerinein chunocoha ichoae comohanunete ajane neein nedareein,” naain raajenihane neque aite Jesoso.

⁴⁵⁻⁴⁶Niritiin acaauru que aitoa Jesosone que nainacurhane jaunte, Jesoso mucueratena jerecuruhane saijiein, ichana nainecurene, satiin cachaauru coasiha nii saseredote curuaanaacuru aina Joriocuru bichauhe-naauru, satiin cachaauru Cana Coaunera letono *profeta* niha Jesosone esenetauruhane jaun.

Leinjiin rey calaohi nisirihatihane quete cacha relae Jesoso.

(Lc 14.15-24)

22 ¹⁻²Nitohaneinte coaiten acaauru rai nereretanaa rijijie que cuaain ereerejeein:

“Leinjiin *rey*, nisirihatiha rai calaohine coina beseta ichaane jaunte niqui, ³rai letonocuru letoae, nii cotihanohichuru cotihacurhane coina. Nete tonoraanaala, nii beseta que turunaa jerecurene. ⁴Nii turunaa jerecurenihane jaunte, enacoauneein rai letonocuru leeochoauru letoae: ‘Inae jatoroainjete ne lenone. Coerenetona-naain nenacaauru nirihurujete soerate. Chajaain beseta bitoaa uucheje,’ naain cotihanaacurhane janate, ⁵⁻⁶tonorana jerelanaala nocoana jana cue leinjiin. Jana leeochoate, rai rucuhale que necoretiha cue. Jana leeochoaurute, nii *rey* letonocuru mucuhin atinanaaain sonajaaure.

⁷Nii corenihate jataain obajeein, rai soondarooru letoae acaauru *rey*, nii rai letonocuru sohin jaaoreraauru sohin jahin, acaauru nese mocooruhane coina. ⁸Inae nitohanein turunaa jerecureniha niicha cotiharateeurine jaunte, ‘Satiinte niqui inae jatoroain ne, caa nisirihatena beseta. Nete nelatecurenihane jaun turunaa nainecurene nii jauriaanejeein cotihanohichuru. ⁹Aihana jaun, chajaain nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhecu-jeein, inaraacha erui cachaauru cotihacuchete, caa nisirihatena beseta bitoaa uuruhine,’ naain rai letonocuru letoae nii *rey*. ¹⁰Nii jaunte, nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhin, aansaineein ichaonacaauru, cachaauru caohachaain suujua coaraauru, naaonjoainurine majeein cotihacurhane jaun, cacha que memoe loreri asajai.

¹¹Inae satiin nii *reycha* tei cajione jiaain neeuruha cotihanoichurune jana enohin coaraa *rey* janate, ecu ne leinjiin cacha *reycha* tei nisirihateeuruhane jaan cocoajione jiaelanaala nena. ¹²Nii cacha raite: ‘Chasiina

nisiriatenaa cocoajione satiin rai canuhacha tei jiaeralanaala cau enohite quiicha belaa,' naa rai nii *rey* jana, ecu inauheneecha neein aonaje nii cacha.

¹³Niritiinte lenonecuruha cachaaaurune jana coaaraneein nenacaauru rai: 'Caa cacha biji aina, rai tijia ichojoaain airiniha nocohenaanau jaaochete, ecu neein chanaaine,' nae nii *rey*. ¹⁴Arajiite niqui cotihanohi ne; nete coroatajaacure janijiin ranojoinunri. Nii rijiicha Cana Coaunera Cojoanona," naain que jaolequiin nenacaauru que cuaain ecu nenacaauru cachaaauru rai ereereje Jesoso.

**Roma curuaanaa rai coriqui
bajaaurera aina iriha Jesosone
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)**

¹⁵Niritiin acaauru que aitoha Jesosone que nainacuruhane jaunte, jelai caje amuhin Jesoso coulurujeeuruhane jaanu leranu arihure ita suujua tacaain fariseeocuru. Chaelai que aitocuruhane jana, baasoneein acaauru tonoraa Jesosone colurujeeuruhane coina. ¹⁶Nitohaneein coacuhinte, acaauru ere tonoraeraauru, chaen Erodesi ere tonoraeraauru, naaonjoainuri letoaaure Jesoso rene, coulurujeeuruhane jaan lera ariha coritaauruhane coina. Nii jaunte rene turuhin:

"Cacha relaera, iite iique tonaain iriha cachane tonoraelanaala, esinae rauhijiriin aitiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaoha cachane coina relai, rai suujua caje rococin cacha relaauruha leeochoaurune rijijielanaala. Chaen nechu inanacaa cacha ichaone caje coaraain coulurujeeurineeine coitucuhacaanu. ¹⁷Nii jaunna, canacaanu rai beeine jerichaanu. Caohachaana Romanocuru curuaanaa-curu curuaanaa- enferadoroacha bajaeratenojoi coriqui *impoesto*

tihacachene," naain bajaare Jesoso caje. ¹⁸Nete, nechu cairichanaa coacuhin letononeein aitocuruhane que nainaana jaun:

"Casajenetiin cacha caohacha niha nocoetonacaauru, chanuna baasoneein cacairichaa canu coritana coaauquiche. ¹⁹Canu rai, nii enferadoro rai inaraacha tei coriqui uhaauchena coarae," naa Jesosone jaun, rai coata caje nena coriqui denario teeuruhane jaun coaraainte:

²⁰"Chariji coujunaca cau caa ne, rai curuaa aina laenanohineein," naain acaauru caje baja Jesosone jana:

²¹⁻²²"Caate enferadoro coujunacane," naain tonoraauruhane jaunte:

"Aihana jaun chujian, nii enferadoro rainein nena teeuche enferadoro rai. Jana, nii Cana Coaunera rainein nena teeuche Cana Coaunera rai," naa acaauru rai Jesosone jaunte inauhe-neeicha cojoelatiin ecu Jesoso ratiriin amuure.

**Oha cachane baiha ichanaa
cachane bajaauruhane
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)**

²³Nii bananeeinte, Jesoso coaraa uure sadoseeocuru tabaauru, oha cachane baiha nacoaunein ichanaane esenetaurenihane jaun, bajaauruhane coina. Nitohaneein uhinte:

²⁴"Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai aitelu, chunocoha leinjiiniji canaanai sirilanaala rai comasai ratiriin ohane, nii onaa ocoala nii rai ninana autana raa rai comasainein ne, nii onaa bereenein teein, nii autana bereetihane coina.

²⁵Nii janate, cau canacaanu aina nejesinanein cachaaauru. Nii acaauru inanate, leinjiiniji rai comasai aina canaanai sirilanaala ohe. Nete leinjiiniji

canaanai sirilanaala ohane jaun, rai nocoala rai, nii rai nautana tein ratiri. ²⁶⁻²⁷Nete jerichanejeein canaanai sirilanaala oha acaentonaine jaun, que jaurii nocoala rai nii nautana tein ratiri. Nirjijeein cuaajeeinte satiin ooruha nii ita nejera nejesinaaaurune jana, ohe nii ene netonai. ²⁸Aihana jaun, inae nacoauneein o caje ichanaa cachane bana, chariji comasaineein nereein nii ene, satiin ita nejeraaauru comasaineein nihalune jaun,” naain Jesoso caje bajaauruhane jaunte:

²⁹“Cana Coaunera Quiricha inoaensi reretaain niicha ichana nainei coitucue-neeichene jaunte, cha coitucueneei-chene jaun aitocoiche. ³⁰Inae ohane caje ichanaa cachane, ene, quicha, naaonjoainuri ita que nesinijerateein neeururinaain, inae Cana Coaunera letono anjera dedeeu nenacaauru rijijjeein neeururichaaaine jaun. ³¹Tana o caje ichanacuruha onacaaurune que, raaje nujae caje: ³²‘Canune, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaunera-neeun. Aihana jaun, coatiha onacaauru Coauneraanihaaun. Canune ichaohin nenacaauru coauneraneeun.’ naain aitovalu Cana Coaunerane reretaain coitucuhichene,” nae acaauru rai Jesoso.

³³Niritiin sadoseeocuru relaa Jesusone jaunte, cojoelatiin aonajeeure cachaaauru.

**Jataain leeochoaauru amuritoeriin
nelateein tenojoi Rauhi
(Mr 12.28-34)**

³⁴Nitohanein acaauru relaa Jesusone jana, inauheneeicha aonajeeuruha sadoseeocurune coitucuhinte, ita taojiaaure fariseeocuru. ³⁵⁻³⁶Nitohaneinte, leinjiin acaauru caje Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaera-neein nena fariseeo, Jesoso rai:

“Cacha relaera, chariji rauhi cana ichao rai leeochoaauru amuritoeriin jataain nelateineein tenojoin ne,” naain nechucoulurijiane jaan leranu ariha, Jesoso caje bajaane janate:

³⁷“Ii Curuaanaa Cana Coaunera belaihu, ii coichana, ii suujua, ii suujue, iicha coacui, naaonjoain aina cuaritaain. ³⁸Caritiinte jataain jauriaanejeein cana rai nelateineein nena rauhi beratelu cana rai Cana Coaunera. ³⁹Nii que jaurineein tenojote, jerichanetojoein: ‘Chamute cacha belaa in coaraau, ichaajenihane ijiabereeo belaa in rijitotojeein,’ nae. ⁴⁰Caa coroatajai rauhite, jataain nelatein cana ichao rai tenojoi ne. Acatechu nii Moisesa aitoonjoa rauhichuru cana relaaauruha *profetacurune* jaan rauhi temuranein ne,” nae fariseeocuru rai Jesoso.

**Cha caje nefoeratenaa ne
Curisito Mesihasi.
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)**

⁴¹Nitohanein jaiti netaojiaain ita aina neeuruha fariseeocurune janate:

⁴²“Tonaquiche inara Curisito Mesihasi que. Cha caje nefoeratenaa neeicha ne,” naain acaauru caje bajaa Jesusone janate: “Rabiri caje nefoeratenaneinte ne Curisito Mesihasi,” naain tonoraauruha fariseeocurune janate:

⁴³“Chasiina jana nitohanihane, que aitoroatiha Cana Coaunera Suujuene jaun: ‘Canu Curuaanaa,’ naelu Rabiri, Curisito Mesihasi que. Chaen techu:

⁴⁴“Canu Curuaanaa raite:

“Cau carohan,
caraotono nichajai que nelauriaau,
ii que nejeratenacaauru amuritiin
ii tijia asaa tenajaanune
reentiaaincha,” nae Cana
Coaunera,’

naain belu Rabiri.

⁴⁵⁻⁴⁶Aihana jaun, chasiina Rabiri caje nefoeratenaa nere Curisito Mesihasi:

‘Canu Curuaanaa,’ naalu rai Rabiri natiin,” naa acaauru rai Jesusone janate, le erenaanejeeini tonoraaurenihane jaun, inae nii caje coaaneen, caje cha bajanaa jerecurene fariseeocuru.

Fariseeocuru aina, Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaunera ichao biha Jesusone

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

23 ¹Nii baihate, ecu nenacaauru cachaauru, chaen aina nerelanaa nichaanune, naaonjoainichaa-nune rai:

²“Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaunera aina fariseeocurute, aitoa nii rauhine jaan belanaala joaenreen cuaain cachaauru relaaure. ³Atiin acaauru ere tonoraain acaauru aitoonjoa ichacuche. Nete laen caohachaene chaachacuruhane rijijieein cha ichaquichene, tonaain ereeuruhane nihanatiin, enaacha leeoachanein chaachacuruhane jaun. ⁴Nitohaneinte, nii chabana nitohanei ichaonaa que ichaonaa nainenihane cachane saijieein, cachaauru rai caaintati ichaonaa teeure, nii acaauru nihanatiin nitohanei ichaonaa que ichaonaa naineralanaala.

⁵Nechu caohacha ichaa nocoetocuruhane coaracuruha cachaaurune coinante, nitohanein neeure. Nii jaunte, rai naurichuru, rai bijihuru cuhane, naaonjoaain Moisesa rai Cana Coauneraacha tenojoin rauhi laenanohineein nena amaauruhane rautatoore. Chaen techu jataain nelatiha nocoetocuruhane jaan coujunacan que, cajione ererianohineein nena jiaainne maajeein aihure. ⁶Nii rijijieein techu niha lenonena jaaunru rori caohachaaauru janijiiin ichoae nelaoriaain lenoneein, sinacoca asaene maajeein enooruhane, rori caohachaaauru janijiiin nichoae

nelauriaaure. ⁷Nitohaneeuruhane jaunte, bero cuhane acaauru que tacaain, acaauru que suujua acateein iriha cachaaurune jereein: ‘Cacha relaera,’ naa acaauru rai cachane jereinchuru aihure.

⁸Nete laen inara: ‘Canu relaera,’ naain inara rai iriha cachane jereein nena naineneeiche, satiin inara ita nejeranein neeichene jaun, leinjiincha niha inara Relaerane jaun. ⁹Niheichu nainiheeiche chuni rai: ‘Canu inaca,’ naain erenaa nainiheeiche, leinjiincha niha inara Inaca dedeeune jaun.

¹⁰Niheichu nainiheeiche: ‘Canu curuaanaa,’ naa inara rai cachane jereein neeichene, leinjiin Curisito nichaanne inara Curuaanaa neein nihanune jaun. ¹¹Nitohaniane jaun, leeochoauru amuritoheriin nena coaauca chunocoha inara janane, cha lateein neeuruha leeochoaurune, acaauru coroatajanemiin. ¹²Nitohanein leeochoauru amurijiriin nena jerenacaaurute leeochoauru fautaain tenojoinereein. Jana leeochoauru fautaain neite, leeochoauru amuritohe-riin tenojoinereein.

¹³Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaure-raauru aina fariseeocuru. Inarate Cana Coaunera Cojoanonaa que nena jerecuruha leeochoaurune caohateranein neeiche. Inara netonai que ichaonaa naineneeichene jaunte, que ichaauruha leeochoaurune caohateranein neeiche. ¹⁴Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaunera aina fariseeocuru, autanaauru loreri nihanatiin ruluhi neeichene jaun. Nitohanein ichaohichene aninoaeraneite, Cana Coaunera bajaachene carajaain bajaache. Nitohanein neeichene jaunte, jataain caseteco coaraa curiquicheein inara.

¹⁵Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaure-raauru aina fariseeocuru. Inarate chauratane sacuritaain cucuana cuhaneuru amuhemujeein cachaauru ariiriquire, nechú jataain Cana Coaunera esenetaera niha nocoetiin relanajaainchene, coroata saain inara amurijiriin moconajaera cachaneein neeruhane coina.

¹⁶Coaraain nainacuche inara maosa rijijjeein nenacaauru cachaauru relaera-neein nenacaauru. Inarate chunocoha, Teenforo coreniha cha ichaane coina aitohane sainejeein nii naitonjoa ichaeniha cachane, cha ujuihoneein nenihane que aitocoiche. Nete laen Teenforo corujele oro coreniha chaachaaain nihane coina aitohane jana, chatohanai ichaain nenihane cocoaeraane que aitocoiche. ¹⁷Aaso aina maosa rijijjeein nenacaauru cachaauru. Cha jataain inara rai nelateein nenaane orona. Tana nii Teenforo coreniha que banijiaineein niha nii orone jaun, jataain nelateineein nihane coitucuhichene. ¹⁸Chaen techu: Chunocoha, Cana Coaunera que banijiai lenonecuru mocohichene jaan rori- *altar* coreniha cha ichaane coina aitohane sainejeein ichaeniha, cha ujuihoneein nenihane que aitocoiche. Nete laen, nii rori- Cana Coaunera que banijiai iniho mocohichene jaan- *altar* ichoae nena coreniha cha ichaa cachane coina aitocoichene, esinae rauhijiriin nohanelanaala ichaane coina aitocoiche. ¹⁹Maosa rijijjeein nenacaauru cachaauru. Cha jataain inara rai nelateineein ne. Nii Cana Coaunera que banihateein tenojoin inihona, ainiha rorina. Tana nii rori coreniha Cana Coaunera que banijiaineein niha nii inihone coitucuhichene. ²⁰Aihane jaun nii rori coreniha chaachaaain nihane coina aitoha

chunine, nii roriicha coreniha coatiha icharinaain, nii nichoae nena corenihane maajeeinte ichareein. ²¹Jana Teenforo coreniha chaachaaain nihane coina aitohane, coatiha Teenforo corenihacha ichaane coina aitorinaain, Cana Coaunera quene maajeeinte aitoreein ecu nihane jaun. ²²Jana dede coreniha chaachaaain nihane coina aitoha chuninete, Cana Coaunera nelaorianajanein niha dedene jaun, Cana Coaunera quene maajeein aitoreein.

²³Coaraain nainacuche fariseeocuru aina Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaure-raauru, inaraacha ichai coitucuhin ichoaneeneichene jaun. Caohacha ichaa nocoetiinte niqui jataain ansijiin laaojoiiri niha natiin Cana Coaunera rai teeiche. Nete jataain nelatei Cana Coaunera rai rauhi tonoraain neneeiche. 'Caohacha nejesinaacha ichaain, baaso coacuelanaala neein, cairichaaojoaain leeochoaauru coaraain, Cana Coaunera ere tonoraain aca jerihane rijijjeein que asiin cha ichaelanaala neeuche,' naa Cana Coaunera rai rauhine sainejeein tonoraeneeiche. Nii leeocho jianelanaala nii rauhi aitoonjoa ichaqui-chenete caohachae. ²⁴Inarate, maosa rijijjeein nenacaauru cachaauru relaera-neein neeiche. Jataain ansijin laaojoiiri-niha natiinte niqui tonoraain niha cachane jereein neeiche. Nete jataain banejelanaala baaso ichaain neeichene coaraain coitucunaa naineneeiche.

²⁵Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaure-raauru aina fariseeocuru. Inara cache coritaera nequichenete, acau cohichene jaan janoriicha culeequiche. Nete cuhanai culejeneeichene jaun jataain calanine cuhanai. Nii rijicha inara suujua cuhanai, inara suujua cuhane

coacuhin baasoneein cacha basijiaauhin, inara amute cacha caje cha chunaain, naaonjoaainchene jaun. ²⁶Cha coitucuelanaala nitajenaa neein nenacaauru fariseeocuru. Jauriaanejeein nii acau cohichene jaan janori culeequichene rijijieein, nii inara suujua cuhanai itolere baaso ichaquichene jaan caaun calanineein niha inara suujua cuhanaine jaan jaaochete, somaraain neeiche.

²⁷Coaraain nainacuche Cana

Coaunera rai rauhi que cacha relaeracuru aina fariseeocuru, aiha atanebana airichai nichajaine rijijieein somaraain, jana asaun itolere onaa bucuuru calani sirihane rijiiicha inara suujua cuhanaine jaun. ²⁸Nii aiha atanebanane rijijieeinte, cachaauru nota rai, inara jaberocohacha cacha caohacha tocohaneein inanacae. Nete, inara suujua cuhane casajenetiin, cacha coritaeraniha caohacha ichaa nocoetiin aaichene jaun, leinjiin calani rijijieein neeiche. ²⁹Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaeracuru aina fariseeocuru, inaraacha ichai coitucuhin ichaeneechene jaun. Casajenetohichene jaunte, nechuh cacha coritaeraniha, nii inara foerateracuru sonojoihunru *profetacuru*, cacha caohachaaain suujua coaraauru, naaonjoainuri cojunaca ichaquiche ajeri caje, caohatiin itolere que corujueleteein. ³⁰Nitohaneein ichaainte: ‘Cana foerateracuru jiniichaaain ichaohacachelune jana nihane, coatiha acaauru coroatajane rihahacache, *profetacuru* sohin jaaoruhane jana,’ naain ereeiche. ³¹Niritiinte, inara raajenihane, nii inoaenlu *profetacuru* sohin jaaoreralu nefoeratenequichene coitucuhiche. ³²Inae nitohaneein nunuheteeruhalu inara foerateracurune jaan besautiaauche.

³³Acanocuru, acano caje nefoeratenacaauru. Coatiha usi tabai jana caseteco

neriquicheeinne caje nichoteriheicheein.

³⁴Nii coinate inara rene *profetacuru*, cha cojoeluinanaa inaaaurera, cacha relaeracuru, naaonjoainuri letoaanune jana, tabaauru sohin jaohin, coroso que tabaauru teein, tabaauru faohariquicheein sinacoca asae teein. Chaen techu, neseuru neseuru naineein arinajariquicheein. ³⁵Nii jaunte inara, satiin cacha caohachaauru atinanohichuru coreniha caseteco coariquicheein.

Caohachaaain suujua coaraa Abeli atinaauruhallune que nunuhetein, Cana Coaunera rai jelai teein nena teeurhane jaan rori rohan nena *santuario* rohan tein inaraacha soilu-Berequihasi calaohi Sacariasi que tiaaajoaain, caseteco coaraa curiquicheein. ³⁶Esinae rauhijiriinte nitohanihane coreniha, caseteco coaracurureein caa enene nenacaauru cachaauru,” nae Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaurera aina fariseeocuru rai Jesoso.

Jerosaleen cocoaichacuru coreniha chanaa Jesosone

³⁷Niritohane baihate: “Cairichaaajoaiche Jerosaleen cocoaichacuru, inara rene Cana Coaunera letonocuru *profetacuru* sohin jaohin, Cana Coaunera ere beracuru bодоosiche ajeri quene jaun. Araai saaine niqui, ii cocoaichacuru ranaa jereun, nitaro asae calaohichuru taojiaa ataoharine rijijieein. Nete canu esenetaneeichene jaun canu rene unaa jereneeiche. ³⁸Aonacuche. Ena caje coaunein, inae inara aina nerihaaunni. Aihana jaun, inae nerinaain inara beraicha. ³⁹Inae nacoaunein canu coariheeeicheein, turuhanune bana: ‘Caa ena turunaa Cana Curuaanaa coroaecuruhine satiin chauratane que nenacaauru cachaauru,’ nariquicheeine que tiaaajoaain,” nae Jesoso.

Nitajerichaa'in Teenforone biha Jesosone

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 ¹Inae Teenforo caje mituhin jelai caje amuhane rai niha Jesosone janane, rohan nichuuntaacoain caohatiin ichanohiniha nii Teenforone coaracaanu aina nerelanaa nichaanune.

²Nii jaunte: “Caohatiin ichanohiniha caa Teenforonena coarajeeiche. Esinae rauhijiriine inara rai aitoon, coatiha nii leinjiinniji ita ichoae nerinaain caa ena inaraacha coarajei ajeri, inae satiin nitajerichaa'ine jaun,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Nacoauneein tururichaa'in Curisitone bajaauruha aina nerelanacaaaurune

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Nii baihane, Oliboneein acaauruhacha curuaatei ichatane ucuunno cuhacaanu, ecu turuhin jelai lauhecoba Jesosone jana, rohan nichuuntaacaanu aina nerelanaa nichaanune. Nitohanein rohan nichuuntaainne:

“Canacaanu rai nii chaitoonjoan beeinene jerichaanu Curuaanaa. Chabana nacoauneein cau tururiquiin. Chatohanaicha inae turuhe lalajeeine jana, ii turu cojoinaca beraneein coarichaanuhin, inae saaelalajiha cana janonaane bana,” naain caje bajaacaanune janate:

⁴“Caohachaa'in necohalajiin neeuche, nabana inara coritaauruha chunocohacurune coataara. ⁵Arajii cachaaaurute, canu niha nocoetiin inara coritana jerecuree'in: ‘Canune Curisito Mesihasingeunra,’ naainte, arajii cachaauru coritaaururee'incha. ⁶Niha sonaana cau, tajiha, naaonjoaaine coitucuhichene, jiaonriha nesoonetohichenera, nitohanihate curee'in nii ajinihara. Nete, nitohanihane nihanatiin, jaiti cana

janonaa satono que turuenereeeincha.

⁷Nejelau lauri nenacaauru ainate, sonaana que neeuree'in leeocho lauri nenacaaaurura. Nejelau atane que nenacaaauruniha natiinte, leeocho atane que nenacaauru aina sonaana que neeuree'incha. Chaen techu, itolere sacuritaain niha mijetenane jana, araai laurii atanecuru que niha curee'in carorara. ⁸Nitohaneente nunuheca curee'in, inae cana cojoanonaa satono que turuhelalajihane jana, jataa'in inaderaauruha cachaaaurune jaan cojoanonaara.

⁹Nii jana inarate tenojoiniha curiquichee'in cocoainanacaaihuri rai, inara faojoa'in, inara atinaa'in, naaonjoa'in inara teeuruhane coina. Chaen techu, satiin cachaauru, canu coreniha inara que nererojoecaaeriin neeuree'incha.

¹⁰Nii banate, arajii canu esenetaera niquichene, inaraacha esenetai jiane'in, ita que nererojoecaa'in, nejesinajee'in ita colurujuee'in ita teriquichee'in cocoainanacaaihuri rai.

¹¹Arajiite *profetaniha* nocoetiin turuhin namute cachaauru coritaauruhane, acaauru esenetaaururee'in arajii cachaauru. ¹²Nitohaneente, jataa'in baaso coacuhin inae ita belaihuruhane jiane'in niha cuururee'in cachaauru.

¹³Nete laen, nii niicha esenetai esenetaane nunuhetihane caje coaunee'in, jerichanejee'in satono que tiaa'in sacuera nichotereeeincha. ¹⁴Caa ena nenaan ichaonaa erenaa raotono quiicha beebejei Cana Coaunera Cojoanonaate, satiin chauratane sacuritaain benojineree'in, satiin cachaauru inae coitucuuruhane jana, besaute que turuha cana cojoanonaane coinaara.

¹⁵*Profeta* Danieriicha laenailu reretaa'in coarate nii coitucuhin nichotenaa naineree'in. Aihana jaun,

inae nii Teenforo asaae jelai tein Cana Coaunera que banijiaain *altar* ichoae ecooca Cana Coaunera que nejeratenaa casicheine coaraquichene, ¹⁶Jodeau nenacaauru sorooruhine ichatane ucuunno que cuhinchu. ¹⁷Jana, rai loreri janori ichoae nenea, jiaonriha fauhin rai rucuhele raane. ¹⁸Jana rai nocoana jana nenea, jiaonriha rai nenajau cauhin rai cajione ranaa coaacane. ¹⁹Jataainte cairichaaajoaaurureein nii cojoanonaa que turuhane bana ausurineein nenacaauru enecuru, sisihajeein canaanai sirichaaauru enecuru, naaonjoainuri. ²⁰Cana Coaunera bajaauche, nabana jelarona bana, niheichu nebetacanaa cojoanonaa, naaonjoain bana niha nii sorohichene jaan cojoanonaane coataa. ²¹Nitohaneinte niha cureein jataain necairichanaa tabai, cana necoaauna caje coauneein nii chabana niha nitohanaine que airijiin niheichu nerinaain nii baiha. ²²Jana, nii cojoanonaa sarotiaeniha Cana Coaunerane, satiin cachaauru nichotenaa nainecururihei. Nete, atiin sarotiareein, janijiin niicha ranojoihunru belaitohane jaun acaauru coreniha.

²³Chunocoha inara rai: 'Caute ne Curisito Mesiasicha. Chajaau tejian coanicha,' naa inara raine, jiaonriha esenetaaichene. ²⁴Turuurichaaain inara rene casajeeuru *profetaniha* nocoetona-caauru aina Curisito mesiasiniha nocoetonacaauru. Nitohanein turuhinte, itolere cojoelanaacojoi ichacurureein, janijiin Cana Coauneraacha ranojoinunrune maajeein coritana nainecuruhane coritacuruhane coina. ²⁵Nitohanihane ajinihane inara rai beeun, caje coitucuhin nainaan ichaohichene coina. ²⁶Aihane jaun, inara rai: 'Nota tajiha cacha areroote

ne,' naauruhane nihanatiin jiaonriha cuhichene. Niheichu: 'Nocoe caute ne nasiincha,' naa inara rai chunine, jiaonriha esenetaaichene. ²⁷Charijieein teeinti, enoto mitu nichajai caje jilenetoha jiacane enoto soo nichaae cuhine, satiin coaanojoi ne. Nii rijijieeinte, satiin coaanojoiniha cureein, inae nacoauneein cau turuhanu acaihaniiji Cacha Calaoahineein nejanoanaa nichaanne bana. ²⁸Charijieein teeinti, niha caanii setune que fauha ichotarine caje coitucuerae. Nii rijijieeinte coitucunojoinereein turuhanu canu Curisitonichaanne bana.

Tururichaaain acaihaniiji cacha calaoahineein nejanoanaane

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹Inae nitohanein niha nii necairichanaa tabai cojoanonaane janate, nocohenanein nerotoreein enoto cono. Atene netonaite, conohane jianereein nii cojoanonaa bana. Jana arasijieeurute, dede caje naluurureein. Dedeu nenacaauru nihanatiinte nerurujaaurureein.

³⁰Nitohanihane janate laen, inanacareein dede caje inae fauha uhanu canu acaihaniiji Cacha Calaoahineein nenea nichaanne bera. Nii jana, satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cachaaurute, jataain coasinacaun chanaain coaracuruhane janane, dede sacari jana uhin fauha ureeunni acaihaniiji Cacha Calaoahineein nenea nichaanne, jataain necaohachaain itolere ichana nainein nelatein. ³¹Nitohanein turuhinne canu letonocuru anjeraauru letoareeunni, tonijiaain jaailha totein, satiin chauratane sacuritaain, itolerenein satono tinonoritiin nenacaauru janijiin canu ranojoinunru cachaauru taojiaauruha canu raine coina.

³²Aihana jaun, caa uhera que inara relaanune jaan que nerelaauche.

Charijieein teeinti, inae rai nuncuru caohatonanaain alohacoaain ujuanihane caje, inae cataainjia ajaanaane coitucuhiche. ³³Nii rijijieein, caa inara rai caitoonjoa tocohanihane coaraquichene, inae turuhelalajihanu acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne que nainacuche. ³⁴Esinae rauhijiriinte, jaiti ooreniha caa enene nenacaauru cachaaurune jana aicheein. ³⁵Dede aina chauratanete nitajeeurureein. Nete laen, nitajenereein, caa caitoonjoa nainaane reetiaain, canu ere. ³⁶Coatiha laen nihei chuni, rai cojoanonaa aina, 'Naaonjoain rijiiu tiaainte aicheeincha,' naain nii coitucuera. Niheichu, Cana Coaunera letonocuru anjeraauru dedeeu nenacaauru nihanatiin coitucuuruhi; niheichu canu- Calaohinichaaune saijieein coitucuhaaun canuhetonai. Acaihaniji canu Inaca Cana Coauneraachate, nii coitucuhin ne.

³⁷Nihalu Nohene bana aihalune tocohaneeinte aicheein, inae nacoauneein turuha urichaaunni acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaaunne cojoanonaa que turuhane bana. ³⁸Coaracuche nachuhinti, jaiti uheniha elo tabaine jana, rai bote cuhane fauhin enoha Nohene que tiaaooaain, raotojoeiin lenoneein, acau cohin, necohansajiaain, naaonjoauruhalu cachaaurune. ³⁹Nejetaote laen, urichaaain elo tabaine coaajeeurenihane jana, uha elo tabaine jaun jetao, jitariin acaauru joocalu ne. Nii rijijieein nechu, coohatejeeurenihana cachaaurune jana, nacoauneein tutureeunni acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne. ⁴⁰Nii turuhanune rijieeoritiinte, ocoana jana neeureein coroatajai cachaauru. Leinjiinte, amanojoinihane jana, leeochoa ratirinojoinereein. ⁴¹Nii jana,

coroatajai enecurute, tutune jaa neeuruhane jana, leinjiin amanojoinihane jana, leeochoa ratirinojoinereein.

⁴²Nitohaneein: 'Cuu tiaainte, turuha ureein canu Curuaanaa,' naain coitucueeneechene jaun, tururichaaunnine que nainaain ichaaоче. ⁴³Charijieein teeinti, leinjiin cacha: 'Cuu tiha janotiine janate turuha ureein cau asijiauto,' naain coitucuhane que nainaane jaun, nii chuni rai loreri asae enohane jerelanaala caohatiin rai loreri beraihane jaun, nenere basijiaera. Nii rijijieein inara netonai jatoroaain neeuche. ⁴⁴Aihane jaun, Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne turu cojoanonaa coitucueeneechene jaun, inara netonai nainaain jatoraaain canu cohacuche.

Fatoroon ere tonoraain nenea cacha aina, fatoroon ere tonoraelanaala nenea cacha
(Lc 12.41-48)

⁴⁵Cha teeinti letoaain ratirihai rai fatoroonne tonoraain, inae cuu tihane jana rai loreri asaae nenacaauru cachaauru coroaate, ⁴⁶nii jataaain raotojoeiin neeine, nii letoaain ratirihane jaan ichajihane jana eruha nii rai fatoronne. ⁴⁷Nitohaneein rai fatoroon aitoonjoa tonoraain icharate, esinae rauhijiriin satiin rai niicha sirii beraichaneein tereein rai fatoroon. ⁴⁸⁻⁴⁹Nete laen: 'Jaitijiecha carajareein rai fatoroon,' naain nii leeochoaauru letonocuru faojaaain sonajaain, ajetoriaacuru aina netaojiaaain lenoneein ajeein, naaonjoaan, ⁵⁰cha cohatejela-naala nihane jana turuhane, nii nechu aansai letono casetecareein rai fatoroon, ⁵¹caseteco coaracuruha nechu cacha coritaa Cana Coaunera coitucuhanoctoetonaaurune rijijieein. Ecute catu rionein chanareein," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

**Lechooncai ranunaauru
ichanohi que erenaa**

25 ¹“Cana Coaunera Cojoanonaate, aihuruha lechooncai ranunacuru nisirihatenaa beseta quene rijijie. Nii lechooncai ranunacurute, rai cono erene que mocohin nenea amaaain, nii nisirihateneni cohaca cuure turu jana raauruhane caina. ²Nii lechooncai ranunacuru caje, saoquii ranunacurute, niicha ichai que caohachaaain coacuelanaala icharaauru ne. Jana, leeochoaauru saoquii ranunacurute, jataain nainaaain niicha ichai icharaauru ne. ³Nii saoquii cha coacuelanaala nenacaauru ranunacurute, rai cono amauruhane saijieein, nacoaauneein noitecuruhane jaanu erene amaaurene. ⁴Nete laen, nii saoquii jataain nainaaain nenacaauru, rai cono amauruhane choae tacaain, le botichananaain rai noinu erene amaaure. ⁵Nitohaneein cuuru jana, jaiti turueniha nii nisirihatenine jaunte, inae siniitoruhane jaun, satiin sinihure nii ranunacuru. ⁶Nii janate, inae dede catai rijii: ‘Inae uha nii cacha nisirihateneni. Chajaaain que tacaain raauchera’ naain toniha eheeonane jaunte, ⁷⁻⁸nimichucutaain rai cono noitecuruhane jana, nii saoquii cha coacuhelanaala nenacaauru ranunacuru, nii saoquii nainaaain cono noinu que erene uhaurera rai: ‘Atiin canacaanu sihuche aansijiin, nii inara cono noi erene quera. Inae saa rai noi erenene jaun, jaca canacaanu conone jaunne aitocooanura,’ naauruhane janate: ⁹‘Nainihaacanuta. Inara sihacaanune, canacaanu rai nihanatiin nerihane coalanaalata. Chajaaaincha que necoreteeuruhane jaun cuhin, coretenichuchera,’ naaure nii rai cono noinu amaaain cunacaauru ranunacuru. ¹⁰Nete nii rai cono noinu erene coretiha cuuruha nii saoquii cha coacuelanaala

nenacaauru ranunacurune jana, inae turue nii nisirihateneni cacha. Nitohanein turuha nii cacha nisirihatenenine janate, aina jiniiquiiin loreri asae enooruha beseta que nii saoquii ranunacuru nainaaai nenacaaurune jana inae nefue acuujuu. ¹¹Nii janate, inae nii acuujuaniha turuhin: ‘Curuaanaa, attiin canacaanu rai acuujuu joaracaaune canacaanu netonai enohacaanu,’ naauruha nii saoquii ranunacuru cha coacuelanaa nenacaauru, rai cono noinu coretecuruhane caje turuhinne janate: ¹²‘Esinae rauhijiriin inara coitucuhane coalanaala,’ nae acaauru rai nii curuaanaa. Nii rijiihate cureein Cana Coaunera Cojoanonaa.

¹³Aihana jaun, itolere bana nii que nainaaai jatoroaaain ichaaaoche, ‘Naaonjoai janonaa banate aichieein. Cuu tiariinte aichieein,’ naain coitucueneeichene jaun.

**Cachaauru rai coriqui teein ratiricha
fatoroon rijiiha Cana Coaunera
Cojoanonaane
(Lc 19.11-27)**

¹⁴Cana Coaunera Cojoanonaate, leinjiin cacha coriajai atane cuhane jaun, rai cachaauru cotijiaain, acaauru que coriqui beraichatera rijijie, ¹⁵leinjiin rai saoqui oaraacai coreneein nenea coata caje coriqui te. Jana leeochoa raite, coroata oaraacaain te. Jana leeochoa raite le oaracaain te, le cachaauru rai coretena nainecuruhane jeeonijihanaain teinte amue. ¹⁶Nii saoqui oaraancaain raera cachate, nii coriqui que rucuhele coreteein, que necoreteein saoqui oaraancaain nii coriqui joJoe. ¹⁷Jerichanejeein techu, coroata oaraacaain niicha rai joJoe nii coroata oaraancaain raera cacha. ¹⁸Nete laen, nii le oaraancaain raera, niicha bajei atane jachu cuhane nii rai

fatoroon tenojoi coriqui asi. ¹⁹Nii baiha carajaan catiaainte, inae turue nii acaauru curuaanaa coriqui teein ratiricha. Nitohanein turuhinte, nii acaauru rai niicha tei coriqui coreniha acaauru rebe bajae. ²⁰Nii saouki oaraan-caain raerate ichoaichaniha turuhin: 'Curuaanaa, nococho taolu canu rai, saouki oaraancaain iicha tei coriqui. Nococho chaen leeocho saouki oaraan-caain joocaaune jaan,' naain, nii coriqui niicha jojoi tiha nii rai cachane janate: ²¹'Jataain caohachate ichaaicha, jelai amuritoriin nena beraichaneen ii tereunnicha. Aihana jaun, chajaan caloheri asaa enoote jiniiquiin rachoojihacara,' nae nii curuaanaa. ²²Nii baihate turue, nii cacha coroata oaraacaain coriqui raera. Nitohanein turuhinte: 'Curuaanaa, nococho taolu canu rai coroata oaraancaain iicha tei coriqui. Nococho chaen coroata oaraancaain joocaaune jaan,' naa nii coroata oaraacaain raera cachane jana jetaote: ²³'Jataain caohachate ichaaicha, coroatajajei aina caohachaaain erenaa tonoraain ichaine jaunne, jelai amuritoheri beraichaneen ii tereunni. Aihana jaun, chaajaan caloheri asaa enoote, jiniiquiin rachoojihaca,' nae nii curuaanaa.

²⁴Nete laen, nii le oaraancaain raera cacha turuhin: 'Curuaanaa, nechuaansai cachaneene jaun, temueneene jaaunru jelai caje temule raain, ii ocoananelanaala nenacaauru caje nihanatiin temule raain, ²⁵naaojoaaine jaunna ii coasiha, atane jachu cuhane ii coriqui asihun. Nete cau ne nii ii coriqui,' naain nii coriqui cainaa nii cachane jaunte: ²⁶'Iite, canu cacha baasoneen bajeriti cacha neei. Inae raotojoeen canu temulenelanaala nena niha natiin raain, canu ocoananelanaala nena caje temule raain naaojoaanune

coitucuhine saijjeein, ²⁷chanuna chaen, canu coriqui amaain teneei banco cuhane. Bana nitohanihane jana nihane, canu turuneene nii banco cuhane neen nejocane jaanne maajeein rareeun,' nae nii curuaanaa. ²⁸Niritiinte, ecu nenacaauru rai: 'Caje nii le oaraancai niicha sirii coriqui ruluhin, nii lechoonca oaraancaneen siricha rai teeuche. ²⁹Nitohaneente, siricha rai jataain jelai amuritoheriin tenojoineereen, jelai amuritoheriin sirihane coina. Jana, cha sirilanaala nenaate, acaihaniji niicha sirii, jitariin caje ruluerareen. ³⁰Aihana jaun, caa canu cacha baaso cha coitucuhi mucuhin, naain airiniha nocohenaanau jaochete, ecu neen mainajeein chanaaine,' nae ecu nenacaauru rai.

Rucuhenoinerichaaain baaso icharaauru aina caohacha icharaauru ichaone

³¹Inae rai cono caohacha que conohin, rai anjeraauru cataaun uhin turuhin rai rori- *trono* ichoae nelauriaanu canu Cana Coaunera Calaoherineen cacha caje nejanoanaa nichaaune banate, ³²satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru turuureen canu acatiha. Nitohaneen nacatiha turuuhane janate, carenerocuru caje, jelai teein cabraauru leruha carenero beraichane rijijjeein, ³³raotono nichajai que, nii janijiin niicha ranojoihunru- rai cachaauru teein, najaabiji nichajai que nii rai cachanelanaala nechuaansaineen nenacaauru tereen. ³⁴Nitohaneen jelai tihacoaain lerunajaainte, nii raotono nichajai que nenacaauru rai: 'Chajaauche cajiha satiin, nii canu Inaca rausiaeno-joineen neiniquichene. Chajaauchete, cana rai chauratane coaunaane caje coauneen, inara que banihateen canu Inaca Cana Coauneraacha rucujuei Cojoanonaa que ichaohiche. ³⁵Inarate, mijitichaaune canu coroateen,

cocoirichaaunne acau que cacocaain, canu nesurunaja colane amuhemuhecaaunne, canu nesurunajaanu tein, ³⁶lanaa canu rai cajione, carai cajione tein, cunaitichaaunne turuhin cacoharaain, caresero cuhane nihanune jana, turuhin canu coaraain, naaonjoaain canu rai nelatein nerejetocoiche, 'narichaaunni acaauru rai canu Cana Coaunera Calaochi cacha caje nejanoanaa nichaaune. Niritocoaun acaauru raine janate: ³⁷'Curuaanaa, esinaaena mijiteeine ii coroaatein, cocoireeine ii cocoaain, ³⁸ii nesurunaja colane amuhemuhequine, ichai ii nesurunaja tein, ii cajione colane neeine, ichai cajione tein, ³⁹cunaitein, caresero cuhane neein naaonjoaine turuhin ii coaraain, naaonjoa rejetocoaanulura, 'naauruha rai nii couluuonjoi suujuaquii nenacaaurune janate: ⁴⁰'Satiin canu nejeraauru cairicheinejeein nenacaauruhacha latei terejetocoichenete, canu rai tiha nii terejetocoichelu, 'naain acaauru tonorareein nii acaauru Curuaanaa *Rey*,' nae acaauru rai Jesoso.

⁴¹'Niritohane baihate, nii najaa bijii nichajai que rai cachanelanaala nenacaauru rai: 'Naain cacaje amuhin, moconajaera aina rai letonocuru que banihatein ichanohin chabana jacanaa charanejeein nena usi rene cunichuche, nii coina neiniquichene jaun, 'naain usi rene letoanajareein. ⁴²Niritiiti usi rene letoanajaaunte: 'Inarate, mijitichaaunne niha natiin, canu coroaatelanaala, cocoirichaaunne niha natiin, acau que canu cocoaanelanaala, naaonjoa rejetocochelu. ⁴³Niheichu canu nesurunaja colane amuhemuhecaaunne niha natiin, canu nesurunaja tiheieche. Canu rai lanaa cajione niha natiin, canu rai tiheieche. Niheichu cunaitein, caresero cuhane neein naaonjoaanune niha natiin turuhin cacoharaheieche, 'naanu acaauru raine janate: ⁴⁴'Curuaanaa, esinaaena ii

coroaatelanaala, cocoireeine ii cocoaelanaala, ii nenajanu lateeine ii rai telanaala, cajione lateeine ii rai telanaala, cunaitein, caresero cuhane neein naaonjoaine jana turuhin ii coaraelanaala, naaonjoan rejetocoaanulu, 'naain bajaauruhane janate: ⁴⁵'Esinae rauhijiriinte, satiin cairicheinejeein nenacaauru cachaauruacha latei teneiechene canu raite nii teneieche. ⁴⁶Satiin nitohanein nenacaaurute, chabana sanaachara caseteco que neeurureein. Jana, coluunojoi suujuaquii nenacaaurute, chabana sanaachara ichaanaa que neeurureein, 'naain tonoranaareein nii acaauru Curuaanaa *Rey*,' nae canacaanu rai Jesoso.

**Jesoso mucuuruhane coina
que ereereecuruhane
(Mr 14.1-2; Jn 11.45-53)**

26 ¹Inae cachaauru rai niritohane nainaaunte, niicha relai nichaunne rai: ²'Nii coitucuhichene rijijieinte, coroata janoi cuhane nereein Fasocoa beseta. Inae laen Cana Coaunera Calaochi cacha caje nejanoanaa nichaaunne mucuhin teeururichaaain coroso que catinaauruhane coina,' nae Jesoso. ³Nii bananeeinte, saseredotecuru curuaanaa curuaanaa Caifasi loreri asae ita taojiaaure saseredotecuru aina Jorionichaanune bichauhenaauru, ⁴Jesoso mucuhin, nechuhanein colurujueein sohin joerateeuruhane que coaauruhane coina. ⁵Nejetaote: 'Nainihacache beseta cojoanonaa bana ichacache, nabana cachaauru suujua rerohecana coataa,' naaure jetao ita rai.

**Jesoso ichoaete nejujuaauruhane
jaan choohite leinjiin ene.
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)**

⁶Betaniau, "Nabero caje nerautanaa," naain niicha curuaateuri- Simoon

loreri asae niha Jesusone janate, ⁷ajeri coreti caje ichanohin boticha laaojoi cuhane, le curuhin jujuhin- jataain coretiin nenea amaain jetao, rori ichoae lauhecoba Jesusone jana, coturi ichoae nii jujuhi choohite nii leinjiin ene. ⁸Nii coaraainte obajeein:

“Chanuna jataain coretothane saijieein, catohaneein jujuhi lanaje caa ene.

⁹Bana jataain corecin que necoreteein, nii rai core coriqui que, cairicheihuru coroatajanelanaala,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

¹⁰⁻¹¹“Chanuna niritiin caa ene roheceaaiche. Jataain canu rai caohachate ichae caa ene. Inae itolere bana inara aina nerihaaunni. Jana, cairicheihurute laen itolere bana neeureein inara aina. ¹²Caa jujuhi choroha cajabereeo ichoae caa enenete, canu conautecuruhane coina cajabereeo rucuheca ichae. ¹³Esinae rauhijiriinte, cana rai chauratane sacutaain caa osa caje nichoterichaa in cachane jaan que cachaauru relaauruhane jaauru, caa cajabereeo ichoae jujuhi tiha caa ene quene maajeein cachaauru rai ereereturureein. Nitohaneeinte, coaunojoine-reein itolere bana caa ene,” nae Jesuso aina nerelanaa nichaanune rai.

Jesoso coulurujia Jodasine

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴Nii jana, nii aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja neein nenea Jodasite, saseredotecuru curuaanaa coaraa cue. ¹⁵Nitohaneein cuhin jetaote:

“Inaaojoain carai coriqui tenaa nainequiche, inara rai Jesuso tihanune coinata,” naain acaauru caje bajaane jana nichata chooncaain coata caje nenea coriqui teeuruhane coina rai aitocure. ¹⁶Nii jaun jetaote, jelai neeorihane jana inae acaauru rai Jesuso tenaa nainihane jaan que coacuhin jetao, amuhemujue Jodasi.

Aina nerelanaa nichaanune aina

janotiin lenoniha Jesusone

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30;

Co I 11.23-26)

¹⁷Inae nunuheca jorerera colane ichanohi faan quihuruhane jaan beseta Fasocoa cojoanonaane janate, Jesuso rohan nichuuntaacaanu:

“Chu Fasocoa cojoanaa nunuhe cojoanotiin que, canaacha quiniene lenone ichacaunne jereeita,” naain Jesuso caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

¹⁸“Chajaain taa neseeu leinjiin cacha loreri asae cuhin: ‘Cacha relaerate ichi, “Inae canu cojoanona que tihane jaunne ii loreri asae ureeun, cuu canu aina nerelanacaauru aina Fasocoa beseta bitoanune coinara,” naain aitoroate ii rai,’ nanichuchera,” naain canacaanu caje tabaauru letoae Jesuso.

¹⁹Niritiin letoanajaa Jesusone jaun cuhin, nii naitoonjoa rijijieein Fasocoa cojoanotiin que canacaanuhacha quiniene lenone ichacure aina nerelanaa nichaanune tabaauru.

²⁰Nitohaneeinte, inae nocohecane jana, lechoonca coroatajaain aina nerelanaa nichaanune aina lenoniha ne Jesuso. ²¹Nitohaneein lenoniha nihacaa-nune janate:

“Esinae rauhijiriin, leinjiin inara cajete, cacoelaichaneei neeichene saijieein, caque nejeratenacaauru rai cacolurujueein, acaauru rai caetereeincha,” naa canacaanu rai Jesusone jaunne, ²²jataain inaderaain le cachenichaanune:

“Curuaanaa, canu quenacha aitohi,” naacaanu satiin aina nerelanaa nichaanune janate: ²³“Caa ojoaichu cuhane faan setejiarichate nii cacolurujueein caetereein. ²⁴Nitohaneeine, canu que aitiin laenanohineein niha Cana

Coaunera Quiricha inoensi cuhanena rijijieein, Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne, nii nainaa cureeunni. Nete laen, jataain cairichaa-joareein nii canu colurujuera. Caohato-rihalu niqui nitohanesihane ajiniha nejanoenihalu nii cachane,” naa Jesusone janate:

²⁵“Cacha relaera, canu quenacha aitoi,” naa nii colurujueranu Jodasine janate:

“Mmmjjjm, nii bajaaine rijijieeinte aicheein,” nae Jodasi rai Jesoso.

²⁶Nitohaneein lenonichaanune janate, faan mucuhin: “Narihara Cana Coaunera,” naain, cataaun nii faan tatuhin beeune beeunein aina nerelanaa nichaanune rai teein:

“Caa quihuche. Caate, cajabereeo nenaaneein ne,” naain canacaanu rai teeinte, jerichanejeein nii faan ichaane rijijieein ²⁷acau cooruhane jaan curu cuhane, conacai bino mucuhin:

“Narihara Cana Coaunera,” naane baiha canacaanu rai nii conacai teeinte:

“Satiin jiniiquiin leruune leruunein caa conacai cooche. ²⁸Caate cacoichananein arajii cachaauru caohachanu que canuhacha ichaneni cojunacanein chorohi jaonjoinereein. Acate arajii osaonacaau que suujua acaterichaaine coina orichaa-nine cojunacane. ²⁹Nena laen, inae nacoauneein inara aina jiniinquiin, caa oba caje ichanohin conacai coenereeeunni, Ofa Cana Coaunera Cojoanonaa que inara aina jiniiquiin neein nii bana ocoonaneein nena bino cohacachene reeintiaaajoaain,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Coitucuha nocoetoenerichaa

Fedorone biha Jesusone

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰Nii baihane, Quiricha Inoensi cuhane laenanoineein nena salmo tabaauru que nenatichaanune nainaa,

Oliboneein niicha curuateeuri ichatane ucuunno que cuhacaanune janate:

³¹“Enene cojoanotiin cuhanete, satiin inara, Canu esenetaain canu que jaaequiin neeichene jianeein, ita caje riaaneriquicheein, Quiricha inoensi cuhane:

‘Carenero beraicha sohin
jaaoruhane janate,
ita caje riaaneeurureein
niicha beraihuri carenerocuru,’

naain canu que aitiin besihalune rijijieein. ³²Nena inae ohanune caje ichanacaaunne, inara ajiniha Calileea cureeunni, ecu nacoauneein jiniiquiin nena coinara,” naa Jesusone janate:

³³“Ii esenetaain ii que jaaecooruhane jianein, neeruha leeochoaaurune nihanatiin, coatiha laen canu ii esenetaain ii que jaaecohanune jianerihaaunni Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone janate:

³⁴“Esinæ rauhijiriinte, enene cojoanotiin cuhane jaiti ereniha ataohari curuaanane ajiniha, nichata saain canu coitucuha nocoetoeneriquiin,” naa Fedoro rai Jesusone janate:

³⁵“Airihaauni bajiaata Curuaanaa. Ii aina curuaecaain jereraa casohin cajaanoruhane coinane nihanatiin, nainihaaun ii que jaaecohanune jianein ii coitucuha nocoetoenihanunera Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone janane, leeochoaauru aina canacaanu netonai, nii aitoa Fedorone rijitojoein aitocaaunu.

Jetesemanii netiin Cana Coaunera bajaa Jesusone

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Nii baihate, aina nerelanaa nichaanune aina jelai caje amuhin, Jetesemaniineein niicha curuateeuriu cue Jesoso. Inae ecu turuhacaanune janate:

“Cau nelauriaain canu cohacuchena, inara tonohanau tajiha cuhin Cana

Coaunera bajani,” naain ³⁷jiniichaa in Fedoro, coroatajai Sebedeeco calaohichuru, naaonjoaihunri amaain jataain nererojocaaajoaain naonaain jetao, jataain inaderae Jesoso. ³⁸Nitohanee in aderaain jetaote:

“Jataaine onaanaajanu rijitocojoaain casuujua cuhane inaderaaunra. Cau nedaain, canu jiniichaa in ichaaojoe in cacohacuchera,” naain ratirinajaain jetao, ³⁹acaauru caje, nita cuhin neseonraain atane que coturi temetaain jetao: “Ofa, icheine aitoon. Bana ii jereeine jana nihane, caa necairichanaa tabai caje canu rocohi. Nena canuacha jerei rijijie in ichaaine jereneen. Ii jereeine rijijie in ichaainene jereenra Ofa,” naain Cana Coaunera bajaane nainaain jetaote, ⁴⁰jelaiha cuhin nii neeuruha aina nerelanacaurune jaau turuha Jesusone jana jetao, najiniha sinihuruhane jana erunajaain jetao Fedoro rai:

“Chanuna canu aina leratojoe in, sinilanaala ichaaojoe in nena naineneeiche. ⁴¹Sinilanaala ichaaojoe in neen Cana Coaunera bajaauche, nabana chatohanai que nesaruhin neeichene coataa. Inara suujuate niqui aitona naine, nete inara jaberoco jataain nii abaantasine,” naain jetao acaauru ratiriin jelaiha nii Cana Coaunera bajaane jaan cue Jesoso.

⁴²Nitohanee in inae coroata saain, jelaiha cuhin Cana Coaunera bajaane cuhane jetaote: “Ofa, caa necairichanaa tabai canu cojuhin canu coaranu caje canu roconaa jereneine, ii jereeine rijijie in ichaa,” naain jetao Cana Coaunera bajae Jesoso.

⁴³Niritiin Cana Coaunera bajaane caje, nacoaane in jelaiha cuhin, aina nerelanacauru coaraa cuha Jesusone jana jetaote, jataain banetojoe niha acaauru rai sinirenane jaun nimirichaa

acaauru notane jaun, sinihuru jana erunajaane jaun jetao, ⁴⁴ecu ratirina-jaain jelaiha cuhin, Cana Coaunera bajaane nichatasatiha cue, nii jauriaanejee in aitohane rijitojoe in Jesoso.

⁴⁵Nitohanee in jetaote, jelaiha nacoaane in nii neeuruha aina nerelanacaurune jaun, acaauru rene turuhin jetao:

“Jaitinachura caohacha nainetojoe in siniichete. Inae laen, Cana Coaunera coitucuhichuru bijiu tenojoinichaaun, canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne cojoanonaa que turuha. ⁴⁶Chajaa in nimichucuchete amuhacachera, inae nichuuntajiha nii acaauru rai caeteraanura,” nae jetao Jesoso aina nerelanacauru rai.

Jesoso mucuuruhane

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷Niritiin, jaiti aina nerelanaa nichaanune aina ereereca Jesusone janate, turuha uhe, Jesoso aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroatajane in nena Jodasi, letoanajaauruha saserodotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jorionichaachene bichauhenaauru, naaonjoainurine jaun, enuha, sabere, naaonjoain que biji achunequiin nenacauru arajii cachaauru uhaain.

⁴⁸Jaiti Jesoso rene turuelanaalate, nii aina cunacauru rai jetao: “Inae cuu turunaane: ‘Sohara cacha relaera,’ naain rai nomeri lohitoreeuni, caje coitucuhin, aca mucuhichene coinara,” naain acaauru rai be jetao. ⁴⁹Niritiinte Jesoso rohan nichuuntaain: “Sohara cacha relaera,” naain Jesoso meri lohitoha Jodasine janate:

⁵⁰“Cacoelaicha, ii jereeine rijijie in coaraain chatohane in caetecurumiin,” nae Jodasi rai Jesoso.

Nii janate Jesoso rohan nichuuntaain, Jesoso mucuure nii Jodasi amanojoinuri cachaauru.

⁵¹Nii janate, rai sabere rocohitiin, que nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa letono uricho sauhitiin beuhitoha leinjiin cacha, Jesoso aina cunaane janate:

⁵²“Jelaiha rai curu cuhane, nii ii sabere teeu. Satiin sabere que sonajaain jaaoreraaurute, sabere que acaauru netonai sonojoiniha cuurureeinha. ⁵³Tana ena canu Inaca caje bajaanune, canu rai lechoonca coroata lauriin anjeraauru letoanaa nainiha, acaauru aina canu coreniha ita sooruhane coinane coitucuhine. ⁵⁴Nene naineneen nitohanai ichacaaunne. Inae rai Quiricha inoensi cuhane, catohaneein caetecururichaainne que aitiin laenaeratihalu Cana Coaunerane nainaane nihane jaun,” naainte nii mucuha unacaauru rai:

⁵⁵“Chanuna necha aansai cacha mucuha unaa tocohaneen, sabere, enuha, naaonjoainuri que biji achune-quin canu mucuha uhiche. Cojoanoone-tojoeine inara notaracaee, Teenforo asaee cachaauru relaa nenajacoon. Nii saijieeinte, canu mucunaja queneeiche, ⁵⁶inae nitohaneriquicheeene que aitiin, rai *profetacuru* que laenaeratihalu Cana Coaunerane nainaaichene coina,” naa acaauru rai Jesosone janate, ecu jelai ratiriin, satiin sorohacaanu aina nerelanaa nichaanune.

**Niha chatohanaine rucuheraneein
nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru
acatiha niha Jesosone**
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71;
Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Nitohaneen Jesoso mucuhinte, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa Caifasi loreri asaee amaaure nii mucuureraauru. Nii janate, nii Caifasi loreri asaee ita taojiaain neeure Moisesa aitoonjoa rauhi que cacha

relaaurera aina fariseeocuru. ⁵⁸Nitohaneein, inae Jesoso amaauruhane janate, nita acaauru coarajeein cuujueein sacuhin, Caifasi loreri chaje rohan neeuruha Teenforo beraichacurune jaaun, ecu acaauru aina enohin lauhequuin, jelai caje coaauneein Jesoso coaraje Fedoro: “Chatohanerichaainha,” naane jaun.

⁵⁹Nii janate, nechu jataain nohaneen, colurujueein Jesoso atinaeratecuruhane jaanu que coaaucure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen niha chatohanaine rucuheraneein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri. ⁶⁰Nete, nitohaneen arajii cachaauru colurujeeuruha nohaneene saijieein, nii chatohaneen teeuruhane jaanu lera erusichurene. Nii jaunte inae satononiha coroatajaain nimichuhin:

⁶¹“Esinaete chuhisi: ‘Nainichaaun caa netaojiaain Cana Coaunera coroaecuruhane jaa coloheri Teenforo chamuhintiin, nichata janoein cuhane jerichaneein michuhanunera,’ naain erenajaquera,” naauruha nechu nohaneen colurijihane janate, inauheneeicha acaauru aonaje Jesoso.

⁶²Nii jaunte laen nimichuhin: “Chanuna ereneei iitonai. Esinaena rauhijiriin aitoine jaunna caa ii colurujeeuruha,” naain caje bajae saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, nete inauheneeicha aonaje Jesoso ⁶³Nii jaunte rai nacoauneein:

“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera coreniha beeenena jereun. Iina esinae Cana Coaunera Calaohi Mesihaseenei,” naa rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane janate:

⁶⁴“Esinae rauhijiriinte, acanichaaunne que aithoicha. Canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunnena, coarajeichene jana canu

Inaca itolere ichana nainera Cana Coaunera raotono nichajai que lauheco-reeunnicha. Chaen techu, dede sacari jana uhin fauha uhanune coariquicheeinha,” nae nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai Jesoso.

⁶⁵Nii jaunte obaecane cojunacaniha rai cajione romaromaain:

“Nechu jataain Cana Coaunera baijiaate, caritiin ere caa cache. Cha nenacaenneeina coaraain cana rai colurujuera laterihacache. Inae inara netonai, Cana Coaunera baijiaeraanu rijitiin irihane aonaquiche. ⁶⁶Tonaquiche jana inara, caa naitoonjoa que,” naa rai leeochoauru rai janate:

“Esinaete chuhisi, aca colurujeeuruhane jaan ujuaihane. Aihane jaan ohanete caohachae,” naaure.

⁶⁷Niritiinte, nomeri colunecuruha tabaaurune jana faohacure leeochoauru.

⁶⁸Jana leeochoaurute:

“Chajaaain aihane, ii Mesiasineeine, caa ii soera cojoeluinaaura,” naain rai nomeri faojaain soore.

Jesoso coitucuha nocoeteniha Fedorone

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62;

Jn 18.15-18.25-27)

⁶⁹Nii tonohanau, ecu airiniha lauhecoha Fedorone janate, rohan nichuuntaain:

“Itonaite, Calileea cocoaicha Jesoso aina nerejetohilu,” naa leinjiin ene coseenraaneein nenaane janate:

⁷⁰“Nii aitohine jaan cache coitucuhaaun,” naain satiin aonajeeuruha ecu nenacaaurune urichoo suujue Fedoro.

⁷¹Nii baihate jelai caje amuhin, rijia acuujua rohan cuha Fedorone janate, coaiteen coaraain:

“Caa netonaite, Nasarete cocoaicha Jesoso aina nena ne,” naain leeochoauru rai biha leinjiine janate:

⁷²“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera notaracae nii cache coitucuaaunta,” naain nacoauneein suujue Fedoro.

⁷³Nii catiariinte Fedoro rohan nichuuntaacoaain: “Esinae rauhijiriinte, iitonai aina nenaaneein, ii ereecha cajete necoitucuerateeicha,” naaure nii ecu nenacaauru Fedoro rai.

⁷⁴“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunerate coaraje nii cache coitucuenihanunera,” naain nesuujiha Fedorone janate, nii rijieeoritiin inae ere ataohari curuaana.

⁷⁵Nii jaunte: “Jaiti ereniha ataoharine janate, nichata saain cacoitucuhine suujueriquiinha,” naalu rai Jesosone coacuhin, jelai caje mituhin amuhin, jataain inaderaain chanae Fedoro.

Filato rai Jesoso teeuruhane

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

27 ¹Inae janohane jana jetaote, satiin saseredote curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaaauru, ita suujua rijitojoein ita suujaua tacaure, Jesoso sohin jaaoruhane coina. ²Nitohaneein jetaote, Jesoso ichojaaain amaaain, Roma cocoaichaneein nena coberenadoro Filato rai teeure.

Oha Jodasine

³Inae nitohaneein Jesoso cairichaaain atinaaururichaaanne que nainaain jetaote, jataain inaderaain netojoeete nii coulurujuera Jodasi. Nii jaun jetaote, nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jorioocuru bichauhenaaauru, naaonjoainuri rai jetao:

⁴“Osa quene nesaruun, inara rai atinaaichene coina cha ujuaihonela-naala nena cache teeiinha,” naain nii nichata chooncai coataneein nena coriqui coretecuruhane jaan cainaa Jodasine jana jetao, ranaa jerelanaala:

“Nihei cha coitucunaa nainihaacaanu nii aina canacaanuta. Iichate nii

coitucuujuueicha,” naaure jetao Jodasi rai. ⁵Nii jaun jetaote Teenforo asae nii coriqui rialaaitiin ratiriin jelai caje amuhin raajenihane rai raro ruluhi ohe Jodasi.

⁶Nii jana jetaote, nii coriqui raain jetao:

“Caa coriquite, ichana corenihane jaun, leinjiin calaniheein ne. Aihana jaun, jelai tein Cana Coanera rai canaacha tei coriqui curu cuhane, caa coriqui tenaa nainihaacache,” naaure jetao ita rai saseredotecuru curuaanaa-curu curuaanaacuru.

⁷Niritiin coacuhin ita suujua tacaain jetaote: “Atane rocooruha, caje ojoaichucuru jaauruhane coinane jaan,” naain niicha curuaateuri jelai coretecore nii coriqui coreniha, niha nejelau atane caje uhin onaane, cuu tein conautecuruhane jaanu que. ⁸Nii jaun jetaote, Ichana Batane neein jelai curuaateure enanetojoein cachaauru. ⁹Nitohaneinte: “Rai core nichata chooncaain coataneen nenea coriqui, Israelitacuruhacha cainai raainte, ¹⁰coreniha: ‘Atane rocooruha, caje ojoaichu ichacuruhane coinane jaan,’ naain acaauruhacha curuaatei atane coretecore,” naain beratihalu *profeta* Jeremihasi que Cana Coaneranane rijijieein, nii naitoonjoa nainaaure.

Filato acatiha niha Jesusone

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-19.38)

¹¹Inae coberenadoro Filato rene Jesuso amaain turuaauruhane jana jetaote:

“Iina Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa- *Rey* ineein,” naain caje bajaa Filatone jana jetaote:

“Esinaete, acanichaaunne que aitoichia,” naain Filato tonorae Jesuso.

¹²Nii nainiha jetaote, cuu tein, Filato rai coulurujeeuruha saseredotecuru

curuaanaacuru curuaanaacuru aina, Jorioocuru bichauhenaaaurune jana jetao, cuu inauheneeicha aonajenajae Jesuso.

¹³Nii jaun jetaote:

“Toon ii que ereein ii coulurujeeu-ruhane aonaaaina,” naa Jesuso rai Filatone jana jetaote, ¹⁴cuu inauhe-neeicha tonoraelanaala aonajian Jesusone jaun jetao, inae rai tonaain irihane jaanu coitucueene Filato.

Jesoso ateinaauruhane rai neeauruhane

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵Beseta bana naineein jetaote, janijiin: “Acate caohachae mituhanera,” naauruha satiin cachaurune jaan mitai nejesinane caseteco nihane caje Filato.

¹⁶Nii bana jetaote, caresero cuhane niha itolere sacutaain cachaaauruhacha coitucui Jesuso- Barabasineein acaauruhacha curuaatei caseteco-neeinne jaun jetao, ¹⁷satiin netaojiaain codohacooruha, nii Jesuso colurujeeu-rera cachaaaurune jana:

“Chariji caa coroatajaaihuri caje, jianichaaunne jeriquiche. Caa Jesuso Barabasina jianerihanu. Ainihanena caa Jesuso Mesihasinnein acaauruhacha curuaatei jianerihanu,” naain jetao acaauru caje bajae Filato, ¹⁸nechu necoelai caaun, nii coulurujeeuruha raine que nainaaane jaun.

¹⁹Niritiin jetaote, nii cha rucuhacane jaan rori ichoae lauhaca Filatone jana: “Jiaonriha chatohaneen nii cha ujuaihonelanaala nenea cacha tenaa coaauquine. Janotiine nii cacha coreniha, jataain baasoneein sinicoonni,” naain jetao berate rai comasai.

²⁰Nejetaote, satiin nii cuu nenacaauru cachaauru suujau tacaure, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru: “Nii

Barabasi jianeein nii Jesoso atinaera-teeu,” naauruhane caina. ²¹Nii jana jetaote:

“Chariji jianichaaunne jeriquiche, caa coroatajaaihuri caje,” naain acaauru caje nacoauneein bajaa coberenadoro Filatone jana jetaote:

“Nii Barabasi que tacaajeein jianeinena jerichaanu,” naauruhane jana:

²²“Chajana laen ichareeun, caa Jesoso Mesihasingeein acaauruhacha curuaatei aina,” naa Filatone jana jetaote:

“Coroso que laen aca teeu,” naaure jetao satiin. ²³Niritocuruhane jaun jetaote:

“Chatohanai baasona ichae,” naa Filatone jana jetaote:

“Chajaain coroso que teechaaau,” naaure jetao tonijiaain ehequuin.

²⁴Nitohanein Jesoso jianena jeriha Filatone saijieein, jianena jerelanaala rai suujua rohecaauruha jelai ichoae jauhecotojoeriin cachaaurune jaun jetao, acau raerateein jetao:

“Coatiha canu, orichaain caa cachane ujuaiahoneein nerinaaunni. Inarate nii ujuaiahoneein neriquicheein,” naain jetao, satiin coarajeeuruha nii cuu nenacaauru cachaaurune jana jetao, rai biji culeje Filato, nii ujuaiahoneein nenihane coujunacaneein, nitohaniha acaauru ichaone jaun.

²⁵Niritoha acaauru rai Filatone jana jetaote:

“Satiin canacaanune, canacaanu bereecuru aina jiniquiui, oha caa cachane ujuaiahoneein nerichaanuhi,” naaure jetao Filato rai cachaauru.

²⁶Nii jaun jetaote, Barabasi jianein, nii baiha Jesoso bisichateein acaauru bijiu teein, coroso que terate Filato.

²⁷Nii jana jetaote, niha chatohanaine rucuhecuruhane jaan coloheringeein nena- loreri seeonjoa asae Jesoso

amaain jetao, curuhacaain netaojiaain neeure satiin coberenadoro rai soodarooru. ²⁸Nitohanein teein jetaote, rai cajione rocohin que cajione lanajai curuhacure. ²⁹Chaen couturi que ojoa caje ichanohin comai lauriaain jetao, rai biji raotono nichajai que otiha teure. Nii baiha jetaote, nacatiha neseon- riaain: “Laraajiin ichaohine Jorioocuru curuaanaacuru Curuaanaa Reyca,” naain jetao, ³⁰couluneinchuru nii rai niicha teuri otiha que jetao, rai couturi faoha facoaain que ninichaajeeure. ³¹Nitohanein mainajeein ninichaajeeu- ruhane baiha jetaote, nii cajione lanajai, que niicha curuhacuri rocohin, nacoau- neein nii rai cajione esine curujuaai amaure coroso que teeuruhane caina.

Coroso que Jesoso teeuruhane

(*Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27*)

³²Inae nii neeuruhane jaan jelai caje Jesoso amaaauruhane jaun jetaote, Sirene cocoaicha Simoon eruhin, que nii Jesoso teeuruhane jaanu coroso baijiaeratecure.

³³Inae nitohanein cuhin: “Couturi Bejero,” naain acaauruhacha curuaa- teihu turuhin jetaote, ³⁴elonai que jasisii bino que jetao Jesoso cocoaure. Nejetaote, aansijiin cohin aonaain conaa jerene Jesoso.

³⁵Inae coroso que Jesoso teein jetaote: “Chariji rainneeicha nedareein,” naain jetao Jesoso cajione que nocoatijiaure soodarooru. ³⁶Nii baiha jetaote, Jesoso asae nelauriaacoaain beraihure.

³⁷Nitohanein teein jetaote, rai couturiniha nii casetecaauruhane jaan leranu rai curuaa laenacure:

Caate Jorioocuru curuaanaacuru Curuaanaa Rey ne.

naain.

³⁸Cuu jetao techu aina teein, coroatajai asijiautooru teure coroso

que, leinjiin najaa bijii nichajai que, leeocho rai raotono nichajai que, naaonjoaain. ³⁹Jeloon situnacaauru cachaauru jetaote, couturi jisijisiha-naain jetao:

⁴⁰“Teenforo chamuhitiin, nichata janojoeen nacoaauneen michuhin jerichanejeein tiha nocoetona jeree inatiin, chajaain ichaajenhane ijiabereeo ichoterateeu. Esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohineene, nii coroso caje faau,” naaure. ⁴¹⁻⁴³Jerichanetojoeen jetaotechu:

“Leeochaauru ichoteratihane saijieein, tana laen raajenhane rai jaberoco ichoteratena nainihane. Aca Israelitacuru Curuaanaa *Rey* nihane, coroso caje fauhinete cana netonai esenetaacache. Cana Coauneraacha que jaecohane jaun, chajaain ena ichoteratemiin Cana Coaunera, esinae rauhijiriin niicha belaa nihanete, cana netonai esenetaacache. Acate cana rai aitelu, Cana Coaunera Calaohi nihane que,” naain jetao que ninichaajeeure saseredotecuru curuaanaa-curu curuaanaacuru, Moisesa rai rauhi que cacha ralaaureraauru, chaen Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri.

⁴⁴Nii coroatajai asijiautooru coroso que nenacaauru nihanatiin jetaotechu, nocoje chanuure.

Oha Jesusone

(*Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30*)

⁴⁵Nii jana jetaote, enoto chujutoroa caje coauneen, nuna macohi amuritoheriha enotone reein tiaaajoaain nocoje cana rai chauratane. ⁴⁶Nii rijieeoritiin jetaote, tonijiaain ehequuin: “Cana Coaunera, chanuna jelai canaina-tejeei,” naane neen jetao: “*Eli Eli lema sabactani*,” nae jetao Jesuso.

⁴⁷Niritohane jana, tabaauru ecu neen aonajeerera jetaote: “*Profeta* Irihasi cotihacate aite,” naaure.

⁴⁸Nii jana, leinjiin acaauru caje jetaote, soroneen jeluhariin cuhin jetao, sie tocohaneein nena ariin ruhin, elohanti bino sisiaain jetao, jiarana nujua que nujuateen Jesoso ujuae que te, cohane coina. ⁴⁹Nii jana leeochoaauru jetaote:

“Coa rohehecaate, ichoteratiha uha niicha cotijiai Irihasine coarajihachachera,” naaure.

⁵⁰Nejetaote, nacoauneen tonijiaain auhaquuin inae ohe Jesoso. ⁵¹Nii rijieeoritiin jetaote, ecui caje coauneen ocoai cuhin nesoaiheite Teenforo cuhanai bujuaneen nena cajione. Nii jana jetaote, nerurujuaa cana rai chauratanene jana jetao, netatujuacoae ajerichuru. ⁵²Atane banaaurune maajeein, netatujuacoaane jana jetaote, Cana Coaunera coitucueraneein onacaauru cachaauru nihanatiin jetao, o caje ichanajacoaain ichaaore.

⁵³Nitohaneen jetaote, inae o caje ichanaa Jesusone baiha jetao, Cana Coaunera nese Jerosaleeun cuuruha nii o caje ichanana-caaurune jana jetao, coaranaacure arajii cachaauru.

⁵⁴Nitohaneen uha carorane jana, nihacoa cojoelanaacojoaine jana coaraain jetaote, jataain nesooneen jetao:

“Esinaete chuhisi, Cana Coaunera Calaohine caa cacha,” naaure jetao, soondarooru curuaanaa aina ecu Jesoso beraiha nenacaauru.

⁵⁵Nii jana jetaote, caje icharaain netiin Jesoso coarajeeure arajii enecuru Calileea caje coauneen coroatajaneraneen sacuureraauru. ⁵⁶Acaauru aina jetaote cuurelu Maadala bene Mariha, chaen Saantiaao aina Jose neba Mariha, chaen Sebedeeo calaohichuru neba, naaonjoainuri.

Jesoso jaberoco rucuhecuruhane

(*Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.28-42*)

⁵⁷Inae nocohecane jana jetaote, turuha uhe leinjiin Jesoso ere tonoraera

coriquihonaneen nenea Arimatea cocoaicha Jose. ⁵⁸Nii Jose jetaote, Filato coaraa cue, caje Jesoso jaberoco bajaane coina. Nii jana rai Jesoso jaberoco teratiha Filatone jaun jetaote, ⁵⁹Jesoso jaberoco raain, lino caje ichanohi shojoera que conajaaain, ⁶⁰que banijiaain niicha bajerateilu ajeri jachu cuhane Jesoso jaberoco rucujue Jose. Nii baiha jetaote, ajeri que caohatiin nii ajeri jachu bacuujuua fuhin ratiriin jelai caje amue. ⁶¹Nii jana, Maadala bene Mariha, chaen nii leeocho Mariha, naaonjoainuri jetaote, nii ajeri jachu Jesoso jaberoco teeuruhane jaan acatiha laurijiatiin nedaure.

**Jesoso jaberoco rucuhacuruhane jaan
beraihuruha sondaroorune**

⁶²Nii cojoanoo, inae nebetacanaa cojoanonaa nihane jana jetaote, Filato coaraa cuure jiniiquiin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina fariseecuru. Nitohaneen cuhin, inae rene turuhin jetaote:

⁶³“Curuaanaa, jaiti ichaohane banate: ‘Inae nichata janoha ohane baiha jete, o caje ichanareein,’ naain ererejetoha nii casajeneein ichaonaa cachane quene coaaucaun. ⁶⁴Aihane jaun, nii rucuhacuruhane jaan ajeri jachu beraichateu nichata janoi reeintiaain. Ainihanete, janotiin uhin rai jaberoco amaaain: ‘O cajete ichanae,’ naain cachaauru coritaaurure aina nerelanacaauru. Niite laen, nii jauriaanejeein amurijiriin, jataain banejelanaala casaje nere,” naauruha Filato raine jana jetaote:

⁶⁵“Caa nitohanei beraichane que nenacaauru soondarooru aina cuhin, caohatiin jerequichene tocohaneen nii ajeri jachu funichuche,” nae acaauru rai Filato. ⁶⁶Nii jana cuhin jetaote, nii ajeri jachu niha Jesoso jaberocone jaan rai fuera sechaaure leinjiin secho que.

Nitohaneen sechaain jetaote, ecu beraichanu que soondarooru ratiriin cauha cuure saseredotecuru curuaanaa curuaanaacuru aina fariseecuru.

O caje ichanaa Jesosone

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12 Jn 20.1-10)

28 ¹Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana, inae ena janohajiha semana nunuhene jana jetaote, Jesoso jaberoco rucuhacuruhane jaan- ajeri jachu coaraa cuure Maadala bene Mariha aina leeocho Mariha. ²Nii jana dede caje fauha anjerane jana jetaote, luhecotariin uhe jataain mijiaainetiin carora. Nitohaneen fauhin jetaote, nii Jesoso jaberoco rucuhacuruhane jaan ajeri jachu fuuruhane jaan ajeri jaberoco raain nichoae lajuuae nii anjera. ³Nii anjera jetaote, aiha jiacanene tocohaneen jiquihacoha rai jaberocone jana, jataain somajae rai cajione aiha dede sacarine tocohaneen. ⁴Nii coaraain jetaote, coasina caaun rijijijianein onaa rijijnanaain nedaaure nii beraihurera soondarooru. ⁵Nii jana jetaote, nii coaraa cunacaauru enecuru rai jetao:

“Jiaoriha casiichene. Inae, nii coroso que tein niicha ateinaauri Jesoso ariha aaichene coitucuhanura. ⁶Inae cau nihei. Inae nii aitoroaetohane tocohaneen o caje ichanaa. Chajaauchete, nii teeuruhalune jaan jelai coarae,” naain acaauru que nii Jesoso jaberoco teeuruhane jaan jelai coarate nii anjera. ⁷Niritiin jetaote: “Chajaaain erojoeen cuhin aina nerelanacaauru rai: ‘Inae jetao o caje ichanaa. Calillea cuhin jetaote, inara ajiniha turureen. Ecu jetaote coaariquicheen,’ nanichuche. Inara rai bihanune coinane cau turuun,” naain jetao, nii enecuru letoae anjera.

⁸Nii jaun jetaote, jataain casihurhane saijieein rachoojoeen nii Jesoso

atane bana jelai caje erojoein uhin biha uure nii enecuru, aina nerelanaa nichaanune rai. ⁹Nii jana jetaote, uujuueuruha nii enecurune jana acaauru rohan neeritiin acaauru rai iriha Jesusone jana rohan nichuuntaain, rai tijia que nebalurucaain cutujuaain jetao coroaecure nii enecuru. ¹⁰Nii jana jetaote:

“Jiaonriha casiichenera. Chajaain canejeraneein nenacaauro rai benichuchete, Calileea cuuruhine. Ecune ita coarichaanuhi,” nae jetao, nii enecuru rai Jesoso.

Niicha coarai beeuruha soondaroorune

¹¹Nitohaneein biha cuuruha enecurune nainiha jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai jetao, neseeu cuhin jitariin niicha coaracuri biha cuure nii atane banau Jesoso jaberoco beraiha nenacaauro soondarooru tabaauru. ¹²Nii jaun jetaote, ita suujuau tacaauruhane coina Jorioocuru bichauhenaauru coaraa cuure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru. Nitohaneein inae ita suujuau tacaain jetaote, jataain arajiin soondarooru rai coriqui tein jetao:

¹³“Janotiin sinihacaanune tonoha-naute, turuhin Jesoso jaberoco amaaure aina nerelanacaauro,’ naauche. ¹⁴Nii jana coitucuhin, chatohaneein inara tenaa coaauca coberenadoro Filatonena, ita suujua tacaain caohaterichaanuhi, nabana baasoneein inara tihane coataa,” naain jetao, nii soondarooru suujua-teeure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru.

¹⁵Nii jaun jetaote, nii coriqui raain jerichanetojoein nii suujuatenajaaurohane rijitoein jetao, aitocure nii soondarooru. Nii jaun jetaote, niritiin acaauru coritaauruhane jaun, eneenetoein nii esenetaaure Jorioocuru.

Niicha icharatei ichacuruhane coina aina nerelanacaauro rai aitoaha Jesusone (Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶Nitohaneein canacaanu rai beratilha Jesusone jaunne, Calileea nii naitoonjoa ichatane ucuunno cuhacaanu lechoonca leinjiin Jesoso aina nerelanaa nichaanune. ¹⁷Ecu turuhacaanune janate, ecu canacaanu ajiniha niha Jesusone jaun, rohan turuhin jaiti acanilhane esenetaaurenihabaaurune saijjeein coroaecaanu.

¹⁸Nii janate canacaanu rohan nichuuntaain:

“Canu Inaca Cana Coaunerate, chauratane, dede, naaonjoainuri rai cocoainacaineein nihanune coina caeteein ne. ¹⁹Aihane jaun, chajaain satiin caa chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauro cachaauro relanichuche inara relaanune rijijieeinte, canu ere tonoraera neeuruhine. Chaen, Canu Inaca, canu-rai calaohinichaaunne, Cana Coaunera Suujue, naaonjoain nichaanune rai canacaanu cachaneein nenaajereraauru cojunacatein baotisanajaauche. ²⁰Chaen inara rai aitonajaaocaaunne rijijieein, nii caitoonjoa tonoraain ichaaoruhane coina relanajaauche. Jerichanejeeinne besautiha cana cojoanonaane reeintiaaoojaain itolere bana inara aina nereeunni,” naain necoe Jesoso.